

Základná škola Jaroslava Simana,
Októbrová 16, Valaská

ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM

Učebné osnovy pre 4. ročník

Názov ŠVP	Škola pre deti budúcnosti
Názov ŠkVP	ŠkVP pre I. stupeň - primárne vzdelávanie
Stupeň vzdelania	ISCED 1
Dĺžka štúdia	4 roky
Forma štúdia	denná
Vyučovací jazyk	slovenský
Druh školy	štátna
Dátum schválenia	31. augusta 2018
Miesto vydania	Základná škola, Októbrová 16, Valaská

Valaská, august 2018
www.zsvalaska.edu.sk
www.zsvalaska.edupage.sk
048/6176927

kolektív učiteľov 1. stupňa
Koordinátori: Mgr. Miriam Uhrinová,
PaedDr. Miriam Slivková

OBSAH

Hodnotiace portfólio v 4. ročníku	3
Školský učebný plán pre 4. ročník	4
Inovovaný školský vzdelávací program pre 4. ročník.....	5
Učebné osnovy ISCED 1 pre 4. ročník	7
SLOVENSKÁ JAZYK A LITERATÚRA	8
ANGLICKÁ JAZYK	26
MATEMATIKA.....	37
INFORMATIKA.....	49
PRÍRODOVEDA	60
VLASTIVEDA.....	74
ETICKÁ VÝCHOVA	79
NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA.....	91
PRACOVNÉ VYUČOVANIE.....	98
HUDOBNÁ VÝCHOVA.....	107
VÝTVARNÁ VÝCHOVA	116
TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA	127

Hodnotiace portfólio vo 4. ročníku

Povinné práce v hodnotiacom portfóliu:

- vstupná, polročná a výstupná písomná práca zo slovenského jazyka, ktorej súčasťou je diktát,
- kontrolné diktáty zo slovenského jazyka – počet 10,
- vytvoriť jednoduchý, veku primeraný vlastný text,
- vstupná, polročná a výstupná písomná práca z matematiky.

Vstupné, polročné a výstupné písomné práce a diktáty navrhnu vyučujúce štvrtého ročníka. Všetky písomné práce a diktáty hodnotíme podľa vnútroškolskej stupnice.

- písomné práce z predmetov slovenský jazyk, matematika, prírodoveda a vlastiveda vypracované po každom tematickom celku,
- výstupy z preverovania vedomostí (projekt, test, ústna odpoveď) z ANJ v rámci každého tematického celku,
- polročná a výstupná písomná práca z ANJ,
- záverečný projekt z INF,
- ústna odpoveď žiaka z každého predmetu hodnoteného známkou aspoň jedenkrát za polrok,
- aspoň jeden projekt z prírodovedy a z vlastivedy,
- hodnotiaci hárok výkonov žiakov z TEV,
- výstupy z projektového dňa k dopravnej výchove,
- na konci školského roka - „Pozývame vás na naše podujatie“ – prezentácia zručností a schopností žiakov 4. ročníka zorganizovať, pripraviť a zrealizovať kultúrne alebo športové podujatie pre rodičov, mladších žiakov (plagáty, pozvánky, biltén...),
- súčasťou portfólia sú aj zošity, pracovné zošity, listy, výtvarné práce, práce vytvorené na pracovnom vyučovaní

Voliteľné práce v hodnotiacom portfóliu:

- obrázkový slovník na upevňovanie slovnej zásoby z ANJ,
- príspevky vo vlastivednej kronike,
- tematická kniha na prírodovednú tému,
- ďalšie dobrovoľné projekty z prírodovedy a z vlastivedy,
- čitateľský denník,
- výsledky práce vo dvojiciach, skupinách,
- list o sebe – „Aký som“ – ETV,
- audio alebo video záznam jednoduchého tanca alebo spevu

Školský učebný plán pre 4. ročník

<i>Vzdelávacia oblasť</i>	<i>Predmet</i>	<i>Časový rozsah výučby</i>	<i>Poznámky</i>
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra	8	
	Anglický jazyk	3	Delia sa na skupiny do 17 žiakov
Matematika a práca s informáciami	Matematika	4	
	Informatika	1	Delia sa na skupiny do 17 žiakov, strieda sa s ETV a NBV
Človek a príroda	Prírodoveda	2	
Človek a spoločnosť	Vlastiveda	2	
Človek a hodnoty	Etická výchova / Náboženská výchova	1	Delia sa na skupiny do 20 žiakov, strieda sa s INF
Človek a svet práce	Pracovné vyučovanie	1	
Umenie a kultúra	Hudobná výchova	1	
	Výtvarná výchova	1	
Zdravie a pohyb	Telesná a športová výchova	2	
Spolu		26	

Školský vzdelávací program pre 4. ročník

Charakteristika výstupov žiakov 4. ročníka

Žiaci 4. ročníka poznajú hodnotenie známkou – päť stupňov hodnotenia, slovné hodnotenie – štyri stupne hodnotenia, poznajú vnútroškolskú stupnicu a vedia sa riadiť vopred stanovenými kritériami. Samostatná práca je súčasťou každej vyučovacej hodiny, zdokonalili sa v čítaní s porozumením, pracujú v skupinách, spolupracujú, delia si úlohy, navzájom sa tolerujú a výsledky svojej práce vedia primeraným spôsobom odprezentovať. Dokážu používať vhodné argumenty, vyjadrovať svoj názor. Vo vyjadrovaní sú samostatní, tvoria ucelené vety a správne ich štylizujú do väčších celkov – textov. Na začiatku viet neopakujú rovnaké slová. Informácie, ktoré sa naučili získavať z rôznych zdrojov, vedia spracovať podľa vyšších nárokov, tvoria projekty podľa vopred stanovených kritérií. Vyjadrujú sa prostredníctvom slov, ale aj pohybov, piesní a obrazov. Kontrolujú svoje správanie. Žiaci ovládajú základy potrebných počítačových aplikácií, vedia používať kreslenie a písanie na počítači, dokážu komunikovať pomocou elektronických médií, hľadať informácie na internete, rozumejú možným rizikám, ktoré sú spojené s využitím internetu a mobilných telefónov.

Získané poznatky a kompetencie sa pokúšajú využívať na riešenie praktických problémov v každodenných situáciách. Aj preto sa žiaci 4. ročníka budú vo väčšej miere podieľať na organizácii koncoročného školského výletu a ich povinným výstupom je zorganizovať kultúrne alebo športové podujatie pre rodičov, mladších žiakov „*Pozývame vás na naše podujatie*“.

Úlohou učiteľa v 4. ročníku je viesť žiakov tak, aby spĺňali profil absolventa primárneho vzdelávania. Prípadné znevýhodnenia a špecifické potreby sú rozpoznané a podchytené.

- 1. Žiaci si rozvíjajú slovnú zásobu v cudzom jazyku (anglický jazyk). Pokúsia sa vytvoriť obrázkový slovník.**

Realizácia:

Žiaci si slovnú zásobu rozvíjajú, učia sa komunikovať v cudzom jazyku. Vytvoria obrázkový slovník a budú ho používať ako praktickú učebnú pomôcku.

- 2. Žiaci vedia pripraviť kultúrne alebo športové podujatie pre rodičov alebo mladších žiakov našej školy.**

Realizácia:

Ide o prezentáciu zručností a schopností žiakov 4. ročníka zorganizovať, pripraviť a zrealizovať kultúrne alebo športové podujatie.

Žiaci vedia spolupracovať v skupinách, majú skúsenosť s rozdeľovaním úloh, navzájom sa poznajú a vedia zhodnotiť aj svoje kvality, podľa ktorých sa rozhodnú o charaktere podujatia a úlohách jednotlivých žiakov. Podujatie pripravujú ako rozlúčku s 1. stupňom alebo ako oslavu svojich kvalít. Premyslia si scénár a rozdelia úlohy. Pracujú s PC, ovládajú WORD, prácu s obrázkami a textom. K podujatiu pripraví propagačný materiál – plagáty, biltény, vstupenky.... Na podujatie, ktoré sa uskutoční na konci školského roka, pozvú rodičov príp. mladších žiakov našej školy.

3. Žiaci vedia riešiť úlohy zamerané na čítanie s porozumením.

Realizácia:

V rámci všetkých predmetov žiaci riešia úlohy zamerané na čítanie s porozumením. Aby tieto úlohy zvládli čo najlepšie, počas celého školského roka ich vyučujúce preverujú čiastkovými úlohami, ktoré majú rôznu formu. Žiaci sa pri ich riešení učia samostatne sa rozhodovať, vyvodzovať správne závery, hľadať aj iné spôsoby riešenia. Podľa možností žiaci riešia kombinovaný test – úlohy z rôznych predmetov v jednom teste.

4. Žiaci 4. ročníka budú spoluorganizátormi koncoročného školského výletu.

Realizácia:

Jej hlavným zámerom je použiť získané poznatky z rôznych oblastí v praktických situáciách, preveriť organizačné schopnosti, schopnosť spolupracovať, komunikovať, získavať informácie, vypovedať o svojich zážitkoch.

Učebné osnovy ISCED 1 pre 4. ročník

Učebné osnovy ISCED 1 tvoria vlastný didaktický program vzdelávania. Je rozpracovaný pre jednotlivé vyučovacie predmety 4. ročníka Základnej školy Jaroslava Simana, Októbrová 16, Valaská. Vychádzajú zo štátneho vzdelávacieho programu a reflektujú profil absolventa a zameranie našej školy.

Učebné osnovy pre každý predmet majú nasledovnú štruktúru:

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu
2. Ciele vyučovacieho predmetu
3. Obsah vyučovacieho predmetu
4. Kľúčové kompetencie
5. Prierezové témy
6. Stratégie
7. Učebné zdroje
8. Hodnotenie predmetu

UČEBNÉ OSNOVY ISCED 1

Vzdelávacia oblasť: JAZYK A KOMUNIKÁCIA

Predmet: SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

- Jazyková zložka - 4h
- Slohová výchova /integrované/
- Čítanie a literárna výchova – 4 h
- Písanie / integrované/

Ročník: štvrtý

Časový rozsah výučby: 7 + 1 hodina/týždeň (264 hodín/rok)

Vyučovaciemu predmetu bola hodinová dotácia navýšená o 1 hodinu za týždeň bez rozšírenia obsahu ako je uvedené v iŠVP.

Využitie navýšených hodín:

- na prehĺbenie a lepšie zvládnutie vzdelávacieho štandardu uvedeného v iŠVP

Odkaz na vzdelávací štandard ŠVP:

www.statpedu.sk – iŠVP – iŠVP pre 1. stupeň – jazyk a komunikácia – slovenský jazyk a literatúra

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Vo štvrtom ročníku sa systematizuje učivo z jazykového systému. K ohybným slovným druhom sa postupne pridávajú neohybné slovné druhy. Žiaci si osvojujú ďalšie pravidlá slovenského pravopisu. V priebehu celého školského roka intenzívne pracujú s textami, zameriavajú sa na porozumenie ich obsahu a pomenovanie ich základných vlastností. Zvyšujú sa požiadavky na kvalitu vytvorených textov v hovorenej aj písanej podobe. Pre jednotlivé zložky učebného predmetu slovenský jazyk a literatúra formulujeme nasledovné špecifiká:

Jazyková a slohová zložka – rozširovanie poznatkov o jazykovom systéme, slovných druhoch. V slohu sa zameriame na zautomatizovanie používania pravopisných pravidiel v písomnom prejave žiakov. Zdokonaľujeme u žiakov spôsobilosti vedieť ústne prezentovať výsledky svojej práce, rozprávať podľa zadania, predlohy a samostatne tvoriť písomne texty.

Čítanie a literárna výchova – u žiakov sa zameriame na zdokonaľovanie techniky čítania, osvojenie si významu ďalších určených literárnych pojmov, na estetické vnímanie literárneho diela a obsahovú analýzu textu na primeranej úrovni. Pri čítaní s porozumením žiaci identifikujú informácie uvedené v texte priamo aj nepriamo a formulujú otázky k týmto informáciám.

Pre jednotlivé zložky učebného predmetu *slovenský jazyk a literatúra* formulujeme nasledovné špecifiká:

Rozprávanie: žiaci disponujú spôsobilosťou samostatne rozprávať a rozprávať podľa predlohy. Ústne prezentujú výsledky svojej práce pri riešení rôznych úloh. Odpovedajú na otázky zamerané na prezentované informácie.

Počúvanie: žiaci sa zdokonaľujú v spôsobilosti počúvať partnera v rámci komunikácie. Nadobúdajú skúsenosti pri počúvaní spolužiakov pri ich prezentáciách, vedia formulovať otázky k prezentovanému textu. Snažia sa porozumieť inštrukcii učiteľa pri riešení úlohy a vedia si vyžiadať chýbajúce informácie. Formulujú inštrukcie k práci so spolužiakom, pri skupinovej práci.

Čítanie: žiaci sa zdokonaľujú v technike čítania, predovšetkým v porozumení čítaného textu a v technike čítania so správnou intonáciou a dôrazom na prednes. Vedia porozumieť informáciám, ktoré sú v texte uvedené priamo aj nepriamo podľa otázky formulovanej učiteľom.

Písanie: žiaci čitateľne prepisujú a odpisujú text. Samostatne píšu texty podľa zadania učiteľa.

2. Ciele vyučovacieho predmetu

Cieľom vyučovania slovenského jazyka na I. stupni ZŠ je:

- Položenie základov komunikačných zručností žiakov
- Osvojiť a zmechanizovať návyky správneho a estetického písania
- Zvládnuť základy pravopisnej a výslovnostnej normy
- Pestovať lásku a úctu k materinskému jazyku

Literatúra vedie k chápaniu multikultúrnych vzťahov a súvislostí. Vytvára predpoklady k chápaniu iných kultúr. V tomto smere je založená na princípe plurality názorov a tolerancie k iným názorom. Škola prostredníctvom aj čítania a literárnej výchovy spoluvytvára základ komunikačných schopností. Pomáha formovať kultúrne vzťahy človeka k ľuďom a svetu, vytvárať hodnotové postoje. Má pomáhať chápať hmotnú a duchovnú kultúru národa, formovať literárne vedomie, vytvárať osobnostný vzťah k literatúre, vzbudzovať etické a estetické cítenie.

Cieľom literatúry aj čítania je viesť žiakov od základnej gramotnosti k získavaniu čitateľských návykov a okrem orientácie na knihu aj k pozitívnemu prijímaniu kultúry. Cieľom je aj pochopenie umeleckej literatúry na primeranej úrovni ako nejednoznačného, otvoreného pohľadu na svet.

Čiastkové ciele:

- Správne, čitateľne, esteticky a primerane rýchlo písať; osvojiť si techniku písania
- Osvojiť si výslovnostnú normu, cvičiť sa v správnej artikulácii a v správnej výslovnosti

- Osvojiť si základy pravopisnej normy (vybrané slová, veľké začiatkové písmená, diakritické a interpunkčné znamienka atď.); učiť sa rozoznávať a používať správne tvary slov, slovné väzby od nesprávnych
- Učiť sa analyzovať text, vyhľadávať jazykové javy, triediť ich, vyhodnocovať a postupne zatrieďovať do systému
- Získavať základné poznatky o význame lingvistických pojmov
- Učiť sa orientovať v jazykových príručkách
- Učiť sa reprodukovat' text (doslovne, podrobne, stručne)
- Cvičiť sa v tvorení kultivovaných jazykových prejavov s dôrazom na rozoznávanie a používanie štylisticky primeraných prostriedkov od štylisticky neprimeraných prostriedkov

Výchovno-vzdelávacie ciele sú rámcové s tendenciou aplikovať ich v každom ročníku a rešpektovať vekové zvláštnosti a individuality žiakov.

Cieľom čítania je čítanie pre radosť. Výcvik čítania sleduje osvojovanie si techniky a čitateľských kvalít v rovine zručností. Literatúra absorbuje čítanie, aby budovala **rovinu poznatkovú**, ktorá rozmnožuje informácie, **rovinu zážitkovú**, ktorá sprostredkúva emotívne poznanie sveta, **rovinu výchovnú**, rozvíjajúcu osobnosť žiaka, **rovinu komunikatívnu**, ktorá mu umožňuje odovzdať poznané a precítené a **rovinu estetickú**, formujúcu jeho kvality.

3. Obsah vyučovacieho predmetu

Slovenský jazyk na I. stupni zahŕňa jazykovú zložku, čítanie a literatúru, slohovú zložku a písanie. Jazyková a slohová zložka nie sú vzájomne oddelované, ale tvoria integrálnu súčasť vyučovania materinského jazyka. Písanie je organicky spojené s jazykovou a slohovou zložkou. V rámci časovej dotácie sa uvádza týždenný počet hodín.

Ročník: 4.
Počet hodín týždenne: 8
Počet hodín ročne: 264

Učivo je osnované na základe vyčlenenia:

- a/ poznatkov z písania
- b/ jazykových javov z oblasti zvukovej stránky jazyka a pravopisu, lexikológie (vrátane slovotvorby), morfológie a syntaxe
- c/ javov v slohovej výchove zameraných na komunikatívnosť

Obsah čítania

Nácvik správneho a plynulého čítania náročných viacslabičných slov.

Nácvik čítania slov so správnym slovným prízvukom.
Pokračovanie v nácviku správneho a pekného čítania s porozumením.
Nácvik orientácie v prečítanom texte a prerozprávanie textu.
Rozširovanie slovnej zásoby žiakov.

Obsah literatúry:

Výcvik vo vnímaní literárneho umeleckého textu.
Práca s ilustráciami ukážok z literatúry pre deti.
Nácvik reprodukcie textov.
Nácvik recitácie básní, nácvik dramatizácie.
Nácvik chápania vzťahov literatúry a ostatných druhov umenia.
Jednoduchý rozbor literárnych textov.
Práca s knihou , literárnymi slovníkmi.
Práca so spoločnou mimočítankovou literatúrou.
Nácvik orientácie v knižnici

Na spoločné mimočítankové čítanie sa odporúča prečítať 4 knihy podľa výberu učiteľa. Prednesom básní alebo kratších prozaických úryvkov majú žiaci vyjadriť pochopenie obsahu a estetickej pôsobnosti textu.

Jazyková zložka

Jazyková a slohová zložka		
<i>Tematický celok</i>	<i>Výkonový štandard (Žiak vie:)</i>	<i>Obsahový štandard</i>
<i>Tvorenie slov s predponami</i>	- vytvárať nové slová s rôznymi predponami, - uplatniť pravopis predpôn, - identifikovať slabičné a neslabičné predpony, - rozlíšiť význam slov utvorených z rôznych predpôn, - používať slová s predponami v texte,	- tvorenie slov predponami - pravopis a výslovnosť predponových odvodenín
<i>Vybrané slová</i>	- uplatniť pravopis vybraných a odvodených slov, ktoré rovnako alebo podobne znejú, ale majú odlišný význam aj pravopis (napr. byť – biť, vyt’ – viť, výr – vír), - uplatniť pravopis geografických názvov s i/í a y/ý po obojakej spoluhláske,	- pravopis ďalších vybraných slov - geografické názvy s i/í a y/ý po obojakej spoluhláske
<i>Spodobovanie</i>	- rozdeľovať hlásky na párové znelé, párové neznelé, nepárové znelé, - uplatniť výslovnosť a pravopis znelých párových spoluhlások na konci slov a neznelých spoluhlások na konci slov, - uplatniť výslovnosť a pravopis spodobovaných spoluhlások vo vnútri slova, - uplatniť výslovnosť a pravopis spodobovaných spoluhlások na hranici slov, - uplatniť pravopis a výslovnosť spoluhlásky v,	- delenie hlások na znelé a neznelé - spodobovanie na konci slova, uprostred slova, na hranici slov - pravopis a správna výslovnosť spoluhlások na konci slov, na morfematickom švíku, hranici slov - pravidlá pravopisu a výslovnosť spoluhlásky v
<i>Priama reč</i>	- vysvetliť pojem priama reč, - rozoznať priamu reč v hovorenom prejave, - na základe úvodzoviek a uvádzacej vety	- priama reč - uvádzacia veta, úvodzovky

	identifikovať priamu reč v texte, - rozlíšiť uvádzaciu vetu od priamej reči,	
Slovné druhy Podstatné mená	- rozdeliť slovné druhy na ohybné a neohybné, - rozlíšiť všeobecné a podstatné mená, - uplatniť pravopis v názvoch štátov a v pomenovaniach príslušných národov, - určiť gramatické kategórie podstatných mien, - určiť mužský, ženský a stredný rod podstatných mien, - určiť jednotné a množné číslo podstatných mien, - vymenovať pádové otázky a latinské názvy pádov, - skloňovať podstatné mená podľa jednotlivých pádov, - určiť a vytvoriť základný tvar podstatného mena, - použiť tvary podstatných mien vo vetách a v texte,	- ohybné a neohybné slovné druhy - podstatné mená - vlastné a všeobecné - vlastné podstatné mená – názvy štátov a príslušníkov národov - gramatické kategórie podstatných mien (rod, číslo, pád) - rod podstatných mien - číslo podstatných mien - pád podstatných mien - základný tvar podstatného mena
Prídavné mená	- určiť rod, číslo a pád prídavných mien, - určiť základný tvar prídavného mena, - určiť zhodu podstatného a prídavného mena v rode, čísle a páde,	- prídavné mená (rod, číslo, pád) - základný tvar prídavného mena - zhoda podstatného a prídavného mena v rode, čísle a páde
Zámená	- identifikovať zámená v texte, - rozoznať druhy zámen (osobné a privlastňovacie), - používať zámená v ústnej aj písomnej komunikácii,	- zámená - druhy zámen (osobné, privlastňovacie)
Číslovky	- identifikovať základné a radové číslovky v texte, - správne skloňovať číslovky, - uplatniť pravopis čísloviek,	- číslovky: základné a radové
Slovesá	- určiť v texte základný tvar slovesa –	- slovesá

	neurčitok, - určiť v texte základný tvar slovesa – neurčitok, - správne časovať slovesá, - správne časovať sloveso <i>byť</i> vo všetkých slovesných časoch,	- gramatické kategórie slovies - časovanie slovies
<i>Neohybné slovné druhy</i> <i>Príslovky</i> <i>Predložky</i> <i>Spojky</i> <i>Častice a citoslovčia</i>	- charakterizovať neohybné slovné druhy, - vymenovať neohybné slovné druhy, - určiť funkciu neohybných slovných druhov vo vete, - identifikovať neohybné slovné druhy v texte, - vyhľadať príslovky v texte na základe otázok: kde? kedy? a ako?, - identifikovať predložky v texte, - uplatniť správnu výslovnosť a pravopis predložiek s/so, z/zo, k/ku v spojení s osobnými zámenami, - identifikovať spojky v texte, - vymenovať spojky, ktoré sa v reči najčastejšie vyskytujú, - rozoznať v texte častice a citoslovčia, - určiť funkciu častíc a citosloviec, - vymenovať najfrekventovanejšie výrazy súhlasu, nesúhlasu, istoty, pochybnosti (áno/nie, hľadám, asi, možno...), - používať častice a citoslovčia v ústnej a písomnej komunikácii,	- neohybné slovné druhy - príslovky, predložky, spojky, častice, citoslovčia - funkcia neohybných slovných druhov vo vete - príslovky - predložky - pravopis predložiek a ich správna výslovnosť - spojky - najfrekventovanejšie spojky (<i>a, ale, keď, aby, že ...</i>) - častice a citoslovčia
<i>Umelecký a vecný text</i>	- vysvetliť pojem umelecký a vecný text, - prakticky rozoznať umelecký a vecný text, -- - vysvetliť pojem kľúčové slová, - identifikovať kľúčové slová v umeleckom a vecnom texte, - porozprávať prostredníctvom kľúčových slov krátky príbeh,	- umelecký a vecný text - kľúčové slová

	- napísať osnovu, - zreprodukovať text podľa napísanej osnovy, - napísať krátky umelecký text, - napísať krátky vecný text,	- osnova v umeleckom a náučnom texte (písomne) - tvorivé písanie
Diskusia, názor	- vysvetliť pojem diskusia, - diskutovať na určitú tému vybratú učiteľom/žiakom, - vysloviť a obhájiť si vlastný názor v diskusii, - dodržiavať pravidlá spoločenského správania počas diskusie, - primerane riešiť umelo vytvorenú konfliktnú situáciu, - prejať vlastný názor primeraným spôsobom a primeranými jazykovými prostriedkami na konfliktnú situáciu, - poznať niektoré stratégie riešenia konfliktu,	- diskusia - názor
Opis	- opísať podľa predlohy osobu, - vymenovať charakteristické črty opisovanej osoby: vonkajšie, vnútorné (charakterové), - opísať osobu podľa živého modelu (spolužiaka, učiteľa), - v opise použiť jednoduché vety, súvetia a prirovnania,	- opis osoby (ústne, písomne)
Rozhovor	- vysvetliť pojem interview, - písomne koncipovať jednoduché otázky a odpovede ako koncept k interview, - zrealizovať so spolužiakmi interview o aktuálnej udalosti,	- interview (cieľený rozhovor)
Reprodukcia	- zreprodukovať ústne a písomne kratší prečítaný text, - dodržiavať časovú postupnosť deja, - napísať dejovú postupnosť rozprávania, - písomne priradiť správne nadpisy k dejovej osnove,	- reprodukcia rozprávania - časová postupnosť deja

Plagát	- vlastnými slovami charakterizovať plagát, - rozlíšiť, na aké účely sa plagát používa, - vytvoriť jednoduchý plagát k aktuálnej udalosti.	- plagát
---------------	--	----------

Čítanie a literárna výchova		
Tematický celok	Výkonový štandard (Žiak vie:)	Obsahový štandard
Náučná a umelecká literatúra Divadelná hra	- čítať náučný text s porozumením, - identifikovať informácie uvedené priamo v texte, - tvoriť otázky k informáciám uvedeným priamo v texte, - identifikovať informácie uvedené v texte nepriamo, - tvoriť otázky k informáciám uvedeným v texte nepriamo, - identifikovať v texte diagramy a grafy, - prečítať diagramy a grafy v náučnom texte, - určovať podľa diagramu alebo grafu pomerné zastúpenie jednotlivých položiek, - v texte navzájom odlišiť umeleckú a náučnú literatúru, - čítať umelecký text samostatne, s dôrazom na správnu výslovnosť, dikciu, artikuláciu, - naspamäť zarecitovať jednu/viac básní, - predniesť kratšie prozaické dielo, - charakterizovať divadlo, divadelnú hru, - účinkovať v divadelnej hre, ktorú nacvičí učiteľ so žiakmi v triede, v škole, - dbať na výrazný prednes priamej reči v	- náučná literatúra - diagramy a grafy - umelecká literatúra - divadlo, divadelná hra

	dramatických textoch, - poznať spoločenské pravidlá správania sa v divadle,	
Rozhlas, televízia, film, kino	- charakterizovať pojmy rozhlas, televízia, film, kino a vzájomne ich odlíšiť, - poznať názvy detských literárnych diel (rozprávok), ktoré boli sfilmované, - rozprávať obsah detského filmu, ktorý žiakov najviac upútal, - vymenovať hlavné postavy z detského filmu, - opísať vzťahy medzi filmovými postavami, - poznať spoločenské pravidlá správania sa v kine,	- rozhlas, televízia, film, kino - prepojenie literatúry s filmovou, televíznou a divadelnou tvorbou
Dialóg	- vysvetliť pojem dialóg, poznať koľko osôb na ňom participuje, - identifikovať dialóg v texte a prečítať ho s porozumením, - zrealizovať dialóg so spolužiakom, použiť primeranú gestikuláciu, mimiku,	- dialóg - mimojazykové prostriedky (gestikulácia, mimika)
Kapitola	- vysvetliť pojem kapitola, - rozoznať v knihe kapitoly,	- kapitola
Bájka	- vysvetliť pojem bájka, - vyhľadať bájky z rôznych zdrojov (kníh, internetu), - čítať bájku so zameraním na výrazný prednes priamej reči, - pokúsiť sa o dramatizáciu bájky, - vlastnými slovami hovoriť ponaučenie vyplývajúce z bájky, - poznať mená autorov bajok slovenskej a svetovej literatúry,	- bájka - bájka v svetovej literatúre (Ezop) - bájka v slovenskej literatúre (J. Záborský)

	- vysvetliť pojem komiks, - čítať komiks so zameraním na dejovú postupnosť, - zoradiť obrázky podľa dejovej postupnosti, - nakresliť samostatne alebo za pomoci spolužiakov krátky komiks a napísať k nemu výstižný text, - charakterizovať vlastnými slovami pojmové mapy, - samostatne porozprávať o danej téme prostredníctvom pojmovej mapy, - tvoriť v skupine pojmové mapy výberom z ponuky slov, slovných spojení.	- komiks - dejová postupnosť v komikse (text umiestnený v bublinách, uprostred textu, na okrajovej časti obrázku) - pojmové mapy
--	---	--

4. Kľúčové kompetencie

Kľúčové kompetencie:

- KOMPETENCIA KOMUNIKAČNÁ

Prostredníctvom vyučovania tematických celkov a komunikačných činností sa žiak učí **korektne komunikovať** (počúvať iných, prispôbiť sa komunikačným okolnostiam, ale aj vyjadrovať vlastný postoj, názor, pocit, želanie). Vyučovanie slovenského jazyka prebieha tak, aby sa **spontánne jazykové vedomie** dieťaťa postupne modifikovalo na **poučné a kultivované**.

- KOMPETENCIA KOGNITÍVNA

Pri poznávaní jazyka rozvíjať logicko – myšlienkové operácie podporujúce prechod od štádia konkrétnych operácií k abstraktnému mysleniu. Formou hier s hláskami a písmenami, slovami a vetami rozvíjať fluenciu, flexibilitu a originalitu myslenia. Učiť sa vyhľadávať informácie o jazyku v tlačенých slovníkoch, encyklopédiách a v elektronických zdrojoch. Prostredníctvom aktivít, ktoré slúžia na spracovanie informácií sa žiak **učí učiť sa**. Prostredníctvom rozvíjania schopností pýtať sa a formuláciou otázok k obsahu textu podporovať zvedavosť žiakov a vytvárať predstavu o tom, že so získanými vedomosťami prichádzajú nové otázky a proces učenia a poznávania sa stáva **celoživotnou záležitosťou**.

- KOMPETENCIA SOCIÁLNA

Prostredníctvom komunikačných aktivít rozvíjať schopnosť žiaka participovať na spoločnej komunikácii a na tímovej práci. Rozvíjať schopnosť akceptovať názor iných, ale súčasne sa aj kultúrne (neagresívne) prezentovať.

Obsah vyučovacieho predmetu Slovenský jazyk a literatúra v 4.ročníku vedie k postupnému osvojovaniu a rozvíjaniu týchto **kľúčových kompetencií**:

- sociálne komunikačné kompetencie
- kompetencia učiť sa, učiť sa
- kompetencia riešiť problémy
- osobné, sociálne a občianske kompetencie
- kompetencia vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

Slohové kompetencie:

- KOMPETENCIA KOMUNIKAČNÁ

Prostredníctvom vyučovania tematických celkov a komunikačných činností sa žiak učí **korektne komunikovať** (počúvať iných, prispôbiť sa komunikačným okolnostiam, ale aj vyjadrovať vlastný postoj, názor, pocit, želanie). Vyučovanie slovenského jazyka prebieha tak, aby sa **spontánne jazykové vedomie** dieťaťa postupne modifikovalo na **poučné a kultivované**.

- KOMPETENCIA KOGNITÍVNA

Pri poznávaní jazyka rozvíjať logicko – myšlienkové operácie podporujúce prechod od štádia konkrétnych operácií k abstraktnému mysleniu. Formou hier s hláskami a písmenami, slovami a vetami rozvíjať fluenciu, flexibilitu a originalitu myslenia. Učiť sa vyhľadávať informácie o jazyku v tlačенých slovníkoch, encyklopédiách a v elektronických zdrojoch. Prostredníctvom aktivít, ktoré slúžia na spracovanie informácií sa žiak **učí učiť sa**. Prostredníctvom rozvíjania schopností pýtať sa a formuláciou otázok k obsahu textu podporovať zvedavosť žiakov a vytvárať predstavu o tom, že so získanými vedomosťami prichádzajú nové otázky a proces učenia a poznávania sa stáva **celoživotnou záležitosťou**.

- **KOMPETENCIA SOCIÁLNA**

Prostredníctvom komunikačných aktivít rozvíjať schopnosť žiaka participovať na spoločnej komunikácii a na tímovej práci. Rozvíjať schopnosť akceptovať názor iných, ale súčasne sa aj kultúrne (neagresívne) prezentovať.

Poznávacie a čitateľské kompetencie

Technika čítania a verejná prezentácia textu

- 1) Na základe predchádzajúcej prípravy správne, plynule a s porozumením čítať nahlas aj potichu po príprave textu, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané skúsenostiam žiaka.
- 2) Pri hlasnom čítaní dodržiavať správne dýchanie, artikuláciu a spisovnú výslovnosť.
- 3) Výrazne čítať kratšie úryvky z literatúry pre deti a mládež
- 4) Výrazne recitovať básne, úryvky z prózy.
- 5) Pri čítaní dramatických textov výrazne reprodukovať priamu reč.

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti

- 1) Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť.
- 2) Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.

Analytické a interpretačné zručnosti

- 1) Zostaviť osnovu prečítaného textu.
- 2) Určiť hlavnú myšlienku prečítaného textu.
- 3) Prerozprávať obsah prečítaného textu.
- 4) Vyjadriť svoje pocity a zážitky z prečítaného textu.
- 5) Vyhľadávať, identifikovať v literárnych textoch hlavné a vedľajšie postavy, literárne a jazykové prostriedky, vybrané pojmy a výrazy.
- 6) Pri jednoduchom rozbere literárnych textov používať literárne pojmy.
- 7) Hodnotiť postavy literárneho diela, určiť ich vzájomný vzťah.
- 8) Odlišovať prozaické a básnické texty.
- 9) Odlišovať umelecké a náučné texty.

Tvorivé zručnosti

- 1) Zreprodukovať a zdramatizovať časť rozprávky, poviedky alebo povesti.
- 2) Na základe vlastnej fantázie dokončiť začatý príbeh vo forme rozprávania, dramatizácie a ilustrácie.
- 3) Napísať krátky prozaický útvar.
- 4) Tvoriť jednoduché rýmy.
- 5) Inscenovať kratší dramatický text.

Informačné zručnosti

- 1) Orientovať sa v školskej a verejnej knižnici.
- 2) Budovať si vlastnú knižnicu.

5. Prierezové témy

Integrovanou súčasťou vzdelávacieho obsahu Slovenského jazyka a literatúry sú tieto **prierezové témy**:

Regionálna výchova

- cieľom je vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu ku krásam regiónu, spoznávaniu kultúrneho dedičstva našich predkov (moja rodná reč)
- „Môj rodný kraj“- miestne a regionálne jazyky (nárečové slová)
- „Tradičná ľudová kultúra“- odovzdávanie nehmotných produktov ľudskej činnosti z generácie na generáciu písomnou formou

Uplatňuje sa v týchto tematických celkoch: *Interview, Inzerát, Reklama, Vizitka, Slovná zásoba, Opis ilustrácie, Umelecký a vecný text, Kľúčové slová, Odovzdávanie informácií, Rozprávanie, Písomné odovzdávanie informácií*

Mediálna výchova

- cieľom je viesť žiakov k vyhľadávaniu správ v novinách, inzerátov, výstižné kladenie otázok, vyjadriť výstižne svoj názor, hodnotiť reklamu

Uplatňuje sa v týchto tematických celkoch: *Diskusia, Interview, Umelecký a vecný text, Inzerát, Reklama, Písomné odovzdávanie informácií, Slovné druhy, Spodobovanie, Umelecký a vecný text, Priama reč, Opis ilustrácie, Kľúčové slová, Rozprávanie*

Multikultúrna výchova

- cieľom je viesť žiakov k pochopeniu a rešpektovaniu faktu kultúrnej rozmanitosti, motivovať k tvorivosti v interakcii s druhými ľuďmi, hlavne so slabšími a znevýhodnenými, viesť k uvedomeniu si vlastnej kultúrnej identity

Uplatňuje sa v týchto tematických celkoch: *Vybrané slová, Cílený rozhovor- diskusia, Interview, Umelecký a vecný text, Slovná zásoba, Reklama, Spodobovanie, Písomné odovzdávanie informácií, Slovné druhy, Vizitka, Priama reč, Opis ilustrácie, Koncept, Kľúčové slová, Názor, Odovzdávanie informácií, Rozprávanie, ústna reprodukcia*

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

- vytvoriť plagát a odprezentovať ho, predstaviť sa prostredníctvom vlastnej vizitky

Uplatňuje sa v týchto tematických celkoch: *Interview, Inzerát, Opis, Vizitka, Priama reč, Umelecký a vecný text, Koncept, Rozprávanie, ústna reprodukcia, Písomné odovzdávanie informácií*

Čítanie a literárna výchova

Osobnostný a sociálny rozvoj

- jej zmyslom je pomáhať každému žiakovi hľadať vlastnú cestu k životnej spokojnosti založenej na dobrých vzťahoch k sebe samému i k ľuďom a k svetu.

V čítaní a literárnej výchove sa uplatňuje v témach: *Matúš Kučera* *Prečo je knižka hranatá, O hre so slovami a písmenami*, *V. Chlebnikov* *Zariekanie smiechom, O prísloviach a porekadlách v autorských rozprávkach* *D. Hevier: Rozprávka o malom „a“*, *Ako sa stať rozprávkárom?*, *Ján Uličiansky: Zákaz stavania snehuliakov*, *Daniel Hevier: Xaver s nohami do X*, *Príhody v divočine*, *Jaroslav Rezník: BIB a BAB*, *Čítanie televízneho programu, Slovenské ľudové rozprávky, Moderná autorská rozprávka*, *v kapitole: O hudbe, zvukoch a tichu*, *Zvuky v prísloviach a porekadlách*, *Nataša Tanská: Mama urob iné ticho*, *V. Klikáček: Múroobrazy – obrazy na múroch*, *Joann Sfar: Malý princ*, *v kapitole: Z každého rožku trošku*, *M. Ďuričková: Aby porozumenie medzi ľuďmi bolo čisté a krásne*, *Čítanie tvorby L. Feldeka*.

Enviromentálna výchova

- cieľom je rozvíjať vzťah medzi človekom a životným prostredím., viesť žiakov k ochrane prírody.

V čítaní a literárnej výchove sa uplatňuje v témach: *L. Feldek: Stratený zverinec*, *M. Červenka: Z našej prírody*, *v bájkach: O. Sliacky: Kohút a líška*, *I. A. Krylov: Labuť, šťuka a rak*, *T. Janovic: Les*, *Čo si vtáčky štebocú*, *J. Záborský: Stehlík a slávik*.

Multikultúrna výchova

- v základnom vzdelávaní umožňuje žiakom zoznamovať sa s rozmanitosťou rôznych kultúr, ich tradíciami a hodnotami. V interakcii s druhými ľuďmi, hlavne so slabšími a znevýhodnenými, viesť k uvedomeniu si vlastnej kultúrnej identity.

V čítaní a literárnej výchove sa uplatňuje v témach: *v bájkach: Ezop Korytnačka a zajac*, *. A. Krylov: Labuť, šťuka a rak I*, *G. Rodari: Píšťalkár a autá*, *O divadle M. Hlušiková: O rímskom divadle*, *Nataša Tanská: Režisér*, *Príhody v divočine*, *Jaroslav Rezník: BIB, a BAB*, *Slovenské ľudové rozprávky, Svetové rozprávky*.

Mediálna výchova

- zaoberá sa vnímaním hovoreného prejavu, jeho stavbou, najrôznejšími typmi obsahov a uplatňovaním zodpovedajúcej škály výrazových prostriedkov.

Podporuje osvojovanie základných pravidiel verejnej komunikácie, dialógu a argumentácie.

V čítaní a literárnej výchove sa uplatňuje v témach: *Štefan Moravčí: Čarovanie so slovami, H. Benediková: Ako k nám prišla bájka, M. Hlušíková: O rímskom divadle, Ján Uličiansky Kocúr na kolieskových korčuliach, rozhlasový seriál, M.Števková: Kde sa vzal Osmijanko, o filmoch J. Žáček Film, Filmársky rodokmeň, sledovanie krátkeho filmu, podľa výberu učiteľa, Multimediálna čítanka, Zachráňte planétu, Čítanie televízneho programu, O hudbe, zvukoch a tichu D. Hevier O hudbe, Joann Sfar: Malý princ*

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

- cieľom je komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi, riešiť problémy. poznať sám seba a svoje schopnosti, spolupracovať v skupine,
- zamerať sa na postupnosť jednotlivých krokov a metodológiu tvorby projektu
- vytvoriť nejaký produkt
- prezentovať svoju prácu ale aj prácu skupiny písomne aj verbálne s použitím IKT

V čítaní a literárnej výchove sa uplatňuje v témach: *Zahrajme sa na divadlo, Tvorenie komiksu, Z. Zemaníková: Povedal mi jeden chlapec, Čítanie ukážok z detských časopisov.*

Výchova k manželstvu a rodičovstvu

- je zameraná na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami. Pri realizácii tém je nevyhnutné vychádzať zo životnej reality žiakov v konkrétnej triede, ich veku, zrelosti, vývinového štádia

V čítaní a literárnej výchove sa uplatňuje v témach: *Nataša Tanská: Mama urob iné ticho, M. Ďuričková: Aby porozumenie medzi ľuďmi bolo čisté a krásne,*

6. Stratégie

Metódy:

motivačné metódy (motivačný rozhovor, diskusia, rozprávanie, aktualizácia obsahu, aktivity, demonštrácia)

expozičné (prednáška, rozprávanie, pozorovanie, hra, samostatná práca, heuristické, problémové metódy)

fixačné (ústne i písomné opakovanie, rozhovor, beseda, dramatizácia) diagnostické (didaktické testy, rozbor prác)

Postupy:

analýza, syntéza, porovnávanie, indukcia, dedukcia

Formy:

Individuálna práca, samostatná práca, skupinová práca, práca vo dvojiciach, projekt, hra, vyučovacia hodina, rozprávanie

Učiteľ využíva rozličné metódy (napr. heuristickú, analyticko-syntatickú atď.) a rozličné formy práce. Ich výber a použitie závisí od konkrétnych podmienok pri rešpektovaní zásady primeranosti veku. Významné miesto má *samostatná práca* s dôrazom na *diferencovanosť úloh* a *individuálny prístup učiteľa k žiakom*. Ďalej je to *práca vo dvojiciach* či *skupinách*, ktorá má byť účelná a má sa využívať funkčne. Dôležité je rozvíjať invenciu žiakov a využívať ich hravosť prostredníctvom *didaktických hier*. Dôsledne uplatňovať

zásadu názornosti. Využívať akusticko-auditívne pomôcky a opticko-akustický kanál (televízia, video, interaktívna tabuľa).

Čítanie a literárna výchova

Metódy

V rámci všetkých činností a práce s literárnym textom v škole motivačné prvky, podnety a odporúčania, vyplývajúce z jednotlivých didaktických inštrukcií v čítanke literárnej výchovy by mali iniciovať využitie všetkých literárnovzdelávacích a literárnovýchovných metód: **čítania** (informačného, kritického a tvorivého), **počúvania** (v prvom rade recepčného spracovania textu), **písania** (konvenčných a voľných písomných prejavov), **hovorenia**, **rozprávania** (dialogických a monologických aktivít), **predvádzania** (recitácie, prednesu, dramatickej výchovy), **pozorovania** (ilustračných a knižno-obrazových foriem pôsobenia), **prežívania** (zistenia, uvedomenia si a kvalitatívneho určenia dojmov a zážitkov z recepcie literárneho textu), **objavovania** (fantazijného i rozumového dotvárania príbehu, obrazu, významu), **konkretizácie** ("dourčovania" významov, pochopenia literárnej obraznosti v konkrétnom nastavení tu a teraz) a **hodnotenia** (segmentu textu i textu ako celku).

Postupy

analýza ,syntéza , indukcia , porovnávanie , dedukcia

Formy

Vyučovanie literatúry v základnej škole postupne prechádza od tradičného skúšania - memorovania poznatkov o literatúre a o autoroch k využívaniu *rozhovoru, čitateľskej besedy, rôznych foriem didaktických hier*, ktoré môžu poskytovať zasvätené informácie o ponúkaných knihách, na pôsobenie žiakov v školských knižniciach, na pokusy o *dramatizáciu* prečítaného, na rozhovor o rozdieloch medzi knihou a jej filmovou podobou, na spoločné zoznamovanie sa s textami populárnej piesne a podobne.

7. Učebné zdroje

Literatúra : Súbor učebných pomôcok pre vyučovanie Slovenského jazyka v 4. ročníku:

- UČEBNICA SLOVENSKÝ JAZYK PRE 4. ROČNÍK
- PRACOVNÝ ZOŠIT SLOVENSKÝ JAZYK PRE 4. ROČNÍK ZŠ
- UČEBNICA ČÍTANKY PRE 4. ROČNÍK
- PRACOVNÝ ZOŠIT ČÍTANKY PRE 4. ROČNÍK ZŠ

Didaktická technika: dataprojektor, CD prehrávač, interaktívna tabuľa

Materiálno-výučbové prostriedky: fotografie, obrázkový materiál, výroba plagátov, posterov

Ďalšie zdroje: internet, IKT, výukové CD, video, Literárne a detské časopisy, Mimočítanková literatúra

8. Hodnotenie predmetu

Predmet Slovenský jazyk a literatúra bude v 4. ročníku hodnotený známku podľa Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy.

Dôležitou súčasťou vyučovacieho procesu je hodnotenie a klasifikácia vedomostí a zručností žiaka. Klasifikácia má byť objektívna podľa platných pokynov a zásad. Hodnotí sa veku primerané ovládanie ortoepickej, ortografickej a pravopisnej normy. Zároveň sa hodnotí schopnosť stručne a podrobne reprodukovat' čítaný text, reprodukovat' vlastný zážitok či rozprávanie inej osoby, vytvoriť jednoduchý, veku primeraný vlastný text.

Pri vyučovaní slovenského jazyka treba neustále sledovať, hodnotiť nielen vedomosti a zručnosti, ale najmä úroveň jazykového prejavu žiakov. Preto sa vo vyučovaní okrem nespočetného množstva cvičných prác, úloh a cvičení predpisuje ako záväzný istý počet kontrolných diktátov a kontrolných prác.

V štvrtom ročníku je počet: 10

Zameranie:

1. Opakovanie učiva z 3. ročníka ZŠ
2. Vybrané slová po b, m
3. Vybrané slová po p, r
4. Vybrané slová po s, v, z
5. Spodobovanie
6. Opakovanie učiva za 1. polrok
7. Vlastné podstatné mená
8. Ohybné slovné druhy
9. Neohybné slovné druhy
10. Opakovanie učiva zo 4. ročníka ZŠ

Tri kontrolné práce:

1. Vstupná kontrolná práca

2. Polročná práca

3. Výstupná kontrol. práca - súčasťou kontrolnej práce je diktát

→ **Písomné práce po každom tematickom celku.**

→ **Bleskovky/päťminútovky** - ich počet a spôsob nie je presne stanovený, určí ho konkrétny vyučujúci podľa potreby preverovania vedomostí a zručností.

→ **Slohové práce** – schopnosť vytvoriť jednoduchý, veku primeraný vlastný text.

Prospech žiaka sa v 4. ročníku klasifikuje podľa *Metodického pokynu č. 22/2011 – R na hodnotenie žiakov základnej školy a vnútroškolskej stupnice na hodnotenie diktátov a písomných prác.*

spracovala: Mgr. Miriam Uhrinová
ZŠ Jaroslava Simana,
Októbrová 16, Valaská
2016

UČEBNÉ OSNOVY ISCED 1

Vzdelávacia oblasť: JAZYK A KOMUNIKÁCIA

Predmet: ANGLICKÝ JAZYK

Ročník: štvrtý

Časový rozsah výučby: 3 hodiny / týždeň (99 hodín / rok)

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Vzhľadom na široké využitie cudzích jazykov v súkromnej a profesijnej oblasti života, či už pri ďalšom štúdiu, cestovaní, spoznávaní kultúr aj práci, sa dôraz pri vyučovaní cudzích jazykov kladie na praktické využitie osvojených kompetencií, efektívnu komunikáciu a činnostne zameraný prístup. Komunikácia v cudzích jazykoch je podľa Európskeho referenčného rámca (ES, 2007, s. 5) založená na schopnosti porozumieť, vyjadrovať myšlienky, pocity, fakty a názory ústnou a písomnou formou v primeranej škále spoločenských a kultúrnych súvislostí podľa želaní a potrieb jednotlivca.

Výučba anglického jazyka smeruje k dosiahnutiu komunikačnej úrovne A1.1+ podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (SERR) na konci primárneho vzdelávania. Kompletnú komunikačnú úroveň A1 žiaci dosiahnu na konci 5. ročníka ZŠ. Označenie úrovne A1 je používateľ základného jazyka.

Charakteristika ovládania anglického jazyka na úrovni A1 podľa SERR je nasledujúca:

Rozumie známym každodenným výrazom a najzákladnejším slovným spojeniam, ktorých účelom je uspokojenie konkrétnych potrieb, a tieto výrazy a slovné spojenia dokáže používať. Dokáže predstaviť seba aj iných a dokáže klásť a odpovedať na otázky o osobných údajoch, ako napríklad kde žije, o ľuďoch, ktorých pozná, a o veciach, ktoré vlastní. Dokáže sa dohovoriť jednoduchým spôsobom za predpokladu, že partner v komunikácii rozpráva pomaly a jasne a je pripravený mu pomôcť (SERR, 2013, s. 26).

2. Ciele vyučovacieho predmetu

Všeobecné ciele vyučovacieho predmetu anglický jazyk vychádzajú z modelu všeobecných kompetencií a komunikačných jazykových kompetencií, ako ich uvádza Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (ŠPÚ, 2013). Pri formulácii cieľov

vyučovacieho predmetu sa zdôrazňuje činnostne zameraný prístup - na splnenie komunikačných úloh sa žiaci musia zapájať do komunikačných činností a ovládať komunikačné stratégie.

Cieľom vyučovacieho predmetu anglický jazyk je umožniť žiakom:

- efektívne používať všeobecné kompetencie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností,
- využívať komunikačné jazykové kompetencie, aby sa realizoval komunikačný zámer vymedzeným spôsobom,
- v receptívnych jazykových činnostiach a stratégiách (počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením) spracovať hovorený alebo napísaný text ako poslucháč alebo čitateľ,
- v produktívnych a interaktívnych jazykových činnostiach a stratégiách (ústny prejav, písomný prejav) vytvoriť ústny alebo písomný text,
- používať hovorené a písané texty v komunikačných situáciách na konkrétne funkčné ciele.

3. Obsah vyučovacieho predmetu

Kompetencia č. 3: Vybrať si z ponúkaných možností

Kompetencie	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Choosing from given options Vybrať si z ponúkaných možností	Describing Opísať	The house is next to the cinema. My pencil is new. We have got 26 books.	Neurčitý a určitý člen. Predložky určujúce smer a miesto between, next to, from. Základné číslovky 10-30. Časovanie slovesa have got v oznamovacej vete, tvorba otázky a záporu.

Kompetencia č. 7: Vyjadriť pocity

Kompetencie	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Expressing feelings Vyjadriť pocity	Expressing joy, happiness, satisfaction Vyjadriť radosť, šťastie, uspokojenie	She's nice and clever. It's perfect.	Skrátené tvary pomocných slovies to be, have got. Spojky and, but, or. Príslovky času now, today.
	Expressing sadness, dejection Vyjadriť smútok, sklúčenosť	I'm sad today. They aren't happy. It isn't nice.	

Kompetencia č. 9: Predstaviť záľuby a vkus

Kompetencie	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Expressing interests and tastes Predstaviť záľuby a vkus	Expressing likes and respects Vyjadriť, čo mám rád, čo sa mi páči, čo uznávam	I love/like English. I'm watching TV now. Does your brother like football?	Jednoduchý prítomný čas základných plnovýznamových slovies, tvorba otázky a záporu.
	Expressing dislikes about sb/sth Vyjadriť, že niekoho/ niečo nemám rád	I don't like cakes. He doesn't like computer games.	Prítomný prítomný čas, tvorba otázky a záporu.

Kompetencia č. 11: Stanoviť, oznámiť a zaujať postoj k pravidlám alebo povinnostiam

Kompetencie	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Setting, stating, taking a stance towards rules and obligations Stanoviť, oznámiť a zaujať postoj k pravidlám alebo povinnostiam	Expressing a command/prohibition Vyjadriť príkaz/zákaz	Open/Close the door. Don't run/talk. Sit down/Stand up. Listen. Read. Sing. Come here. Turn right. These flowers are for you.	Rozkazovací spôsob.

Kompetencia č. 14: Dať ponuku a reagovať na ňu

Kompetencie	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Making and responding to an offer Dať ponuku a reagovať na ňu	Asking sb for sth Žiadať niekoho o niečo	Give me your exercise book, please. Can I go to the toilet, please?	Osobné zámená. Sloveso can v žiadosti. Spojenie let's + sloveso. Predložka for.
	Responding to a request Odpovedať na žiadosť	Yes. Ok. No, sorry.	
	Suggesting sb do sth Navrhnuť niekomu, aby niečo urobil	Can you visit me today?	
	Suggesting sb do sth together Navrhnuť niekomu, aby sme spoločne niečo urobili	Let's play.	
	Offering help Ponúknuť pomoc	Can I help you?	
	Responding to a suggestion Odpovedať na návrh	Ok. Yes, please. Thanks. No, thank you.	

Kompetencia č. 17: Reagovať pri prvom stretnutí

Kompetencie	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Reacting at the first meeting Reagovať pri prvom stretnutí	Introducing sb Predstaviť niekoho	This is my friend Jane. She's from England. They work in a hospital. My mother's name is Mia. She's my sister. I've got one sister and two brothers.	Privlastňovací pád. Základné privlastňovacie zámená. Jednoduchý prítomný a prítomný čas, tvorba otázky a záporu. Spojka with.
	Introducing oneself Predstaviť sa	My name is Tina Jones. I'm from Slovakia. I come from Slovakia. I live in a small town.	
	Responding to an introduction Reagovať na predstavenie niekoho	Hello. I'm Jane. How are you? Fine, thanks. And you?	
	Welcoming Privítať	Welcome. Come in. We can play with our toys together.	

Kompetencia č. 19: Telefonovať

Kompetencie	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Making a phone call Telefonovať	Beginning a phone call Začať rozhovor	Hello. 235689. This is Peter. Peter, here. Can you spell your name? Peter speaking. Is Jo there, please? When have we got the tennis match?	Opytovacie zámeno when. Predložky času on, in, at.
	Ending a phone call Ukončiť rozhovor	See you at school. Bye. Goodbye.	

4. Kľúčové kompetencie

„Kompetencie sú súhrnom vedomostí, zručností a vlastností, ktoré umožňujú jednotlivcovi konať.“
(SERR, 2013, s. 12, 103)

4.1 Všeobecné kompetencie

Všeobecné kompetencie sú tie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk. Zahŕňajú široké spektrum spôsobilostí, ktoré sa týkajú napríklad sebauvedomenia, procesu učenia sa a pod., a sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností (SERR, 2013, s. 12).

Žiak dokáže:

- osvojiť si efektívne stratégie učenia, ktoré vedú k pochopeniu potreby vzdelávania sa v cudzom jazyku,
- sústrediť sa na prijímanie informácií,
- používať získané vedomosti a spôsobilosti.

4.2 Komunikačné jazykové kompetencie

Komunikačné jazykové kompetencie umožňujú žiakovi konať s použitím konkrétnych gramatických prostriedkov (SERR, 2013, s. 12).

Žiak dokáže:

- používať známe každodenné výrazy, najzákladnejšie slovné spojenia a jednoduché vety a rozumieť im,
- predstaviť seba a iných,
- porozumieť jednoduchým otázkam a odpovedať na ne,
- jednoducho opísať seba, svoju rodinu a kamarátov,
- dohovoriť sa jednoduchým spôsobom s využívaním prevažne verbálnych, ale aj neverbálnych

komunikačných prostriedkov v kontexte každodennej komunikácie a vyjadrenia svojich osobných záujmov.

4.3 Jazykové kompetencie

Žiak dokáže:

- používať iba najzakladanejší rozsah jednoduchých slov a výrazov týkajúcich sa jeho osoby a záujmov,
- používať základný repertoár slovnej zásoby, izolovaných slov a slovných spojení,
- ovládať výslovnosť obmedzeného repertoáru naučenej slovnej zásoby,
- odpísať známe slová, krátke slovné spojenia a vety,
- vyhlásť svoje meno, adresu.

4.4 Sociolingválne kompetencie

Žiak dokáže:

- nadviazať základnú spoločenskú komunikáciu,
- pozdraviť sa, rozlúčiť sa, predstaviť sa, poďakovať sa, atď.

4.5 Pragmatické kompetencie

Žiak dokáže:

- spájať písmená,
- spájať slová pomocou spojovacích výrazov, napr. „a“, „alebo“.

5. Prierezové témy

Integrovanou súčasťou vzdelávacieho obsahu predmetu Anglický jazyk sú tieto **prierezové témy**:

Osobnostný a sociálny rozvoj

- cieľom je získať pozitívny postoj k sebe aj druhým, zvládať vlastné správanie, formovať dobré medziľudské vzťahy v triede i mimo nej, rozvíjať základné zručnosti komunikácie a vzájomnej spolupráce, získať základné sociálne zručnosti pre riešenie rôznych situácií.
- rozvíjať ľudský potenciál žiakov, sebareflexiu, spoznávať sám seba, rozvíjať sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a sebavzdelávanie

Uplatňuje sa v 5. lekcii – *Pirát Jack je v TV* – v učive *Denný režim*.

Multikultúrna výchova

- rozoznať, rešpektovať a podporovať rôzne kultúry
- rozvíjať poznanie rozličných kultúr, akceptovať kultúrnu rozmanitosť ako spoločenskú realitu
- rozvíjať toleranciu, rešpekt a prosociálne správanie a konanie vo vzťahu ku kultúrnej odlišnosti

- spoznávať svoju kultúru aj iné kultúry, históriu, zvyky a tradície ich predstaviteľov, rešpektovať tieto kultúry ako rovnocenné a dokázať s ich príslušníkmi konštruktívne komunikovať a spolupracovať

Uplatňuje sa na úvodných hodinách s cieľom vzbudiť záujem o anglický jazyk a kultúru, pochopiť potrebu vzdelávať sa v cudzom jazyku, v téme *Vianoce v anglicky hovoriacich krajinách*.

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

- komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi, riešiť problémy,
- poznať sám seba a svoje schopnosti, spolupracovať v skupine,
- zamerať sa na postupnosť jednotlivých krokov a metodológiu tvorby projektu
- vytvoriť nejaký produkt
- prezentovať svoju prácu ale aj prácu skupiny písomne aj verbálne s použitím IKT

Uplatňuje sa v závere každého tematického celku pri opakovaní lekcie v časti *Spracovanie projektu a Prezentácia projektu*, v Opakovaní lekcí 10 – 12 (*Preverovanie 4*), v Opakovaní lekcí 1 – 3 (*Preverovanie 1*), v Opakovaní lekcí 4 – 6 (*Preverovanie 2*), v záverečnom Opakovaní v časti *Vyhodnotenie celoročnej práce* pri prezentovaní Hodnotiaceho portfólia žiaka.

6. Stratégie

Výkonový štandard určuje požiadavky na komunikačné jazykové činnosti a stratégie: počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením, písomný prejav a ústny prejav, ktoré má žiak dosiahnuť na konci príslušného ročníka. Navrhované delenie výkonových štandardov do ročníkov je iba odporúčané (nie povinné), pričom žiak musí na konci primárneho vzdelávania dosiahnuť úroveň A 1.1+.

Jazykové činnosti a stratégie sa rozvíjajú väčšinou integrovane, t. j. viaceré súčasne. Dôraz na konkrétne jazykové činnosti sa odvíja od komunikačnej situácie, v ktorej sa účastníci komunikácie nachádzajú.

Receptívne činnosti a stratégie

Rozvoj počúvania s porozumením sa pri vyučovaní cudzieho jazyka v primárnom stupni vzdelávania považuje za kľúčový. Žiak počúva rôzne dialógy, texty, príbehy a pod. v anglickom jazyku, ktoré potom ako model imituje a používa v rozličných situáciách. Vnímanie a porozumenie zvukovej podoby jazyka je východiskom pre rozvoj ostatných komunikačných jazykových činností a stratégií. Osvojenie si zvukovej podoby jazyka predchádza osvojeniu si jeho písomnej podoby.

Počúvanie s porozumením – výkonový štandard

Žiak na konci štvrtého ročníka dokáže:

- identifikovať známe slová,
- identifikovať najzakladanejšie slovné spojenia a veľmi jednoduché vety týkajúce sa jeho osoby a oblasti jeho záujmov,
- porozumieť najzakladanejším slovným spojeniam a veľmi jednoduchým vetám, ktoré sa týkajú jeho osoby a oblasti jeho záujmov,
- porozumieť jednoduchým pokynom k práci na vyučovacej hodine,

- porozumieť jednoduchým pokynom ako sa orientovať,
 - porozumieť jednoduchým otázkam na známe témy,
 - porozumieť hlavnej myšlienke vypočutého jednoduchého textu za predpokladu, že je hovorený
- zreteľne, je starostlivo artikulovaný a porozumenie je podporené vizuálnymi podnetmi.

Čítanie s porozumením – výkonový štandard

Žiak na konci štvrtého ročníka dokáže:

- identifikovať hlásky,
- vyhľadať známe slová a základné slovné spojenia,
- porozumieť a zapamätať si jednoduché slová a vety na známe témy,
- prečítať a porozumieť jednoduchým pokynom k práci na vyučovacej hodine a jednoduchým orientačným pokynom,
- porozumieť hlavnej myšlienke jednoduchého textu na známu tému,
- prečítať a porozumieť veľmi krátkym jednoduchým textom, napr. na plagátoch, pohľadniciach.

Produktívne činnosti a stratégie

Ústny prejav – výkonový štandard

Žiak na konci štvrtého ročníka dokáže:

- pýtať sa jednoduché otázky z oblasti jeho každodenného života a osobných záujmov,
- odpovedať na jednoduché otázky z oblasti jeho každodenného života a osobných záujmov, napr. o sebe, o svojej rodine, o kamarátoch,
- porozumieť a riadiť sa krátkymi a jednoduchými pokynmi,
- používať čísla, základné číslovky, údaje o čase,
- porozumieť časovým údajom v rámci denného režimu, týždňa, mesiaca a roka,
- jednoduchým spôsobom opísať seba, svoj domov, školu, spolužiakov,
- dohovoriť sa jednoduchým spôsobom s partnerom v krátkom dialógu na známe témy.

Písomný prejav – výkonový štandard

Žiak na konci štvrtého ročníka dokáže:

- správne napísať všetky písmená abecedy,
- správne odpísať slová, krátke vety,
- napísať vlastné meno, adresu, vek,
- napísať krátky pozdrav a pohľadnicu.

7. Učebné zdroje

Literatúra

- Mary Bowen, Liz Hocking: English World 1 a English World 2 (učebnica, pracovný zošit, obrázkový slovník)

Didaktická technika

- počítač, DATA projektor, interaktívna tabuľa, CD – prehrávač, CD a interaktívne DVD English World 1 a English World 2, vizualizér

Ďalšie zdroje

- nápovedné obrázky
- vlastné materiály učiteľa a žiakov
- internet (webové stránky, ktoré sú venované výučbe anglického jazyka)
- internetové slovníky

8. Hodnotenie predmetu

Žiaci sú hodnotení podľa *Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy a Vnútroškolskej stupnice na hodnotenie písomných prác a diktátov*.

V počiatočnej fáze učenia sa cudzieho jazyka v primárnom vzdelávaní má hodnotenie žiakov predovšetkým motivačnú a formatívnu funkciu.

Obsah hodnotenia

Počúvanie s porozumením: hodnotia sa rôzne čiastkové spôsobilosti - rozlišovanie a porovnávanie hlások, slabík a slov, porovnávanie významu viet na základe ich intonácie. Úlohy vhodné pre žiakov tohto veku sú také, ktoré im umožňujú demonštrovať pochopenie prostredníctvom neverbálnych prostriedkov (označovanie a spájanie obrázkov, vyfarbovanie, kreslenie).

Ústny prejav: úlohy, ktoré sú určené na hodnotenie ústneho prejavu, musia byť realistické, zmysluplné. Výroky žiakov v cudzom jazyku sa nemajú hodnotiť izolovane, ale majú byť vnímané v kontexte situácie. Dôraz sa kladie na splnenie komunikačného zámeru. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať správnej výslovnosti a náležitej intonácii.

Čítanie s porozumením: hodnotia sa čiastkové spôsobilosti čítania (napr. rozlišovanie a porovnávanie písomnej formy slov, hľadanie konkrétnych slov alebo informácií v texte, čítanie krátkych textov s porozumením).

Písaný prejav: úlohy určené na hodnotenie písania by mali odzrkadľovať aktivity v triede. Žiaci odpisujú slová a krátke vety, neskôr aj krátke odseky; nakoniec píšú vlastné vety a krátke odseky. Úlohy musia byť autentické a pre žiakov zaujímavé (napísanie zoznamu potravín, ktoré treba kúpiť, napísať krátke vety o sebe a pod.).

Spôsoby hodnotenia:

- **Hodnotenie učiteľom:** ústnou formou alebo písomnou formou: jeho cieľom je ohodnotiť vedomosti žiaka a jeho spôsobilosti, pomáhať učiteľom aj žiakom monitorovať pokrok žiaka v učení. Forma a obsah hodnotenia by mali reflektovať skúsenosti detí z vyučovania (typy úloh sú žiakom známe z vyučovacieho procesu).

- **Hodnotenie spolužiakmi:** má mať motivačnú funkciu, viesť žiakov k väčšej vzájomnej tolerancii a naučiť ich všímať si pozitíva práce spolužiakov, čo môže pozitívne ovplyvniť atmosféru v triede, pretože žiaci sa učia rešpektovať jeden druhého.

- **Sebahodnotenie:** rozvíja kognitívne spôsobilosti žiaka, ako je napríklad monitorovanie vlastného pokroku v učení, uvedomovanie si svojich schopností, štýlov učenia a kladenia si vlastných cieľov. Proces hodnotenia prebieha zo začiatku v materinskom jazyku. Medzi najčastejšie

metódy sebahodnotenia patria: portfólio, dotazníky, rozhovory s učiteľom a denníky. Portfólio obsahuje sebahodnotiace záznamy, hodnotenie učiteľom a zbierku prác, ktoré žiak vytvorí počas určitého obdobia. Súčasťou portfólia môžu byť písomné práce, kresby, projekty a pod., ktoré si do portfólia vyberá žiak podľa vlastného uváženia.

Vedomosti preverujeme na konci každého tematického celku – formu zvolí učiteľ (napr. projekt, test, ústne preverenie nadobudnutých jazykových schopností).

Spracovala: Mgr. Alena Blahútová
ZŠ Jaroslava Simana
Októbrová 16, Valaská
2018

UČEBNÉ OSNOVY ISCED 1

Vzdelávacia oblasť: MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI

Predmet: MATEMATIKA

Ročník: štvrtý

Časový rozsah výučby: 4 hodiny/týždeň (132 hodín/rok)

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Vyučovaciemu predmetu bola ponechaná hodinová dotácia i rozsah vzdelávacieho štandardu v takej forme, ako je uvedené v iŠVP.

Odkaz na vzdelávací štandard ŠVP:

www.statpedu.sk – iŠVP – iŠVP pre 1. stupeň – matematika a práca s informáciami – matematika

Predmet matematika je na primárnom stupni vzdelávania prioritne zameraný na budovanie základov matematickej gramotnosti a na rozvíjanie kognitívnych oblastí – vedomosti (ovládanie faktov, postupov), aplikácie (používanie získaných vedomostí na riešenie problémov reálneho života), zdôvodňovanie (riešenie zložitejších problémov, ktoré vyžadujú širšie chápanie súvislostí a vzťahov). Výučba matematiky musí byť vedená snahou umožniť žiakom, aby získavali nové vedomosti špirálovite, vrátane opakovania učiva na začiatku školského roku s propedeutickými postupmi prostredníctvom riešenia úloh s rôznorodým kontextom i divergentných úloh, aby tvorili jednoduché hypotézy a skúmali ich pravdivosť, vedeli používať rôzne spôsoby reprezentácie matematického obsahu (text, tabuľky, grafy, diagramy), rozvíjali svoju schopnosť orientácie v rovine a priestore.

Obsah vzdelávania je spracovaný na kompetenčnom základe. Pri objavovaní a prezentácii nových matematických poznatkov sa vychádza z predchádzajúceho matematického vzdelania žiakov, z ich skúseností s aplikáciou už osvojených poznatkov.

Na hodinách matematiky sa tiež kladie dôraz na rozvoj žiackych schopností a zručností, predovšetkým väčšou aktivizáciou žiakov. Proces získavania nových matematických vedomostí u žiakov musí učiteľ realizovať s prevahou pozorovania a experimentovania v ich prirodzenom prostredí.

Učiteľ by mal tiež naučiť žiakov správne klásť otázky, odhadnúť výsledky i korektne formulovať závery. Učenie matematiky by malo byť pre žiakov zaujímavé, aby sa u nich formoval pozitívny vzťah k matematike a aby ju vnímali ako nástroj na riešenie problémových úloh každodenného života. Vzhľadom na charakter predmetu je potrebné prispôbiť schopnostiam žiakov rýchlosť preberania tematických celkov rovnako ako ich poradie, prípadné rozdelenie na časti a presuny v rámci ročníkov.

2. Ciele vyučovacieho predmetu

Cieľom učebného predmetu matematika vo 4. ročníku ZŠ je rozvoj tých schopností žiakov, pomocou ktorých sa pripravujú na samostatné získavanie poznatkov. Na dosiahnutie tohto cieľa, majú získať také skúsenosti, ktoré vyúsťia do poznávacích metód zodpovedajúcich veku žiakov. Na základe využitia indukčných metód získavania nových vedomostí, zručnosti a postojov rozvíjať matematické nazeranie, logické a kritické myslenie. Dôležitejším činiteľom pri dosahovaní učebných cieľov vyučovania matematiky je aj učiteľ, ktorý aktivizuje žiakov vo všetkých fázach vyučovania. Dbá o to, aby žiaci porozumeli učivu, o čom sa presvedčia častým kladením otázok, pričom žiada od žiakov aj zdôvodnenie svojich odpovedí.

Vyučovanie matematiky má smerovať na rozvoj žiackej osobnosti:

- osvojiť si základné matematické pojmy, poznatky, znalosti a postupy uvedené vo vzdelávacom štandarde,
- pracovať s prirodzenými číslami (v obore do 10 000) tak, ako to bližšie špecifikuje vzdelávací štandard,
- používať zlomky na propedeutickej, prípravnej úrovni,
- identifikovať a správne pomenovať funkčné vzťahy medzi číslami,
- objavovať pravidlá vytvorených postupností a dopĺňať ich,
- orientovať sa v tabuľkách, grafoch a vytvárať ich,
- identifikovať, pomenovať, narysovať a správne označiť geometrické útvary bližšie špecifikované vo vzdelávacom štandarde,
- odhadnúť a presne odmerať dĺžku útvaru, premeniť jednotky dĺžky (mm, cm, dm, m, km).
- používať matematiku ako jeden z nástrojov na riešenie problémov reálneho života (vrátane postupného nadobúdania finančnej gramotnosti),
- rozvíjať zručnosti súvisiace s procesom učenia sa,
- rozvíjať poznávacie procesy a myšlienkové operácie,
- upevniť kladné morálne a vôľové vlastnosti (samostatnosť, rozhodnosť, vytrvalosť, húževnatosť, kritiku, sebakritiku, dôveru vo vlastné schopnosti a možnosti, systematickosť pri riešení úloh v osobnom i verejnom kontexte),
- rozvíjať kľúčové kompetencie v sociálnej a komunikačnej oblasti.

3. Obsah vyučovacieho predmetu

Prehľad tematických celkov a ich obsahu

I. Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v číselnom obore do 10 000

Sčítanec, súčet, menšenec, menšiteľ, rozdiel.

Sčítanie a odčítanie celých desiatok, stoviek, tisícok.

Pričítanie celej desiatky, stovky, tisícky k trojcifernému (štvorcifernému) číslu.

Odčítanie jednociferného čísla, celej desiatky, stovky, tisícky od trojciferného (štvorciferného) čísla.

Komutativnosť ako vlastnosť sčítania (na propedeutickej úrovni).

Algoritmus písomného sčítania a odčítania dvoch prirodzených čísel.

Bez prechodu i s prechodom cez základ 10.

Sčítanie a odčítanie s využitím kalkulačky.

Zátvorky, význam zátvoriek, počítanie úloh so zátvorkami.

Sčítanie a odčítanie so zátvorkami.

Rovnice (na propedeutickej úrovni).
Jednoduché slovné úlohy na sčítanie.
Jednoduché slovné úlohy na odčítanie.
Zložené slovné úlohy typu.
Odhad, približne, presne.
Slovné úlohy s neprázdny m prienikom.
Elementy postupu riešenia slovnej úlohy: čítanie textu slovnej úlohy s porozumením, zápis, grafické znázornenie slovnej úlohy, formulácia a vyriešenie matematickej úlohy, kontrola správnosti riešenia, odpoveď.
Matematizácia reálnej situácie

II. *Násobenie a delenie prirodzených čísel*

Násobenie a delenie použitím zautomatizovaného spoja.
Činiteľ, súčin, delenec, deliteľ, podiel.
Niekoľkokrát viac, niekoľkokrát menej.
Komutatívnosť ako vlastnosť násobenia (na propedeutickej úrovni).
Násobenie a delenie číslami 10, 100 a 1000.
Rovnica (na propedeutickej úrovni).
Okrúhle zátvorky, význam zátvoriek.
Počítanie úloh so zátvorkami.
Jednoduché slovné úlohy typu.
Priama úmernosť (na propedeutickej úrovni).
Zložené slovné úlohy typu.
Matematizácia reálnej situácie.
Elementy postupu riešenia slovnej úlohy: čítanie textu slovnej úlohy, s porozumením, zápis, grafické znázornenie slovnej úlohy, formulácia a vyriešenie matematickej úlohy, kontrola správnosti riešenia, odpoveď.
Geometrické modely zlomkov: úsečkový model, kruhový model, obdĺžnikový model (na propedeutickej úrovni).

III. *Geometria a meranie*

Premena jednotiek dĺžky (mm, cm, dm, m, km).
Zmiešané jednotky dĺžky.
Premena zmiešaných jednotiek dĺžky.
Mnohouholník, označenie mnohouholníka (ABCD, ABCDE,...)
Vrchol a strana trojuholníka, štvorca, obdĺžnika, štvoruholníka, päťuholníka.
Označenie vrcholov mnohouholníka veľkými tlačenými písmenami.
Protiľahlé a susedné strany.
Uhlopriečka
Vlastnosti rovinných geometrických útvarov.
Kruh, kružnica, kružidlo.
Časti kružnice (kruhu) a ich označovanie: polomer (r), priemer (d, $\varnothing$).
Stred (S)
Rysovanie kružnice, kruhu.
Dĺžka strany trojuholníka, štvorca a obdĺžnika.
Rysovanie ľubovoľného trojuholníka.
Rysovanie trojuholníka, ak sú dané dĺžky jeho strán.
Súčet, rozdiel dĺžok úsečiek; násobok dĺžky úsečky.
Obvod štvorca, obdĺžnika a trojuholníka (na propedeutickej úrovni) ako súčet dĺžok strán.

IV. *Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie*

Zdôvodnenie rozhodnutia o pravdivosti (nepravdivosti) tvrdenia.

Zložené výroky s použitím spojok a, i, aj, tiež, zároveň, alebo (na propedeutickej úrovni).

Pravdivosť (nepravdivosť) zloženého výroku (na propedeutickej úrovni).

Slovné úlohy na výrokovú logiku.

Nepriamo sformulované úlohy.

Slovné úlohy s kombinatorickou motiváciou (na úrovni manipulácie a znázorňovania).

Časti tabuľky: riadok, stĺpec, údaj.

Stĺpcový graf, údaje v stĺpcovom grafe, legenda.

Aplikačné úlohy.

Numerické a slovné úlohy z oblasti finančnej gramotnosti.

<i>Tematický celok</i>	<i>Výkonový štandard</i>	<i>Obsahový štandard</i>	<i>Počet navýšených hodín</i>
<u>I. Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v číselnom obore do 10 000</u>	- Používať aktívne v komunikácii pojmy sčítanec, súčet, menšenec, menšiteľ, rozdiel. - Sčítať a odčítať prirodzené čísla spamäti. - Využiť pri riešení úloh komutatívnosť sčítania. - Písomne sčítať dve prirodzené čísla (algoritmus písomného sčítania). - Písomne odčítať dve prirodzené čísla (algoritmus písomného odčítania). - Písomne sčítať tri a viac prirodzených čísel. - Čítať a odčítať prirodzené čísla s využitím kalkulačky. - Vyriešiť jednoduché úlohy na sčítanie (odčítanie) so zátvorkami. - Vyriešiť jednoduché rovnice. - Vyriešiť jednoduché slovné úlohy na sčítanie a odčítanie. - Vyriešiť zložené slovné úlohy. - Sformulovať text slovnej úlohy k numerickému príkladu.	Sčítanec, súčet, menšenec, menšiteľ, rozdiel. Sčítanie a odčítanie celých desiatok, stoviek, tisícok. Pričítanie celej desiatky, stovky, tisícky k trojcifernému (štvorcifernému) číslu. Odčítanie jednociferného čísla, celej desiatky, stovky, tisícky od trojciferného (štvorciferného) čísla. Komutatívnosť ako vlastnosť sčítania (na propedeutickej úrovni). Algoritmus písomného sčítania a odčítania dvoch prirodzených čísel. Bez prechodu i s prechodom cez základ 10. Sčítanie troch a viacerých prirodzených čísel. Sčítanie a odčítanie s využitím kalkulačky. Zátvorky, význam zátvoriek, počítanie úloh so zátvorkami. Sčítanie a odčítanie so zátvorkami. Rovnice (na propedeutickej úrovni). Jednoduché slovné úlohy na sčítanie: -určiť súčet, ak sú dané sčítance -zväčšiť dané číslo o niekoľko jednotiek. Jednoduché slovné úlohy na odčítanie: -určiť rozdiel dvoch čísel -menšiť dané číslo o niekoľko jednotiek -porovnať rozdielom. Zložené slovné úlohy typu: $a + b + c$, $a - b - c$, $a - (b + c)$, $(a + b) - c$, $a + (a + b)$, $a + (a - b)$.	

	- Vyriešiť slovné úlohy s využitím zaokrúhlenia prirodzených čísel. - Odhadnúť výsledok úlohy. - Vyriešiť primerané slovné úlohy s neprázdny prienikom. - Pri riešení slovnej úlohy využiť v prípade potreby jednotlivé elementy postupu riešenia.	Odhad, približne, presne. Slovné úlohy s neprázdny prienikom. Elementy postupu riešenia slovnej úlohy: čítanie textu slovnej úlohy s porozumením, zápis, grafické znázornenie slovnej úlohy, formulácia a vyriešenie matematickej úlohy, kontrola správnosti riešenia, odpoveď.	
	Zmatematizovať primerané reálne situácie.	Matematizácia reálnej situácie.	
<u>II. Násobenie a delenie prirodzených čísel</u>	- Vynásobiť a vydeliť prirodzené čísla v obore násobilky do 100 spamäti. - Aktívne v komunikácii používať pojmy činiteľ, súčin, delenec, deliteľ, podiel. - Zväčšiť (zmenšiť) dané číslo niekoľkokrát. - Pri riešení úloh využiť komutatívnosť násobenia. - Vynásobiť a vydeliť prirodzené číslo 10, 100 a 1000. - Vyriešiť jednoduchú rovnicu na násobenie a delenie v obore násobilky. - Vyriešiť jednoduché úlohy na násobenie (delenie) so zátvorkami. - Vyriešiť jednoduché slovné úlohy na násobenie a delenie prirodzených čísel v obore násobilky do 100. - Vytvoriť slovné úlohy k danému numerickému príkladu na násobenie a delenie v obore násobilky do 100.	Násobenie a delenie použitím zautomatizovaného spoja. Činiteľ, súčin, delenec, deliteľ, podiel. Niekoľkokrát viac, niekoľkokrát menej. Komutatívnosť ako vlastnosť násobenia (na propedeutickej úrovni). Násobenie a delenie číslami 10, 100 a 1000. Rovnica (na propedeutickej úrovni). Okrúhle zátvorky, význam zátvoriek. Počítanie úloh so zátvorkami. Jednoduché slovné úlohy typu: -určiť súčet viacerých rovnakých sčítancov -zväčšiť dané čísla niekoľkokrát -rozdeliť dané číslo na daný počet rovnako veľkých častí (delenie na rovnaké časti) -rozdeliť dané číslo na čísla danej veľkosti (delenie podľa obsahu) -zmenšiť dané číslo niekoľkokrát -porovnať podielom. Priama úmernosť (na propedeutickej úrovni). Zložené slovné úlohy typu: $a + a \cdot b$, $a + a : b$, $a \cdot b + c$, $a \cdot b + c \cdot d$.	Matematizácia reálnej situácie. Elementy postupu riešenia slovnej úlohy: čítanie

	- Pri riešení slovnej úlohy využiť v prípade potreby jednotlivé elementy postupu riešenia. - Znázorniť na primeranom geometrickom modeli danú časť celku (polovicu, tretinu, štvrtinu, ...).	textu slovnej úlohy, s porozumením, zápis, grafické znázornenie slovnej úlohy, formulácia a vyriešenie matematickej úlohy, kontrola správnosti riešenia, odpoveď. Geometrické modely zlomkov: úsečkový model, kruhový model, obdĺžnikový model (na propedeutickej úrovni).	
<u>III.Geometria a meranie</u>	- Premeniť jednotky dĺžky (aj zmiešané). - Identifikovať a pomenovať mnohouholník (štvoruholník, päťuholník, ...). - Vymenovať vrcholy a strany mnohouholníka (trojuholníka, štvorca a obdĺžnika, štvoruholníka, päťuholníka, .) - Označiť vrcholy mnohouholníka (trojuholníka, štvorca a obdĺžnika, štvoruholníka, päťuholníka, ...) - Vyznačiť protíahlé i susedné strany štvorca a obdĺžnika. - V štvorci a obdĺžniku vyznačiť uhlopriečky. - Popísať vlastnosti rovinných geometrických útvarov (trojuholník, štvorec, obdĺžnik). - Rozlíšiť, pomenovať kruh a kružnicu. - Určiť, vyznačiť a pomenovať v kružnici (kruhu) stred, polomer, priemer. - Narysovať kružnicu (kruh) pomocou kružidla. - Odmerať dĺžky strán trojuholníka,	Premena jednotiek dĺžky (mm, cm, dm, m, km). Zmiešané jednotky dĺžky. Premena zmiešaných jednotiek dĺžky. Mnohouholník, označenie mnohouholníka (ABCD, ABCDE,...) Vrchol a strana trojuholníka, štvorca, obdĺžnika, štvoruholníka, päťuholníka. Označenie vrcholov mnohouholníka veľkými tlačenými písmenami. Protíahlé a susedné strany. Uhlopriečka Vlastnosti rovinných geometrických útvarov: <i>-počet strán, počet vrcholov, dĺžky susedných a protíahlych strán.</i> Kruh, kružnica, kružidlo. Časti kružnice (kruhu) a ich označovanie: polomer (r), priemer (d, $\varnothing$). Stred (S) Rysovanie kružnice (kruhu): <i>-s ľubovoľným stredom a ľubovoľným polomerom</i> <i>-s daným stredom a ľubovoľným polomerom</i> <i>-s daným stredom a daným polomerom.</i> Dĺžka strany trojuholníka, štvorca a obdĺžnika.	

	štvorca, obdĺžnika (s presnosťou na milimetre). - Narysovať trojuholník a pomenovať jeho vrcholy. - Určiť súčet dvoch a viacerých úsečiek graficky a numericky. - Určiť rozdiel dvoch úsečiek graficky a numericky. - Určiť násobok úsečky graficky a numericky. - Vypočítať obvod trojuholníka, štvorca a obdĺžnika ako súčet dĺžok strán. - Vytvoriť z kociek rôzne stavby podľa plánu. - Vytvoriť a slovne opísať vlastnú stavbu z kociek. - Nakresliť plán stavby z kociek.	Rysovanie ľubovoľného trojuholníka, Rysovanie trojuholníka, ak sú dané dĺžky jeho strán. Súčet, rozdiel dĺžok úsečiek; násobok dĺžky úsečky. Obvod štvorca, obdĺžnika a trojuholníka (na propedeutickej úrovni) ako súčet dĺžok strán.	
<u>IV. Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie</u>	- Vytvoriť pravdivé (nepravdivé) tvrdenie. - Zdôvodniť pravdivosť (nepravdivosť) tvrdenia. - Vytvoriť zložené výroky a rozhodnúť o ich pravdivosti (nepravdivosti). - Vyriešiť slovné úlohy na výrokovú logiku. - Vyriešiť nepriamo sformulované úlohy na sčítanie a odčítanie v číselnom obore do 10 000. - Vyriešiť slovné úlohy s kombinatorickou motiváciou. - Zozbierať, zoskupiť, zaznamenať údaje rôznymi spôsobmi. - Z daných údajov vytvoriť prehľadnú tabuľku. - Popísať časti tabuľky, orientovať sa v tabuľke. - Doplniť do tabuľky chýbajúce údaje. - Orientovať sa v stĺpcovom grafe. - Dokresliť chýbajúce údaje do stĺpcového grafu.	Zdôvodnenie rozhodnutia o pravdivosti (nepravdivosti) tvrdenia. Zložené výroky s použitím spojok a, i, aj, tiež, zároveň, alebo (na propedeutickej úrovni). Pravdivosť (nepravdivosť) zloženého výroku (na propedeutickej úrovni). Slovné úlohy na výrokovú logiku. Nepriamo sformulované úlohy. Slovné úlohy s kombinatorickou motiváciou (na úrovni manipulácie a znázorňovania). Časti tabuľky: riadok, stĺpec, údaj. Stĺpcový graf, údaje v stĺpcovom grafe, legenda. Aplikačné úlohy. Numerické a slovné úlohy z oblasti finančnej gramotnosti.	

	• Vyriešiť aplikačné úlohy súvisiace s orientáciou v tabuľke alebo v stĺpcovom grafe. • Vyriešiť aplikačné úlohy súvisiace s orientáciou v čase. • Vyriešiť primerané úlohy z oblasti finančnej gramotnosti.		
--	--	--	--

4. Kľúčové kompetencie

Kľúčové kompetencie, ktoré predmet rozvíja:

1. **Sociálnu a komunikačnú kompetenciu** žiakov vyučovanie matematiky rozvíja ústretovou komunikáciou medzi žiakmi, postupným navýkáním žiakov na pozorné čítanie matematického textu, na používanie matematickej terminológie a symboliky v rozsahu preberaného obsahu.
2. Používaním jednoduchých vyučovacích programov podobných pracovným listom žiak získava základy algoritmického myslenia a elementárne zručnosti v práci na počítači a kalkulačke aj ako súčasť **informačných a komunikačných technológií**.
3. Vyučovanie matematiky veľmi ovplyvňuje rozvíjanie žiackej kompetencie **učiť sa učiť sa**, nakoľko vyžaduje od neho myslieť aspoň o jeden krok dopredu od kroku, ktorý vykonáva. Núti žiaka získavať nové poznatky indukčnou poznávacou cestou.
4. **Osobné, sociálne a občianske kompetencie** vo vyučovaní žiak rozvíja dvojakým spôsobom. Jednak na vyučovacích hodinách matematiky prostredníctvom atmosféry v triede, ale i pri riešení slovných úloh a problémov z reálneho života detí a komunity, v ktorej sa pohybujú.
5. **Kompetencie v oblasti prírodovedného vzdelávania** sú matematike veľmi blízke predovšetkým spôsobom získavania nových poznatkov indukčnou a empatickou cestou, cestou modelovania, používania rôznych grafických a iných prostriedkov.

5. Prierezové témy

Integrovanou súčasťou vzdelávacieho obsahu predmetu Matematika sú tieto **prierezové témy**:

- **Dopravná výchova** – Uplatňovať zásady bezpečného správania sa v cestnej premávke podľa všeobecne záväzných právnych predpisov v role chodca, spolujazdca, cyklistu, i korčuliara. Poznať dopravné značky.- uplatňuje sa v tematických celkoch: **Násobenie a delenie v obore násobilky** (Násobiť a deliť spamäti a na kalkulačke v obore násobilky do 100, Riešiť slovné úlohy na násobenie a delenie.), **Sčítanie a odčítanie v obore do 10 000** (Sčítať a odčítať ako vzájomne opačné matematické operácie, Počítať so zaokrúhľovanými číslami, čítať, zapísať, porovnať. Skúška správnosti riešenia), **Geometria a meranie** (Súčet a rozdiel dĺžok úsečiek. Násobok dĺžky úsečky. Premieňať jednotky dĺžky. Premieňať zmiešané jednotky dĺžky).
- **Osobnostný a sociálny rozvoj** – Snažiť sa porozumieť nielen sebe samému, ale aj druhým. Objavovať svoje „ja“ ako zdroj informácií o sebe. Analyzovať svoje vzťahy k ostatným. Objavovať pravdu, komunikovať, hľadať riešenia a odpovede. Rozvíjať schopnosť kriticky myslieť. Rozvíjať základné zručnosti pre spoluprácu.- uplatňuje sa v tematických celkoch: **Násobenie a delenie v obore násobilky** (Riešiť slovné úlohy na násobenie a delenie), **Sčítanie a odčítanie v obore do 10 000** (Riešiť všetky typy jednoduchých a zložených slovných úloh v číselnom obore do 10 000).
- **Mediálna výchova a Multikultúrna výchova** – Získať elementárne poznatky a získať zručnosti, ktoré sa týkajú mediálnej komunikácii a práce s médiami. Vedieť využiť potenciál médií ako zdroj informácií, zábavy. Rozvíjať komunikačnú schopnosť, hlavne pri verejnom vystupovaní. Dokázať si však aj uvedomiť negatívne vplyvy médií. Zoznamovať sa s rozmanitými kultúrami, ich tradíciami a hodnotami. Využívať tieto kontakty na vzájomné obohatenie seba i ostatných. Uplatňovať svoje

práva, ale aj rešpektovať práva druhých, ich názory i odlišné názory. Prostredníctvom informácií si vytvoriť postoje a rešpekt k iným sociokultúrnym skupinám.- uplatňuje sa v tematických celkoch: **Násobenie a delenie v obore násobilky** (Tvoriť slovné úlohy k danému príkladu na násobenie a delenie v obore násobilky do 100), **Sčítanie a odčítanie v obore do 10 000** (Sčítať a odčítať prirodzené čísla v obore do 10 000), **Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie** (Propedeutika pravdivých a nepravdivých výrokov. Vytvárať stĺpcové diagramy z údajov získaných žiakmi).

- **Ochrana života a zdravia a Environmentálna výchova** - Pochopiť vzťah človeka so životným prostredím. Osvojiť znalosti, zručnosti a návyky potrebné pre konanie človeka voči prostrediu. Rozpoznať správne a nesprávne konanie človeka z hľadiska životného prostredia a rozvoja pomocou modelových príkladov. Chápať potrebu chrániť životné prostredie. Ceniť si zdravie a svoj život. – uplatňuje sa v tematických celkoch: **Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie** (Propedeutika pravdivých a nepravdivých výrokov), **Násobenie a delenie v obore násobilky** (Tvoriť slovné úlohy k danému príkladu na násobenie a delenie v obore násobilky do 100), **Sčítanie a odčítanie v obore do 10 000** (Sčítať a odčítať prirodzené čísla v obore do 10 000), **Geometria a meranie** (Súčet a rozdiel dĺžok úsečiek. Násobok dĺžky úsečky. Premieňať jednotky dĺžky. Premieňať zmiešané jednotky dĺžky)
- **Výchova k manželstvu a rodičovstvu** – Utvárať základné vedomosti a zodpovedný postoj v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etnickými normami -uplatňuje sa vo všetkých tematických celkoch. Uprednostňovať základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom každodennom živote -uplatňuje sa vo všetkých tematických celkoch.

6. Stratégie

Vo vyučovaní matematiky je potrebné snažiť sa skvalitňovať faktory, ktoré súvisia a ovplyvňujú úroveň čitateľskej, matematickej a prírodovednej gramotnosti.

- **Metódy** – Namiesto často využívanej metódy výkladu je prospešné ponechať priestor žiakom: **bud' individuálnej aktivity, alebo aktivity v tíme.** Ďalej je vhodné uplatňovať: **pozorovanie, využitie praktických poznatkov zo života, manipulačné metódy, porovnávacie metódy, rozhovor, diskusia, práca s textom, práca s programom, internetom, výučbovým programom, praktická kontrola osvojených poznatkov, brainstorming, dramatizácia, hra a práca, problém ako motivácia, rozprávanie.**
- **Postupy** – analýza, syntéza, porovnávanie.
- **Formy** - Vyučovanie matematiky je potrebné organizovať (**frontálne, individuálne**)tak, aby sa žiaci učili predovšetkým veci potrebné, užitočné a významné pre život. **Skupinové vyučovanie** je vhodné na rozvoj komunikatívnej kompetencie. Ďalšie vhodné formy: **samostatná práca, domáca úloha, projekt, práca vo dvojiciach, práca s interaktívnou tabuľou.**

7. Učebné zdroje

Literatúra:

Pracovné zošity – Matematika pre štvrtý ročník základných škôl 1. a 2. časť, geometria

Autori: Zuzana Berová
Peter Bero

Didaktická technika – IKT zdroje /CD s výučbovým programom, programy: Tux Paint, Power Point, Word, e Beam..../

Ďalšie zdroje – nástenná tabuľa, obrázkový materiál, encyklopédie, učebné pomôcky.

8. Hodnotenie predmetu

Vo štvrtom ročníku ZŠ sú žiaci priebežne i súhrne hodnotení slovne a klasifikáciou.

Dôraz sa kladie hlavne na sebahodnotenie, na pozitívne, motivujúce hodnotenie prejavov a výsledkov práce žiaka.

Hodnotí sa jeho samostatnosť, tvorivosť, schopnosť analyzovať zovšeobecňovať a aplikovať získané matematické vedomosti a zručnosti.

Učiteľ hodnotí u žiakov matematickú zdatnosť, ktorá obsahuje:

Povinnú oblasť:

- Tvorí ho súbor vstupných, polročných a výstupných prác (matematika, geometria).
- Tematické práce: a/ Násobenie a delenie prirodzených čísel v obore do 100
b/ Sčítanie a odčítanie v obore do 10 000.
c/ Geometria a meranie

Hodnotenie grafického prejavu žiakov (presnosť, úhl'adnosť, správnosť) na geometrii.

V každom bode je ohodnotený každý žiak známkom podľa vnútroškolskej stupnice na hodnotenie písomných prác. Tieto známky majú najväčšiu váhu pri klasifikácii.

- Priebežné preverovanie úrovne osvojených poznatkov z aktuálne prebraného tematického celku: päťminútovky, bleskovky.

Žiakov vedieme k sebahodnoteniu.

Spracovala: Mgr. Viera Snopková
ZŠ Jaroslava Simana
Valaská, Októbrová 16
2016

UČEBNÉ OSNOVY ISCED 1

Vzdelávacia oblasť: MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI

Predmet: INFORMATIKA

Ročník: štvrtý

Časový rozsah výučby: 1 hodina/týždeň (33 hodín/rok)

POZNÁMKA:

Vyučovaciemu predmetu bola ponechaná hodinová dotácia i rozsah vzdelávacieho štandardu v takej forme, ako je uvedené v iŠVP.

www.statpedu.sk – iŠVP – iŠVP pre 1. stupeň – Matematika a práca s informáciami – informatika

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Informatika má dôležité postavenie vo vzdelávaní, pretože podobne ako matematika rozvíja myslenie žiakov, ich schopnosť analyzovať a syntetizovať, zovšeobecňovať, hľadať vhodné stratégie riešenia problémov a overovať ich v praxi. Vedie k presnému vyjadrovaniu

myšlienok a postupov a ich zaznamenaniu vo formálnych zápisoch, ktoré slúžia ako všeobecný prostriedok komunikácie.

V predmete informatika sa prelínajú dve zložky. Jedna zložka je zameraná na získanie konkrétnych skúseností a zručností pri práci s počítačom i aplikáciami – na prácu s digitálnymi technológiami. Druhá zložka je zameraná na budovanie základov informatiky. Hlavne na riešenie problémov pomocou počítačov. Prvá zložka tvorí základ vyučovania informatiky v rámci primárneho vzdelávania a z väčšej časti sa prelína i celým nižším stredným vzdelávaním. Skúsenosti získané praktickou činnosťou v tejto oblasti sú potom dobrým predpokladom pre zvládnutie druhej zložky, ktorá má dominantné postavenie pri výučbe informatiky na strednej škole. Zároveň sa však druhá zložka objavuje už i v primárnom vzdelávaní, aj keď iba vo veľmi jednoduchej forme. Informatika zároveň pripravuje žiakov na to, aby korektne využívali takto nadobudnuté zručnosti a poznatky i v iných predmetoch.

2. Ciele vyučovacieho predmetu

Cieľom INFORMATIKY na 1. stupni ZŠ je zoznámenie sa s počítačom a možnosťami jeho využitia v každodennom živote. Prostredníctvom aplikácii obsahom aj ovládaním primeraných veku žiakov získať základné zručnosti v používaní počítača. V rámci medzi- predmetových vzťahov si žiaci pomocou edukačného softvéru precvičujú základné učivo z ostatných predmetov a rozvíjajú svoju

tvorivosť a estetické cítenie v rôznych grafických editoroch. (Poznámka: Aplikácie určené pre dospelých nie sú vhodné činnosti pre žiakov 1. stupňa).

Žiaci

- uvažujú o informáciách a rôznych reprezentáciách, používajú vhodné nástroje na ich spracovanie,
- uvažujú o algoritmoch, hľadajú a nachádzajú algoritmické riešenia problémov , vytvárajú návody, programy podľa daných pravidiel,
- logicky uvažujú, argumentujú, hodnotia, konajú zdôvodnené rozhodnutia,
- poznajú princípy softvéru a hardvéru a využívajú ich pri riešení informatických problémov, • komunikujú a spolupracujú prostredníctvom digitálnych technológií, získavajú informácie na webe,
- poznajú, ako informatika ovplyvnila spoločnosť,
- rozumejú rizikám na internete, dokážu sa im brániť a riešiť problémy, ktoré sa vyskytnú,
- rešpektujú intelektuálneho vlastníctvo.

3. Obsah vyučovacieho predmetu

1. Reprezentácie a nástroje

- práca s grafikou,
- práca s textom,
- práca s príbehmi,
- práca s multimédiami,
- informácie,
- štruktúry.

2. Komunikácia a spolupráca

- práca s webovou stránkou,
- vyhľadávanie na webe,
- práca s nástrojmi na komunikáciu.

3. Algoritmické riešenie problémov

- analýza problému,
- interaktívne zostavovanie riešenia,
- pomocou postupnosti príkazov,
- interpretácia zápisu riešenia,
- hľadanie, opravovanie chýb.

4. Softvér a hardvér

- práca so súbormi a priečkami,
- práca v operačnom systéme,
- počítač a prídavné zariadenia,
- práca v počítačovej sieti a na internete.

5. Informačná spoločnosť

- bezpečnosť a riziká

<i>Tematický celok</i>	<i>Výkonový štandard (žiak vie)</i>	<i>Obsahový štandard</i>
Softvér a hardvér	Práca so súborami a priečkami - uložiť produkt do súboru podľa pokynov - otvoriť rozpracovaný produkt zo súboru podľa pokynov. Práca v operačnom systéme prihlásiť sa a odhlásiť sa z programu/aplikácii. Počítač a prídavné zariadenia pracovať so základným hardvérom na používateľskej úrovni: ovládať programy myšou, písať na klávesnici. Práca v počítačovej sieti a na internete rozlíšiť e-mailovú a webovú adresu.	<u>Časti PC</u> prídavné zariadenia <u>Práca s textovým editorom</u> - spustenie a ukončenie programu - jednoduché formátovanie textu - vkladanie obrázkov do textu - kopírovanie, mazanie a presúvanie - vkladanie písmen a jednoduchých slov v grafickom editore Vlastnosti a vzťahy: internet ako celosvetová počítačová sieť.
Reprezentácie a nástroje	Práca s grafikou použiť konkrétne nástroje editora na tvorbu a úpravu obrázkov a animácií nájsť, odhaliť a opraviť chyby pri úprave	Pojmy: oblasť, animácia Vlastnosti a vzťahy: animácia ako postupnosť obrázkov Procesy: kreslenie čiary, úsečky, obdĺžnika, štvorca, oválu, kruhu, používanie výplne, farby, palety farieb, nastavovanie hrúbky čiary, omaľovanie, pečiatkovanie, dokresľovanie, kreslenie základných geometrických

	obrázkov aj animácií.	tvarov, označovanie, presúvanie a kopírovanie oblasti, spustenie a zastavenie animácie, krokovanie a prepínanie sa medzi obrázkami animácie, kreslenie obrázkov animácie
	Práca s textom použiť konkrétne nástroje editora na tvorbu a úpravu textu, zašifrovať a rozšifrovať text podľa jednoduchých pravidiel (reprezentovať znaky a slová)	Pojmy: malé a veľké písmeno, znak, slovo, veta, symboly, číslica, znaky ako písmená, číslice, špeciálne znaky a symboly Vlastnosti a vzťahy: slovo ako skupina písmen, veta ako skupina slov, odsek ako skupina viet, medzery a oddeľovače, obrázok a text, formátovanie textu, písmo + typ, veľkosť, hrúbka a farba písma (t.j. zvýraznenia), Procesy: písanie na klávesnici, opravovanie, mazanie, výmena slov, vkladanie obrázkov (cez schránku), vloženie a odstránenie medzery (z chybného textu)
	Práca s príbehmi použiť konkrétne nástroje editora na tvorbu a úpravu príbehov.	Pojmy: snímka Vlastnosti a vzťahy: snímky a ich poradie Procesy: vytváranie príbehov, vloženie novej snímky, vloženie textu, vloženie obrázka, spustenie a zastavenie
Reprezentácie a nástroje	Práca s multimédiami použiť konkrétne nástroje na prehratie videa.	Pojmy: zvuk, hlas, hudba, prehrávač zvukov Vlastnosti a vzťahy: hlasitosť zvuku Procesy: prehrávanie, spustenie a zastavenie videa, nastavenie hlasitosti

	Štruktúry organizovať informácie do štruktúr – podľa zadania vytvárať jednoduché štruktúry údajov, podľa konkrétnych jednoduchých pravidiel manipulovať so štruktúrami údajov, interpretovať údaje zo štruktúr – prerozprávať informácie z jednoduchej štruktúry vlastnými slovami.	Pojmy: postupnosť, tabuľka, riadok, stĺpec Vlastnosti a vzťahy: poradie objektov, pozícia v postupnosti, pozícia objektov v tabuľke, význam postupnosti a tabuľky Procesy: práca s grafovými štruktúrami (s mapou, labyrintom, sieťou), zapisovanie, vyhľadávanie v jednoduchej štruktúre
	Informácie zvoliť si nástroj z danej skupiny nástrojov pre danú konkrétnu situáciu, problém.	Vlastnosti a vzťahy: vzťahy medzi jednotlivými typmi informácie, text a grafika
Komunikácia a spolupráca	Práca s webovou stránkou použiť nástroje na prezeranie webových stránok, získať informácie z webových stránok.	Pojmy: webová stránka, odkaz, prehliadač Vlastnosti a vzťahy: adresa stránky identifikuje konkrétnu stránku a súvisí s jej obsahom a zobrazením, odkazy ako prepojenia na webové stránky a súbory, prehliadač ako nástroj na zobrazovanie webových stránok Procesy: orientácia na webovej stránke, medzi webovými stránkami, používanie odkazov na iné webové stránky, návrat na predchádzajúcu navštívenú stránku
	Vyhľadávanie na webe vyhľadať a získať informáciu na zadaných stránkach internetu, diskutovať o výsledkoch vyhľadávania, posúdiť správnosť výsledku.	Pojmy: vyhľadávač Procesy: vyhľadávanie obrázkov na zadaných stránkach, vyhľadávanie v mapách na internete

	Práca s nástrojmi na komunikáciu zostaviť a poslať správu danému príjemcovi prostredníctvom konkrétneho e-mailového nástroja, nájsť a zobraziť prijatú správu od konkrétneho odosielateľa prostredníctvom konkrétneho e-mailového nástroja, zhodnotiť správnosť e-mailovej adresy.	Pojmy: správa, email, e-mailová adresa, kôš Vlastnosti a vzťahy: e-mail ako správa pre adresáta, adresát, e-mail a program na prácu s e-mailom Procesy: zadanie adresy, predmetu správy, napísanie emailu, odoslanie emailu, prijatie emailu, vymazanie emailu, dodržiavanie netikety
Algoritmitcké problémy	riešenia Analýza problému vybrať prvky alebo možnosti podľa pravdivosti tvrdenia, uvažovať o rôznych riešeniach.	Procesy: idea sekvencie príkazov, rozhodovanie o pravdivosti tvrdenia
	Interaktívne zostavovanie riešenia aplikovať elementárne príkazy daného jazyka (zo slovníka príkazov) na riadenie vykonávateľa	Vlastnosti a vzťahy: priamy príkaz – akcia vykonávateľa Procesy: riadenie vykonávateľa v priamom režime, používať jazyk vykonávateľa

	Pomocou postupnosti príkazov interpretovať postupnosť príkazov, vyhľadať chybu v postupnosti príkazov	Pojmy: príkaz, parameter príkazu, postupnosť príkazov Vlastnosti a vzťahy: ako súvisí príkaz/poradie príkazov a výsledok
	Interpretácia zápisu riešenia realizovať návod, postup, algoritmus riešenia úlohy – interpretovať ho, krokovat' riešenie, simulovať činnosť vykonávateľa.	Procesy: krokovanie
	Hľadanie, opravovanie chýb vyhľadať chybu vo výsledku po vykonaní algoritmu, nájsť a opraviť chybu v návode, v zápise riešenia, diskutovať o svojich riešeniach.	Vlastnosti a vzťahy: chyba ako zlý výsledok, chyba v návode Procesy: rozpoznanie chyby
Informačná spoločnosť	Bezpečnosť a riziká diskutovať o rizikách na internete aplikovať pravidlá pre zabezpečenie e-mailu proti neoprávnenému použitiu	Procesy: bezpečné správanie sa na internete
Informačná spoločnosť	Digitálne technológie v spoločnosti diskutovať o digitálnych technológiách, o ich kladoch i záporoch diskutovať o využití konkrétnych nástrojov digitálnych technológií pri učení sa iných predmetov, diskutovať aj o tom, ako pomáhajú učiteľovi – ako pomáhajú žiakovi.	Pojmy: hry, filmy, hudba Vlastnosti a vzťahy: digitálne technológie okolo nás (aj napriek tomu, že na prvý pohľad nevyzerajú ako zariadenia s procesorom), digitálne technológie ako nástroje pre komunikáciu, digitálne technológie doma, v škole Procesy: používanie nástrojov na vlastné učenie sa,

		zábavu a spoznávanie
--	--	----------------------

4. Kľúčové kompetencie

Kompetencia k celoživotnému učeniu sa:

- uvedomuje si potrebu učenia sa ako prostriedku seberealizácie a osobného rozvoja
- získava a spracováva nové informácie a uplatňuje rôzne stratégie učenia sa
- dokáže kriticky zhodnotiť informácie a ich zdroj, tvorivo ich spracovať a prakticky využívať
- kriticky hodnotí svoj pokrok, prijíma spätnú väzbu a uvedomuje si svoje ďalšie rozvojové možnosti

Sociálne komunikačné kompetencie:

- dokáže využívať všetky dostupné formy komunikácie pri spracovávaní a vyjadrovaní informácií rôzneho typu, má adekvátny ústny a písomný prejav situácii a účelu uplatnenia
- efektívne využíva dostupné informačno-komunikačné technológie
- vie prezentovať sám seba a výsledky svojej práce na verejnosti

Kompetencie uplatňovať matematické myslenie:

- používa matematické myslenie na riešenie praktických problémov v každodenných situáciách
- používa základy prírodovednej gramotnosti, ktorá mu umožní robiť vedecky podložené úsudky, pričom vie použiť získané operačné vedomosti na úspešné riešenie problémov

Kompetencie v oblasti informačných a komunikačných technológií:

- efektívne využíva IKT pri svojom vzdelávaní, tvorivých aktivitách, projektovom vyučovaní a vyjadrovaní svojich myšlienok a postojov
- nadobudol schopnosť prostredníctvom internetu a IKT získavať a spracovávať informácie v textovej aj grafickej podobe
- vie algoritmicke myslieť a využívať tieto schopnosti v reálnom živote
- uvedomuje si rozdiel medzi reálnym a virtuálnym svetom
- rozumie príležitostiam a možným rizikám, ktoré sú spojené s využívaním internetu a IKT

Kompetencie riešiť problémy:

- uplatňuje pri riešení problémov vhodné metódy založené na analyticko-kritickom a tvorivom myslení
- je otvorený (pri riešení problémov) získavaniu a využívaniu rôznych, aj inovatívnych postupov, formuluje argumenty a dôkazy na obhájenie svojich výsledkov
- poznáva pri jednotlivých riešeniach ich klady i zápory a uvedomuje si aj potrebu zvažovania úrovne ich rizika
- dokáže konštruktívne a kooperatívne riešiť konflikty

Kompetencie sociálne a personálne:

- efektívne spolupracuje v skupine, uvedomuje si svoju zodpovednosť v tíme, kde dokáže tvorivo prispievať pri dosahovaní spoločných cieľov
- dokáže odhadnúť a korigovať dôsledky vlastného správania a konania a uplatňovať sociálne prospešné zmeny v medzi osobných vzťahoch

5. Prierezové témy

Mediálna výchova /MEV/ - vedieť využívať médiá , prakticky aplikovať poznatky z médií a vedieť rozlíšiť aj negatívne vplyvy na rozvoj osobnosti. Uplatňuje sa v témach: Hráme sa so zvukmi.

Environmentálna výchova /EV/ - dôraz kladie na vzťah medzi človekom a životným prostredím. Uplatňuje sa v téme: Krúžky a obdĺžniky.

Ochrana života a zdravia /OŽZ/ - cieľom je rozvoj telesnej zdatnosti, vedieť poskytnúť prvú pomoc, zdravotná príprava. Uplatňuje sa v témach: Kreslíme a vyfarbujeme, Prezeráme web, Skúmame internet, Riešime problémy s počítačom.

Dopravná výchova /DV/ - cieľom je získať vedomosti, návyky a zručnosti v dopravných situáciách. Uplatňuje sa v témach: Pečiatkujeme, Kreslíme čiary, Presúvame a zoradujeme.

Osobnostný a sociálny rozvoj /OSR/ - cieľom je rozvíjať sebareflexiu, sebaznázovanie, sebadôveru, zodpovednosť za svoje konanie a správanie, vedieť správne pochopiť prevenciu. Uplatňuje sa v témach: O počítači, Klikáme myšou, Vyfarbujeme obrázky, Kreslíme čiary, Kreslíme a vyfarbujeme, Kreslíme rovné čiary, Krúžky a obdĺžniky, Presúvame a zoradujeme, Riešime podľa pravidiel, Pracujeme s klávesnicou, Píšeme text, Prezliekame písmenká, Píšeme čísla, Prezeráme web, Skúmame internet, Hráme sa so zvukmi.

Výchova k manželstvu a rodičovstvu /VMR/

Prierezová téma **Výchova k manželstvu a rodičovstvu** je zameraná na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami. Pri realizácii tém je nevyhnutné vychádzať zo životnej reality žiakov v konkrétnej triede, ich veku, zrelosti, vývinového štádia. Podmienkou je taktný a citlivý prístup pedagóga. Škola môže využiť aj pomoc alebo služby relevantných odborníkov.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- osvojil základné poznatky o biologických, psychických a sociálnych zmenách, ktoré ovplyvňujú vývin jeho osobnosti v súčasnosti i v budúcnosti;
- získal základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti medziľudských vzťahov;

uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom (každodennom) živote. (*iŠVP*)

6. Stratégie

Vyučovacie metódy a formy práce budú zamerané na aktívne učenie sa žiakov.

- individuálna práca
- skupinová práca
- problémové vyučovanie
- pozorovanie, predvádzanie projekcie, prezentácia
- experiment
- diferencované vyučovanie
- vlastné formy zážitkového učenia, skúsenostného učenia

- kooperatívne učenie
- samostatná práca
- začleňovanie reálnych situácií, ktoré žiaci zažívajú v okolí

7. Učebné zdroje

- počítačová učebňa s pripojením na internet, tlačiarňou a skenerom, multimediálne CD
- aktuálne schválené učebnice informatiky
- internetové stránky odporúčané učiteľom

8. Hodnotenie predmetu

Žiaci 2. – 4. ročníka základnej školy sú z predmetu informatika hodnotení známkou, len v prvom polroku 2. ročníka sú hodnotení slovne - nový predmet vid'. *Metodický pokyn 22/2011 – R na hodnotenie žiakov základnej školy*. Pri praktických aktivitách je vhodné slovné hodnotenie praktických zručností s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh. Optimálne je slovné hodnotenie so stručným komentárom k výkonu žiaka. V nižších ročníkoch sa odporúča pristupovať k tvorbezáverov na základe stručnej osnovy danej učiteľom.

Hodnotenie zohľadňuje:

- priebežné zvládnutie učiva
- osobný rast žiaka pri práci s PC
- prezentáciu jednoduchého projektu na ľubovoľnú tému na konci školského roka.

Spracovala: Mgr. Guzmová Božena
ZŠ Jaroslava Simana Valaská
Októbrová 16, 2009

Upravila: Mgr. Aneta Morongová,
2012

Prepracovala: Mgr. Aneta Morongová, 2016
v zmysle iŠVP

UČEBNÉ OSNOVY ISCED 1

Vzdelávacia oblasť: ČLOVEK A PRÍRODA

Predmet: PRÍRODOVEDA

Ročník: štvrtý

Časový rozsah výučby: 1 hodina/týždeň (33 hodín/rok)

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Vzdelávací štandard prírodovedy predstavuje predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov. Pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môže učiteľ ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu.

Vzdelávací štandard prírodovedy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie, lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia prírodovedy. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú len zapamätať a následne zreprodukovať. Predmet Prírodoveda predstavuje úvod do systematizácie a objektivizácie spontánne nadobudnutých prírodovedných poznatkov dieťaťa. Predmet integruje viaceré prírodovedné oblasti ako je biológia, fyzika, chémia a zdravoveda. Oblasť sú integrované predovšetkým preto, lebo cieľom predmetu nie je rozvíjanie obsahu samostatných vedných disciplín, ale postupné oboznamovanie sa s prírodnými javmi a zákonitosťami tak, aby sa u dieťaťa zároveň s prírodovedným poznaním rozvíjala aj procesuálna stránka samotného poznávacieho procesu.

Vzdelávací štandard predmetu je konštruovaný tak, aby si žiaci postupne systematizovali poznatky o prírode, ktoré nadobudli spontánnym učením, pričom najskôr sa sústredia na opis pozorovaných skutočností, rozvíjajú si pozorovacie a kategorizačné spôsobilosti. Neskôr sa sústredia na rozširovanie poznania tým, že sa snažia skúmať fungovanie vybraných prírodných javov.

Rozvíjané sú spôsobilosti potrebné pre objektívne skúmanie sveta a vyhľadávanie informácií v rôznych druhoch sekundárnych zdrojov. Učiteľ vedie žiakov do situácií, v ktorých je ich úlohou vyjadrovať aktuálne poznanie, diskutovať s vrstovníkmi o vysvetleniach pozorovaných skutočností. Zároveň poskytuje žiakovi dostatok času na skúmanie situácií a

javov tak, aby sami získali nové poznanie, ktoré je funkčne začlenené v ich aktuálnom systéme vedomostí. Učiteľ usmerňuje žiakov, ktorých úlohou je samostatne tvoriť nové poznatky vlastnou bádateľskou činnosťou. Prírodoveda vedie žiakov k premýšľaniu, skúmaniu, hľadaniu informácií, zvažovaniu, usudzovaniu a k tvorbe záverov, ktoré sú argumentačne podložené, či už minulou a aktuálnou skúsenosťou, alebo inak získavanými objektívnymi informáciami.

Vyučovací predmet Prírodoveda v 4. ročníku, má tieto rozsiahle tematické okruhy: ***Prírodné spoločenstvá, Človek, Neživá príroda a skúmanie prírodných javov*** a nasledovné témy: 1. Pátrame po tom, čo je sila, 2. Pátrame po tom, čo je vesmír, 3. Jednoduché stroje, 4. Pátrame po tom, čo je elektrická energia, 5. Pátrame po stopách živočíchov, 6. Pátrame po živote rastlín.

2. Ciele vyučovacieho predmetu

Prírodoveda má žiakov viesť k:

- spoznávaníu životného prostredia, pozorovaniu zmien, ktoré sa v ňom dejú, k vnímaniu pozorovaných javov ako častí komplexného celku prírody,
- rozvoju schopnosti získavať informácie o prírode pozorovaním, skúmaním a hľadaním v rôznych informačných zdrojoch,
- rozvoju schopnosti pozorovať s porozumením prostredníctvom využívania všetkých zmyslov a jednoduchých nástrojov, interpretovať získané informácie objektívne,
- opisovaniu, porovnávaníu a klasifikácii informácií získaných pozorovaním,
- rozvoju schopnosti realizovať jednoduché prírodovedné experimenty,
- nazeraníu na problémy a ich riešenia z rôznych uhlov pohľadu,
- tvorbe a modifikácii pojmov a predstáv, ktoré opisujú a vysvetľujú základné prírodné javy a existencie,
- uvedomeníu si potreby prírodu chrániť a k aktívnemu zapojeníu sa do efektívnejšieho využívania látok, ktoré príroda ľuďom poskytuje,
- poznáníu fungovania ľudského tela, rešpektovaniu vlastného zdravia a k jeho aktívnej ochrane prostredníctvom zdravého životného štýlu.

Cieľom prírodovedy je rozvíjať prírodovednú gramotnosť žiakov, t.j. rozvíjať poznanie dieťaťa v oblasti spoznávania prírodného prostredia a javov s ním súvisiacich tak, aby bolo samostatne schopné orientovať sa v informáciách a vedieť ich spracovávať objektívne do takej miery, do akej mu to povoľuje jeho kognitívna úroveň.

Prírodoveda rozvíja vo vzájomnej súčinnosti všetky tri zložky prírodovednej gramotnosti:

- žiacke aktuálne poznanie (prírodovedné pojmy, koncepty);
- poznávacie procesy žiaka potrebné pri úprave aktuálnych a tvorbe nových prírodovedných poznatkov (rozvíja induktívne poznávanie žiaka);

- špecifické prírodovedné postoje, ktoré vedú žiaka k uvedomenému využívaniu vedomostí.

Žiaci:

- spoznávajú životné prostredie a pozorujú zmeny, ktoré sa v ňom dejú,
- vyjadrujú svoje predstavy o javoch slovom a obrazom, diskutujú o svojich aktuálnych predstavách,
- argumentujú a menia svoje naivné predstavy a vysvetlenia vplyvom argumentácie a/alebo vlastného bádania,
- samostatne vyhľadávajú informácie v rôznych informačných zdrojoch a vo vybraných prírodovedných témach vedú veku primeranú a úrovni poznania zodpovedajúcu diskusiu,
- pozorujú detaily prírodných objektov a prírodných javov a na ich základe rozvíjajú svoje aktuálne poznanie,
- kategorizujú prírodné objekty na základe pozorovateľných znakov,
- identifikujú faktory (premenné), ktoré vplývajú na priebeh pozorovaných či skúmaných situácií a javov,
- experimentujú so zmenami podmienok a vyslovujú závery z vlastného bádania,
- vytvárajú si vlastné poznámky z prírodovednej aktivity a uvedomujú si ich význam pri tvorbe záveru zo zrealizovanej činnosti,
- majú osvojené základné prírodovedné pojmy, pričom ich vzájomne prepájajú a vytvárajú vysvetlenia,
- odlišujú vedeckú terminológiu od bežnej, hovorovej komunikácie,
- chápu význam výsledkov vedy pre každodenný život a objektívne posudzujú pozitívne a negatívne vplyvy vedy a technológií na prírodu a celkové životné prostredie,
- citlivo pristupujú k živej prírode,
- majú tendenciu vytvárať vysvetlenia,
- dokážu meniť svoje predstavy o skutočnosti, ak sú ovplyvňované logickou argumentáciou.

3. Obsah vyučovacieho predmetu

Tematický celok	Výkonový štandard	Obsahový štandard	Počet navýšených hodín
<i>Prírodné spoločenstvá</i>	Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže: • opísať les ako spoločenstvo rastlín a živočíchov, ktoré sú vzájomne na sebe závislé, • vysvetliť život živočíchov v lese, • opísať spôsob života typických zástupcov lesného spoločenstva, • že rastliny vyžadujú pre svoj život rôznorodé podmienky, • navrhnúť postup skúmania rôznorodosti lúčneho porastu, • vysvetliť život živočíchov v lúčnom poraste, • opísať spôsob života typických zástupcov lúčneho spoločenstva, • vysvetliť vznik polí obrábaním, • vysvetliť význam polí pre človeka, • porovnať pole s lúkou, • vytvoriť, na základe porovnania poľa s lúkou, závery o rôznorodosti rastlínstva, • vysvetliť život živočíchov na poli, • opísať spôsob života typických poľných živočíchov, • vysvetliť, že rastliny, ktoré žijú	dub letný, buk lesný, hrab obyčajný, borovica lesná, jeleň lesný, medveď hnedý, veverica stromová, sova lesná zvonček konáristý, rumanček roľný, nevädza poľná, lipnica lúčna, čakanka obyčajná, koník lúčny, čmeľ zemný, križiak obyčajný obrábanie pôdy, poľné plodiny, zajac poľný, králik poľný, sokol sťahovavý, škrekok poľný vrba biela, jelša lepkavá, trst' obyčajná, lekno biele, kapor obyčajný, šťuka obyčajná, kačica divá, vážka, komár potravové reťazce, potravové siete, plesnivec alpínsky, črievičník papučka, bleduľa jarná, rys ostrovid, vydra riečna medveď hnedý	

	v blízkosti vodných zdrojov vyžadujú väčšie množstvo vody, v inom prostredí by neprežili, • vysvetliť, ako sa vodné rastliny prispôbili životu vo vode, • vysvetliť, že voda je prostredím pre život mnohých živočíchov, • uviesť príklady živočíchov žijúcich priamo vo vode, • uviesť príklady živočíchov žijúcich pri vode a vodný zdroj je pre nich zdrojom potravy, • uviesť príklady živočíchov, ktoré potrebujú vodu len na rozmnožovanie, • že potravinový reťazec vyjadruje potravinovú závislosť jednotlivých organizmov žijúcich na určitom území, • zostaviť na základe informácií, ktoré má o organizmoch žijúcich na vybranom území, potravinový reťazec, • vyhľadať v informačných zdrojoch chýbajúce informácie o spôsobe života organizmov, • že niektoré rastliny sú na pokraji vyhynutia, preto sú zákonom chránené, • vysvetliť narušenie rovnováhy potravinového reťazca pri vyhynutí určitej rastliny, • vysvetliť, čo sa môže stať, ak úplne vyhynie niektorý živočíšny druh, • uvažovať o vzťahoch medzi rastlinami, živočíchmi a prostredím		
--	--	--	--

Človek	Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže: • že vdychovaný vzduch sa od vydychovaného odlišuje tým, že obsahuje menej kyslíka a viac oxidu uhličitého, • že pri zvýšenej námahe potrebuje človek viac energie (potravy) aj kyslíka (dýcha rýchlejšie), • že vo vydychovanom vzduchu sa nachádza veľa vody v podobe vodnej pary, • vysvetliť proces dýchania, • zakresliť proces dýchania, • navrhnúť postup, ako zistiť, či človek dýcha, • že so vzduchom sa do organizmu môžu dostať aj nečistoty, alebo pôvodcovia ochorení, • že na zachytávanie nečistôt a pôvodcov ochorení slúži hlien, ktorý sa vylučuje v nose a hrdle, • vysvetliť prenos ochorenia prostredníctvom kvapôčkovej infekcie, • vysvetliť obranné mechanizmy – kýchanie a kašľanie, • že srdce je sval, • že srdce je duté a pracuje ako pumpa na krv, • že na srdce sú napojené cievy, ktoré rozvádzajú krv po celom tele,	dýchanie, spotreba kyslíka, pľúca, kvapôčková infekcia a pôvodcovia ochorení, kašeľ, kýchanie, srdce, tep, krv, červené krvinky, biele krvinky, krvné doštičky, cievy, krvný obeh, rozmnožovanie človeka, počatie, tehotenstvo, pôrod, detstvo, dospelosť, staroba, smrť	
----------------------	---	---	--

	• kde sa nachádza srdce, aký má tvar a aké je veľké, • že činnosť srdca sa prejavuje ako tep, • vysvetliť, ako a prečo sa zrýchľuje tep pri vynakladaní námahy, • že pravidelným cvičením sa trénuje aj srdce, • že krv je tekutina, ktorá rozvádza po tele potrebné látky, • vysvetliť, kým spôsobom sa tieto látky dostávajú do krvi, • že v krvi sa nachádzajú červené krvinky, biele krvinky a krvné doštičky, • vysvetliť význam darcovstva krvi, • že krv je rozvádzaná po tele cievami, • že cievy sa nachádzajú po celom tele, • že cievy sa rozvetvujú od najhrubších, vychádzajúcich zo srdca, po najtenšie, nachádzajúce sa v pokožke, • vysvetliť krvný obeh, • zakresliť krvný obeh, • vysvetliť, ako sa krvou dostávajú lieky, ale aj jedy do rôznych častí tela, • že na splodenie dieťaťa je potrebný dospelý muž a dospelá žena, • že po oplodnení ženy mužom sa v tele ženy vyvíja dieťa – žena je tehotná, • že dieťa sa v tele ženy vyvíja približne deväť kalendárnych mesiacov, pričom matka je s dieťaťom spojená pupočnou šnúrou, cez ktorú dieťa od matky		
--	--	--	--

	prijíma potrebné látky a kyslík, • vysvetliť význam rodiny pri rozmnožovaní človeka, • opísať vývin človeka od počatia až po starobu a sústrediť sa na zmeny v raste a vývine organizmu.		
<i>Neživá príroda a skúmanie prírodných javov</i>	• že niektoré predmety padajú k zemi rýchlejšie, iné pomalšie, • skúmaním zistiť, že to, ako rýchlo padajú predmety k zemi, závisí od veľkosti a tvaru predmetov, • skúmaním zistiť, že to, ako rýchlo padajú predmety k zemi, závisí od výšky, z ktorej padajú a od spôsobu hodu predmetov, • že magnet je predmet, ktorý priťahuje niektoré kovové predmety a nepriťahuje žiadne nekovové predmety, • skúmaním zistiť, že magnet pôsobí do určitej vzdialenosti – má okolo seba tzv. magnetické pole, • navrhnúť postup, pomocou ktorého porovná veľkosť (odmeria) magnetického poľa dvoch magnetov, • vysvetliť, ako sa k sebe správajú dva magnety, • ako sa používa kompas, • že pomocou páky môžeme nadvihnúť ťažké predmety s menšou námahou, • použiť páku, • skúmaním zistiť, že čím dlhšia je páka,	spomaľovanie a zrýchľovanie pádu predmetov magnet, magnetické pole, kompas páka, hojdačka, rovníramenné váhy, nožnice, kliešte, páčidlo, veslo, kľučka, pevný bod kladka, lanovka, stavebná kladka, posilňovacie stroje, pevná kladka, voľná kladka, kladkostroj naklonená rovina: svahové cesty – serpentín; skrutka, sekera, pluh, klin ozubené koleso: bicykel, hodiny, kuchynský mechanický šľahač, mechanická vrtáčka, vodný a veterný mlyn, súkolesie, ozubnica Zem ako planéta, Mesiac ako družica, Slnko ako hviezda, slnečná sústava: Merkúr, Venuša, Zem, Mars, Jupiter, Saturn, Urán, Neptún, súhvezdie, Veľký voz, Orion Hvezdáreň, ďalekohľad, podmienky života na Zemi a vo vesmíre	

	tým menej sa pri nadvíhovaní namáhame, • že pomocou kladky môžeme dvíhať ťažké predmety s menšou námahou, • zostrojiť pevnú kladku, voľnú kladku a kladkostroj, • že pomocou naklonenej roviny dokážeme vyniesť veľký náklad do výšky s menšou námahou, • skúmať zmenu vynaloženej námahy pri zmene sklonu naklonenej roviny, • vytvoriť z vlastného skúmania závery, • že ozubené koleso je koleso, ktoré má na okraji zuby; tie zapadajú do zubov iných ozubených kolies, • vysvetliť, že použitím kombinácie väčších a menších kolies a ozubnice (ozubenej reťaze) môžeme meniť smer točenia ozubených kolies, rýchlosť ich točenia aj námahu, ktorú je potrebné na točenie vynaložiť, • že Zem je planéta, ktorá obieha okolo hviezdy nazývanej Slnko, • že Zem má približne guľovitý tvar a okolo Zeme obieha jej družica - Mesiak, • že Zem sa okrem pohybu okolo Slnka otáča aj okolo vlastnej osi, • že Zem sa okolo vlastnej osi otočí za jeden deň (24 hodín) a obehne okolo Slnka za jeden rok (365 dní), • demonštrovať na modeli Zeme rotáciu planéty okolo vlastnej osi a zároveň		
--	---	--	--

	rotáciu okolo Slnka, • že Mesiac nesvieti, ale odráža svetlo dopadajúce naň zo Slnka, • vymenovať v poradí planéty slnečnej sústavy: Merkúr, Venuša, Zem, Mars, Jupiter, Saturn, Urán, Neptún, • že planéty spolu tvoria slnečnú sústavu, • charakterizovať súhvezdie ako viditeľné usporiadanie hviezd do rozpoznateľného obrazca, • rozpoznať hlavné súhvezdie zimnej oblohy – Orion a hlavné súhvezdie letnej oblohy Veľký voz, • graficky znázorniť usporiadanie slnečnej sústavy, • že vo vesmíre nie je vzduch, • vysvetliť, akými spôsobmi človek skúma vesmír, • zvážiť, aké podmienky by musela mať planéta na to, aby na nej človek prežil		
--	---	--	--

¹Z dôvodu odbornej korektnosti sú vo vzdelávacích štandardoch pri všetkých rastlinných a živočíšnych druhoch uvedené rodové aj druhové názvy organizmov. Štandardným výkonom žiaka prvého stupňa základnej školy je poznanie rodového názvu organizmov uvedených vo vzdelávacom štandarde.

4. Kľúčové kompetencie

Obsah vyučovacieho predmetu Prírodoveda v 3. ročníku vedie k postupnému osvojovaniu a rozvíjaniu týchto **kľúčových kompetencií**:

- Sociálne komunikačné kompetencie,
- Kompetencia v oblasti matematického a prírodovedného myslenia,
- Kompetencie v oblasti informačných a komunikačných technológií,
- Kompetencia učiť sa učiť sa,
- Kompetencia riešiť problémy,
- Osobné, sociálne a občianske kompetencie,
- Kompetencia vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry.

Vzhľadom na špecifiká prírodovedného vzdelávania je predmet prírodoveda zameraný predovšetkým na rozvoj kognitívnych, informačných a čiastočne sociálnych kompetencií.

Pri rozvoji **kognitívnych kompetencií** je dieťa vedené k špecifickému spracovávaní informácií získaných vlastným pozorovaním a skúmaním, rozvíjajú sa objavné (induktívne) spôsoby poznávania.

Pri rozvoji **informačných kompetencií** ide predovšetkým o rozvoj detskej schopnosti vyhľadávať informácie a posudzovať ich využiteľnosť pre pochopenie skúmaného javu ako aj ich mieru objektivity poskytovaných údajov, dokáže primerane veku komunikovať pomocou elektronických médií.v rôznorodých zdrojoch

Pri rozvoji **sociálnych kompetencií** ide predovšetkým o rozvoj konštruktívneho dialógu zameraného na modifikáciu aktuálne platných predstáv detí o skúmaných javoch. Pri rozvoji sociálnych kompetencií ide predovšetkým o rozvoj konštruktívneho dialógu zameraného na modifikáciu aktuálne platných predstáv žiakov o skúmaných javoch. Žiaci rozumejú rôznym typom doteraz používaných textov, vyjadrujú sa súvisle a výstižne písomnou aj ústnou formou adekvátnou primárnemu stupňu vzdelávania. Na základnej úrovni využívajú technické prostriedky medziosobnej komunikácie.

Pri rozvoji **kognitívnych kompetencií** je žiak vedený k špecifickému spracovávaní informácií získaných vlastným pozorovaním a skúmaním, rozvíjajú sa objavné (induktívne) spôsoby poznávania.

Pri rozvíjaní **kompetencie učiť sa učiť sa** má žiak osvojené základy schopnosti sebareflexie pri poznávaní svojich myšlienkových postupov, uplatňuje základy rôznych techník učenia sa a osvojovania si poznatkov, vyberá a hodnotí získané informácie, spracováva ich a využíva vo svojom učení a v iných činnostiach.

Pri rozvíjaní **kompetencie v oblasti matematického a prírodovedného myslenia** žiak používa základné matematické myslenie na riešenie rôznych praktických problémov v každodenných situáciách a je schopný (na rôznych úrovniach) používať matematické modely logického a priestorového myslenia a prezentácie (vzorce, modely). Je pripravený ďalej si rozvíjať schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré smerujú k systematizácii poznatkov.

Pri rozvíjaní **kompetencie riešiť problémy** žiak hľadá a využíva rôzne informácie, skúša viaceré možnosti riešenia problému, overuje správnosť riešenia a osvedčené postupy aplikuje pri podobných alebo nových problémoch.

Pri rozvíjaní **osobných, sociálnych a občianskych kompetencií** žiak dokáže odhadnúť svoje silné a slabé stránky ako svoje rozvojové možnosti, uvedomuje si vlastné potreby a tvorivo využíva svoje možnosti, má osvojené základy pre efektívnu spoluprácu v skupine

Pri rozvoji **kompetencie vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry** sa žiak dokáže sa vyjadrovať na úrovni základnej kultúrnej gramotnosti, pozná bežné pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu).

5. Prierezové témy

Sú integrovanou súčasťou vzdelávacieho obsahu predmetu Prírodovedy:

Osobnostný a sociálny rozvoj (zaradená aj **Tvorba projektu a prezentačné zručnosti**), uplatňuje sa v týchto tematických celkoch: *Pátrame po tom, čo je sila, Pátrame po tom, čo je vesmír, Jednoduché stroje, Pátrame po tom, čo je elektrická energia, Pátrame po stopách živočíchov, Pátrame po živote rastlín.*

Environmentálna výchova - viesť žiakov k ochrane prírodného prostredia, uplatňuje sa v týchto tematických celkoch: *Pátrame po tom, čo je vesmír, Pátrame po tom, čo je elektrická energia, Pátrame po stopách živočíchov, Pátrame po živote rastlín.*

Mediálna výchova - viesť žiakov k tomu, aby poznali význam prírodných javov v prostriedkoch verejného informovania /tlač, odborné periodiká, internet/. Uplatňuje sa v týchto tematických celkoch: *Pátrame po tom, čo je sila, 2. Pátrame po tom, čo je vesmír, 3. Jednoduché stroje, 4. Pátrame po tom, čo je elektrická energia, 5. Pátrame po stopách živočíchov, 6. Pátrame po živote rastlín.*

Multikultúrna výchova - vychovávať empatických jedincov, ktorí pochopia a akceptujú kultúrnu rôznorodosť. Uplatňuje sa v týchto tematických celkoch: *Pátrame po tom, čo je vesmír, Pátrame po stopách živočíchov.*

Ochrana života a zdravia, uplatňuje sa v týchto tematických celkoch: *Pátrame po tom, čo je sila, Pátrame po tom, čo je vesmír, Jednoduché stroje, Pátrame po tom, čo je elektrická energia.*

Výchova k manželstvu a rodičovstvu. Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- osvojil základné poznatky o biologických, psychických a sociálnych zmenách, ktoré ovplyvňujú vývin jeho osobnosti v súčasnosti i v budúcnosti;
- získal základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti medziľudských vzťahov;
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom (každodennom) živote. **(iŠVP).**

Uplatňuje sa v týchto tematických celkoch: *Pátrame po stopách živočíchov.*

6. Stratégie

Vo výchovno–vzdelávacom procese vyučovania prírodovedy je možné voliť a uplatňovať rôzne metódy a formy práce, ktoré u mladších žiakov vzbudzujú záujem o preberané učivo, sústredia ich

pozornosť na obsahové prvky, ovplyvnia postup myslenia každého žiaka a umožnia im čo najlepšie si ozrejmíť a dokonale osvojiť príslušné vedomosti a zručnosti.

Metódy:

Pri realizácii cieľov a úloh prírodovedy sa najčastejšie uplatňujú tieto:

- pozorovanie
- rozhovor
- rozprávanie
- vysvetľovanie
- beseda
- práca s demonštračným materiálom
- práca s videozáznamom
- práca s internetom a IKT
- práca s encyklopédiou
- práca s modelmi
- využitie čítania a reprodukcie zvukovej nahrávky
- pokus, projekt
- práca s PZ, s kalendárom a pod.
- didaktické hry, súťaže, dramatizácia, vychádzka, exkurzia.

Postupy:

- analýza
- syntéza
- indukcia
- porovnávanie
- dedukcia.

Formy:

Organizačné formy si volí učiteľ podľa charakteru učiva, cieľa vyuč. hodiny, špecifických potrieb žiakov, tiež od ich individuálnych schopností, zručností a možností:

- frontálne vyučovanie
- skupinové vyučovanie
- kooperatívne učenie
- diferencované vyučovanie
- projektové vyučovanie a vyučovanie v blokoch
- domáca – individuálna práca žiakov – projekty.

Ako veľmi efektívny spôsob zámerného rozširovania sociálnych zručností sa pokladá proces kooperatívneho učenia.

7. Učebné zdroje

Literatúra:

- Pracovná učebnica pre 4. ročník, Adame, Kováčiková, Aitec 2012
- multimedialný disk k PU Prírodoveda pre 4. ročník, Adame, Kováčiková, Aitec 2012
- metodické materiály k učebnici Prírodovedy pre 4. ročník, Aitec 2012

Didaktická technika:

- rôzne texty a obrázky – z internetu, encyklopédií
- stavebnice a modely
- manipulačné pomôcky
- vlastné materiály učiteľa.

Ďalšie zdroje:

- dataprojektor
- interaktívna tabuľa
- využitie IKT v elektronických médiách a využitie internetu.

8. Hodnotenie predmetu

Podstatou kontroly a hodnotenia je zisťovanie vedomostí, schopností, zručností a postojov žiaka podľa cieľa výučby. Je to súbor činností, ktoré vykonávajú súčasne žiak aj učiteľ. Žiak zapájaný do hodnotenia sa stáva viac subjektom, ako objektom (úlohy na sebareflexiu, sebakontrolu a sebahodnotenie). Je zamerané na poskytovanie spätnej väzby a odkrývanie možností ďalšieho zlepšovania. Ide o rozvoj hodnotenia ako personálnej kompetencie žiaka.

Žiak vie:

- hodnotiť seba
- hodnotiť svet
- prijať hodnotenie iných.

Hodnotíme :

1. ústne odpovede, prácu v skupinách – schopnosť spolupracovať, výsledky skupinovej práce, schopnosť prezentovať zistené skutočnosti pred spolužiakmi, aktivitu, pohotovosť reakcií na otázky, podnety, úlohy

2. písomné práce po každom tematickom celku, bleskovky,

3. úroveň splnenia výkonového štandardu každý štvrtý rok a na konci polroka a školského roka

Žiaci sú hodnotení podľa Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy a Vnútroškolskej stupnice na hodnotenie písomných prác a diktátov.

Spracovala: PaedDr. Stanislava Černáková
ZŠ Jaroslava Simana
Októbrová 16, Valaská
2016

UČEBNÉ OSNOVY ISCED 1

Vzdelávacia oblasť: PRÍRODA A SPOLOČNOSŤ

Predmet: VLASTIVEDA

Ročník: štvrtý

**Časový rozsah výučby: povinná časť: 1 hodina
voliteľné hodiny: 1 hodiny
spolu: 2 hodiny/týždeň (66 hodín/rok)**

Vyučovaciemu predmetu bola ponechaná hodinová dotácia i rozsah vzdelávacieho standardu v takej forme, ako je uvedené v iŠVP.

www.statpedu.sk – iŠVP – iŠVP pre 1. stupeň – Človek a spoločnosť – vlastiveda

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Vlastiveda aj vo 4. ročníku má osobité, nezastupiteľné postavenie vzhľadom na význam v utváraní predstáv o bezprostrednom mieste života žiakov (priestorový aspekt) a historickom období, v ktorom žijú (časový aspekt). Svojim zameraním má za cieľ podnecovať, motivovať žiakov na rozprávanie o danej téme, či už na základe vlastných skúseností, podľa obrázka a i. a v čo najväčšej miere využívať heuristický rozhovor a zážitkové učenie.

Vo 4. ročníku (Objavné cesty po Slovensku) žiaci spoznajú najvýznamnejšie a najatraktívnejšie prvky, časti regiónov. Tieto cesty sa realizujú prostredníctvom „výletov“ od Tatier k Dunaju, od Dunaja k Hornádu, od Hornádu po Dunajec. Výlety po Slovensku sú zamerané na zážitkové (názorné) spoznávanie regiónov. Dôraz je na práci s mapami, príbehmi a ilustráciami. Mapy použité v 3. a 4. ročníku sú zamerané a prispôbené vyučovaniu vlastivedy. Každý zemepisný názov z textu nájdú žiaci na mape, obrázku aj kresbe. Používajú sa veľmi jednoduché mapy, ktoré pri ústnom, či písomnom preverovaní vedomostí pomáhajú žiakom (nič sa neučia naspamäť). Základ tvorí „Čítanie mapy – prstom po mape“ a prerozprávanie príbehov podľa obrázkov.

2. Ciele vyučovacieho predmetu

Žiaci:

- skúmajú, pozorujú a bádajú v kraji, v ktorom žijú,
- porozprávajú o svojej obci (mesto, dedina – o krajine svojho okolia) a určia jednotlivé prvky – časti svojej obce,
- orientujú sa v rodnom kraji pomocou svetových strán a významných objektov,
- rozlišujú primerane vzťahy a väzby prírodného a spoločenského charakteru vo svojej obci, doma i v škole,
- použijú poznatky zo svojich pozorovaní a skúseností,

- identifikujú a odlišia, čo vytvorila príroda a čo človek,
- rozprávajú o premenách prírody počas roka (vyhľadajú v kalendári významné dni),
- ukážu na mape (prispôsobenej vlastivede v 4. ročníku) vybrané pohoria, jaskyne, rieky, mestá a iné,
- opíšu (pomocou obrázkov) pojmy, krajinu, pamiatky, ktoré už nie sú z ich bezprostredného okolia,
- prerozprávajú obsah povesti podľa výberu,
- porozprávajú o významných historických udalostiach,
- vedia čítať mapu a rozprávať podľa ilustrácií a fotografií
- vypátrajú pútavé skutočnosti o rôznych častiach Slovenska,
- porovnávajú jednotlivé oblasti so svojou obcou.

3. Vzdelávací štandard

Vyučovaciemu predmetu bola hodinová dotácia navýšená o 1 hodinu bez rozšírenia obsahu ako je uvedené v iŠVP.

Vzdelávací štandard iŠVP je k dispozícii v elektronickej podobe na:

www.statpedu.sk – iŠVP – iŠVP pre 1. stupeň - človek a spoločnosť – vlastiveda

http://www.statpedu.sk/sites/default/files/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/vlastiveda_p_v_2014.pdf

Využitie navýšených hodín:

- na prehĺbenie a lepšie zvládnutie vzdelávacieho štandardu uvedeného v iŠVP – orientácia na mape, žiak pátra a hľadá informácie na mape, aktívne s ňou pracuje

Výlety po Slovensku – „Čítanie z mapy = prstom po mape“

Vo 4. ročníku (Objavné cesty po Slovensku) žiak vie/dokáže spoznať najvýznamnejšie a najatraktívnejšie prvky, časti regiónov:

- od Tatier k Dunaju (Bratislavy) a jej jednotlivých zastávkach (Poprad, Nízke Tatry, Ružomberok, Martin, Orava, Veľká Fatra, Malá Fatra, Kysuce, Žilina, Súľovské vrchy, Trenčín, Piešťany, Trnava, Malé Karpaty, Záhorie)
- od Dunaja po Hornád (z Bratislavy do Košíc) cez Nitru, Hornú Nitru, Podunajsko a Pohronie a o zastávkach v Banskej Štiavnici, Kremnici, Zvolene, Banskej Bystrici, Poľane, Lučenci, Rožňave a Slovenskom Rudohorí
- od Hornádu po Dunajec (z Košíc po Dunajec) cez Michalovce, Zemplín, Humenné, Vihorlat, Bardejov, Nízke Beskydy, Prešov, Šariš, Levoču, Slovenský raj, Spiš

Slovensko

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ vyjadriť vlastnými slovami, čo je mapa, ✓ identifikovať znaky na mape (farby, tvary), ✓ odmerať podľa nakreslenej (grafickej) mierky vzdialenosti na mape, ✓ ukázať polohu Slovenska na mape sveta a Európy, ✓ ukázať na mape Slovenska svoju obec, ✓ porozprávať o ceste od Tatier k Dunaju (Bratislavy) a jej jednotlivých zastávkach (Poprad, Nízke Tatry, Ružomberok,	✓ vlastivedná mapa Slovenska, znaky na mape a v legende, svetové strany na mape, poloha miestnej krajiny na Slovensku, význam modrej, hnedej a zelenej farby na mape, kreslená mierka ✓ Tatry, Nízke Tatry, Pieniny, Malá Fatra, Veľká Fatra, Poľana, Kremnické vrchy, Štiavnické vrchy, Slovenské Rudohorie, Podunajská nížina, Východoslovenská nížina, Záhorská nížina, Váh, Dunaj, Hron, Dunajec, Demänovské jaskyne,

Martin, Orava, Veľká Fatra, Malá Fatra, Kysuce, Žilina, Súľovské vrchy, Trenčín, Piešťany, Trnava, Malé Karpaty, Záhorie) – „Čítanie z mapy = prstom po mape“, ✓ pátrať po obrazovom materiáli (internet, médiá) z cesty a interpretovať ho, ✓ odlíšiť na ceste od Tatier k Dunaju tri známe pohoria a tri kotliny, ✓ prerozprávať dve povesti (legendy) z cesty od Tatier k Dunaju, ✓ porozprávať o ceste od Dunaja po Hornád (z Bratislavy do Košíc) cez Nitru, Hornú Nitru, Podunajsko a Pohronie a o zastávkach v Banskej Štiavnici, Kremnici, Zvolene, Banskej Bystrici, Poľane, Lučenci, Rožňave a Slovenskom Rudohorí – „Čítajú z mapy = prstom po mape“ ✓ prerozprávať dve povesti (legendy) z cesty od Dunaja po Hornád, ✓ opísať výlet od Hornádu po Dunajec (z Košíc po Dunajec) cez Michalovce, Zemplín, Humenné, Vihorlat, Bardejov, Nízke Beskydy, Prešov, Šariš, Levoču, Slovenský raj, Spiš - „Čítanie z mapy = prstom po mape“, ✓ prerozprávať dve povesti (legendy) z cesty po hradoch na východe Slovenska, ✓ identifikovať päť najvýznamnejších kultúrohistorických pamiatok Slovenska na mape, ✓ vytvoriť zoznam desiatich prírodných divov Slovenska, ✓ rozlíšiť pomocou mapy najvýznamnejšie cesty Slovenskom, ✓ zistiť na obrázkoch, ako sa krajina Slovenska menila (historické obrazy), ✓ vytvoriť plán cesty po Slovensku.	Domica ✓ listnaté, zmiešané a ihličnaté lesy, TANAP ✓ pamiatky (UNESCO) Slovenska (Bardejov, Vlkolíne, Banská Štiavnica s okolím, Spišský hrad a okolie, jaskyne Slovenského krasu, bukové lesy Východných Karpát, Levoča, drevené kostolíky) ✓ Bratislava, Košice, Trnava ✓ Bratislavský hrad, Devín, Trenčiansky hrad, Bojnický zámok a zoo, Dunaj, Nitriansky hrad, Žilina, Kysuce, Martin, Strečno, Orava, Oravský hrad a priehrada, Horehronie, Banská Bystrica, Zvolenský zámok, Spiš, Poprad, Prešov ✓ Konštantín (Cyril) a Metod, Svätoplukove prúty, vpády Tatárov a Turkov, Mária Terézia, Ľudovít Štúr, prvá svetová vojna, Milan Rastislav Štefánik, Tomáš Garrigue Masaryk, druhá svetová vojna, samostatná Slovenská republika, naše štátne symboly
---	--

4. **Kľúčové kompetencie**

Kľúčové kompetencie, ktoré predmet rozvíja:

	Kľúčové kompetencie
1.	• Rozvíjať schopnosť učiť sa. Osvojiť si primerané spôsoby práce. Pri osvojovaní poznatkov uplatňovať rôzne techniky učenia. • Uvedomovať si význam vytrvalosti a iniciatívy pre vlastný pokrok a pri systematizácii poznatkov.
2.	• Interpretovať prečítaný text. • Rozvíjať čitateľskú gramotnosť reproduktívnym povestí a rozprávok, ich prezentáciou pred spolužiakmi a opisom obrázkov a kresieb.

3.	• Ceniť si kultúrne a historické dedičstvo a ľudové tradície.
4.	• Učením rozvíjať podmienky pre celoživotné učenie. Využívať získané poznatky, čítanie plánov a máp pri orientácii v neznámom kraji. Pri tejto činnosti dochádza k hodnoteniu krajiny na základe estetických zážitkov. Vnímanie okolia a histórie umožňuje zvoliť si motív pre vlastné výtvarné, literárne, hudobné alebo iné spracovanie.
5.	• Témy vlastivedy využiť na celoškolské krátkodobé aj dlhodobé projekty. Týmto spôsobom aplikovať poznatky z viacerých predmetov a dokazovať nadpredmetový charakter vednej oblasti.
6.	• Získať informácie z rôznych zdrojov, pracovať s nimi, triediť ich, spracovávať ich a prezentovať pred spolužiakmi.
7.	• Kreatívne používať vybrané médiá, nástroje, materiály, vyjadrovacie prostriedky a technické postupy za účelom znázornenia zážitku, fantázie, predstavy alebo myšlienky.

5. Prierezové témy

Osobnostný a sociálny rozvoj

- osvojiť si, využívať a ďalej rozvíjať zručnosti komunikácie a vzájomnej spolupráce;
- nadobudnúť základné prezentačné zručnosti osvojené na základe postupného spoznania svojich predpokladov a uplatňovať ich pri prezentácii seba a svojej práce;
- uplatňovať základné sociálne zručnosti pre optimálne riešenie rôznych situácií;
- rešpektovať rôzne názory a prístupy ľudí k riešeniu problémov.

Multikultúrna výchova

- rešpektovať prirodzenú rozmanitosť spoločnosti;
- spoznávať rozličné tradičné aj nové kultúry;
- rešpektovať kultúrnu rozmanitosť ako spoločenskú realitu.

Regionálna výchova a ľudová kultúra

- rozširovať a rozvíjať svoje znalosti o historických, kultúrnych a prírodných hodnotách svojho regiónu;
- vytvárať si pozitívny vzťah k svojmu bydlisku, obci, regiónu a krajine;
- rozvíjať svoju národnú a kultúrnu identitu.

6. Stratégia

Najviac aktívni sú žiaci. Pracujú s mapou, vedia sa v nej ľahko orientovať, samostatne určujú polohu významných objektov, identifikujú na mape nížiny, pohoria, rieky a cesty... Vedia si vyhľadať informácie k preberanej téme z internetu a ďalších zdrojov. Orientujú sa v učebnici, rozlišujú dôležité - kľúčové slová od ostatných. Spolupracujú vo dvojiciach, v skupine, ale vedia pracovať aj individuálne.

Prevláda zážitkové učenie.

Vyučujúci metódy a formy práce volí tak, aby pomáhal rozvíjať kľúčové kompetencie, ktoré predmet ponúka.

Pre lepšie chápanie súvislostí, vytváranie vzťahu ku krajine, v ktorej žijem, vyučujúci využíva literárne ukážky, internet - obrázky, webové stránky miest a obcí, IKT.

Metódy:

- motivačná, expozičná, fixačná, metóda hodnotenia, sebahodnotenia
- metóda vyhľadávania faktov, projektová metóda, problémová metóda (heuristická), demonštračná metóda, metóda skupinovej práce

Postupy:

- analýza, syntéza, porovnanie, dedukcia, aplikácia

Formy:

- skupinová, samostatná, individuálna práca, práca vo dvojiciach, vyučovanie v učebni IFV, domáca úloha, práca s učebnými zdrojmi, vyučovacia hodina

7. Učebné zdroje

Literatúra

- Učebnica Vlastivedy pre 4. ročník
- Encyklopédie
- Knihy s povestami o kopcoch
- Internet – www. stránky, Google Earth

Didaktická technika

- notebook, dataprojektor, interaktívna tabuľa, vizualizér, počítače v učebni informatiky

Materiálne výučbové prostriedky:

- všeobecná mapa Slovenska (nástenná a manipulačné)
- fotografie, videá
- obrázky miest, regiónov, mapy, zošit

8. Hodnotenie predmetu

V predmete vlastiveda hodnotíme vedomosti žiakov známku podľa *Metodických pokynov č. 22/2011-R na hodnotenie a klasifikáciu v ZŠ* a podľa vnútroškolskej stupnice na hodnotenie diktátov a písomných prác.

Čo hodnotíme:

- Úroveň zvládnutia výkonového štandardu, ktorú zistíme ústnou formou (ústne odpovede, prezentácie výsledkov skupinovej práce, práce vo dvojiciach, samostatnej práce, práce s mapou) alebo písomnou formou (bleskovky, písomné práce po prebratí každého tematického celku)

Kedy hodnotíme:

- Priebežne, takmer každú vyučovaciu hodinu
- Po opakovaní prebratého tematického celku – písomná práca
- Na konci každého štvrtého a polroku

Ako hodnotíme:

- Známkou – piatimi stupňami
- Slovnou – slovný komentár
- Pri hodnotení sa zameriavame nielen na úroveň dosiahnutých vedomostí, ale hodnotíme aj ako žiak „rastie“, a to vedomostne, v zručnostiach pri práci s mapou, ako dokáže spolupracovať v skupine či vo dvojici, vzťah, ktorý má k predmetu vlastiveda

Spracovala: Mgr. Piliarová Štefánia

ZŠ Jaroslava Simana

Októbrová 16, Valaská

2016

UČEBNÉ OSNOVY ISCED 1

Vzdelávacia oblasť: ČLOVEK A HODNOTY

Predmet: ETICKÁ VÝCHOVA

Ročník: štvrtý

Časový rozsah výučby: 1 hodina/týždeň/ (33 hodín/rok)

Vyučovaciemu predmetu bola ponechaná hodinová dotácia i rozsah vzdelávacieho štandardu v takej forme, ako je uvedené v iŠVP.

Odkaz na vzdelávací štandard ŠVP:

www.statpedu.sk – iŠVP – iŠVP pre 1. stupeň – Umenie a kultúra- výtvarná výchova

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Poslaním povinne voliteľného predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi.

Etická výchova sa prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Pre etickú výchovu je primárny rozvoj etických postojov a prosociálneho správania. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností /otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných.../ ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

Úlohou povinne voliteľného predmetu etická výchova v primárnom vzdelávaní je podporovať osobnostný a sociálny rozvoj žiaka s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tejto úlohy sa využíva hlavne zážitkové učenie, ktoré popri informáciách účinne podporuje pochopenie a zvnútornenie mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade.

V etickej výchove sa kladie dôraz na rozvoj mravného usudzovania, na kultivovanie medziľudských vzťahov, ktoré vychádzajú z rodiny, rozširujú sa na triedny kolektív, na školu a na región, v ktorom žiaci žijú. Deje sa to prostredníctvom rozvoja sociálnych spôsobilostí (otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod.). Etická výchova sa tak podieľa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení ku kritickému mysleniu, diskusii, hodnotiacim postojom, ku harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

2. Ciele vyučovacieho predmetu

Cieľom etickej výchovy je vychovať osobnosť, ktorá:

- má svoju vlastnú identitu, je sama sebou a pritom táto identita zahŕňa v sebe aj prosociálnosť
- má pozitívny vzťah k životu a ľuďom spojený so zdravou kritickosťou,
- jej správanie je určované osobným presvedčením a interiorizovanými etickými normami, vyplývajúcimi z univerzálnej solidarity a spravodlivosti, a preto je do istej miery nezávislá od tlaku spoločnosti,
- má zrelý morálny úsudok opierajúci sa o zovšeobecnené zásady, preto je schopná správne reagovať aj v neočakávaných a zložitých situáciách,
- charakterizuje ju spojenie správneho myslenia a správneho konania,
- koná v súlade so svojimi zásadami, ale aj s citovou zaangažovanosťou - súlad medzi emóciami a chcením – nekoná len z povinnosti a bez nadšenia s pocitom sebaľúti,
- prijíma iných v ich rozdielnosti, akceptuje ich názory a je ochotná na prijateľný kompromis, ktorý ale nie je v rozpore so všeľudskými hodnotami, je ochotná a schopná spolupracovať a iniciovať spoluprácu.

Žiaci:

- ☐ osvoja si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy,
- ☐ nadobudnú spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,
- ☐ získajú spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- ☐ získajú spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- ☐ naučia sa aktívne participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu),
- ☐ osvoja si prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve,
- ☐ nadobudnú spôsobilosť na pochopenie hodnoty priateľstva, vzájomnosti a rodiny,
- ☐ rozvíjajú svoj postoj k postihnutým, chorým a starým ľuďom.

Dosahovanie týchto cieľov ráta s aktivizáciou a rozvojom nonkognitívnych funkcií osobnosti, ktoré uvádza profesor M. Zelina v systéme KEMSAK:

- **K** **kognitivizácia**, ktorej cieľom je naučiť človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy
- **E** **emocionalizácia**, cieľom je naučiť človeka cítiť a rozvíjať jeho kompetencie pre cítenie, prežívanie, rozvíjať jeho city
- **M** **motivácia**, cieľom je rozvinúť záujmy, potreby, túžby, chcenia osobnosti, jej aktivity
- **S** **socializácia**, jej cieľom je naučiť človeka žiť s druhými ľuďmi, naučiť ich komunikovať, tvoriť progresívne medziľudské vzťahy
- **A** **axiologizácia**, ktorej cieľom je rozvíjať progresívnu hodnotovú orientáciu osobnosti, učiť hodnotiť
- **K** **kreativizácia**, cieľom tejto funkcie je rozvíjať v osobnosti tvorivý štýl života

Výchovný cieľ: Poznávať a uplatňovať svoje práva a plniť svoje povinnosti. Osvojovať si sociálne normy. Rozvíjať mravný úsudok. Prezentovať prosociálne vzory. Rozvíjať čitateľskú gramotnosť. Kriticky hodnotiť média – televízne programy, počítačové hry, CD,

DVD. Rozvíjať podnikavosť, iniciatívnosť a tvorivosť

1. Sociálne postoje a zručnosti v medziľudských vzťahoch:

- tolerancia vo vzťahoch (Čo nechceš, aby ľudia robili tebe, nerob ty iným.),
- rešpekt a úcta voči všetkým ľuďom (rovnoprávnosť pohlaví, rás...),
- dôležitosť komunikačných interpersonálnych zručností v medziľudských vzťahoch,
- kultivované správanie k osobám iného pohlavia (vnímanie rozdielov nielen v stavbe tela a jeho fungovaní, ale aj v myslení, prežívaní, správaní, záujmoch a následné empatické správanie voči osobám iného pohlavia).

2. Reálne a zobrazené vzory: mediálna výchova, rozvíjanie čitateľskej gramotnosti

- sloboda a zodpovednosť (každé rozhodnutie nesie so sebou dôsledok),
- pozitívne a negatívne vplyvy TV, filmu, počítačových hier...(reklama, akčné filmy, čas strávený pred TV),
- prezentácia prosociálnych vzorov v bezprostrednom okolí dieťaťa (rodičia, priatelia rodičov, učitelia, spolužiaci, kamaráti),
- čitateľský návyk ako možný zdroj objavovania prosociálnych vzorov (vyhlásenie súťaže o najlepšieho čitateľa – čo a koľko čítaš?).

3. Rozvoj tvorivosti a iniciatívy

- podporovanie záujmov, ktoré rozvíjajú osobnostné kvality (šport, umelecké aktivity, sociálna činnosť, činnosť na ochranu prírody...),
- osobnostné kvality využívané pre dobro jednotlivca i pre celé spoločstvo,
- tvorivosť, iniciatívnosť a vytrvalosť pri riešení každodenných problémov.

4. Napĺňanie obsahu Dohovoru o právach dieťaťa:

- súvislosti práv detí, dôvody, prečo vznikli a ich akceptácia v demokratických krajinách, podiel UNESCO na ochrane dieťaťa (Čo znamená mám právo? Čo znamená mám zodpovednosť?),
- Opačný protokol k právam dieťaťa (medzinárodné spoločstvo pritvrdilo),
- práva dieťaťa v slovenskom právnom poriadku (Ako je to u nás? Ako sa to týka mňa?),
- solidarita a prijatie odlišností (uvedomenie si svojich práv a ich akceptácia v našom prostredí vedie k solidarite s deťmi, ktoré sú vykorisťované, zaťažované do vojnových konfliktov, zneužívané na ťažkú prácu, alebo sexuálne...).

5. Náš región – vlast' – súvislosť s vlastivedou

- rozvíjanie povedomia a príslušnosti k svojmu regiónu – k svojej vlasti (Čo sa mi najviac páči na našom regióne, na našom Slovensku? Čo z neho by mi najviac chýbalo?),-projekt v rámci vlastivedy, prírodovedy a etickej výchovy
- iniciatíva pri poznávaní a ovplyvňovaní vlastného regiónu – dobre poznať svoje bydlisko a jeho okolie - geografiu, kultúru, osobnosti, ale aj vedieť, čo nášmu regiónu chýba, čo by bolo treba v ňom vylepšiť (objavovanie tradícií, ochrana a ich rozvoj), ekologické správanie, vzťah k faune a flóre regiónu (Čo sa mi nepáči alebo čo ma trápi na našom regióne? Čo by som mohol urobiť v jeho prospech ja alebo my spoločne).

3. Obsah vyučovacieho predmetu

Obsah etickej výchovy je orientovaný na atribúty, ktoré treba v dieťati rozvíjať, aby sme dosiahli výchovné ciele. Tieto atribúty sa premietajú v tematických celkoch učebných osnov. Ide o tzv. desať základných tém a šesť aplikačných tém:

1. otvorená komunikácia
2. dôstojnosť ľudskej osoby, sebaúcta, pozitívne hodnotenie seba
3. pozitívne hodnotenie iných
4. tvorivosť a iniciatíva
5. vyjadrovanie citov
6. empatia
7. asertivita

8. reálne a zobrazené vzory
9. prosociálne správanie – pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca, priateľstvo
10. komplexná prosociálnosť
11. etika – hľadanie koreňov prosociálneho správania
12. etika a ekonomické hodnoty
13. etika a náboženstvá – tolerancia a úcta
14. rodina, v ktorej žijem
15. výchova k manželstvu a rodičovstvu
16. ochrana prírody a životného prostredia

Tematický celok	Výstup smerom ku kompetencii	Výkonový štandard (žiak vie)	Obsahový štandard
1. Postoje a zručnosti v medziľudských vzťahoch	Dodržiavať dohodnuté pravidlá správania sa Viesť otvorenú komunikáciu Správať sa asertívne Triediť informácie Rozpoznať rizikové situácie a negatívne ponuky Opísať rozdiely správania medzi chlapcami a dievčatami. Rozpoznať vhodné a nevhodné spôsoby správania voči osobám opačného pohlavia. Rozpoznať situácie, kde je potrebné ticho a počúvanie.	Dodržiavať dohodnuté pravidla správania sa. Vedieť vysvetliť pojem komunikácia. Chápať zmysel a podstatu otvorenej komunikácie. V komunikácii sa vyjadriť objektívne a pravdivo. Vedieť sa postaviť voči negatívnym javom (šikanovanie...). Odolávať nebezpečným lákadlám, vedieť povedať nie. Preveriť si informácie o iných. Rozpoznať rizikové situácie a negatívne ponuky. Opísať rozdiely správania medzi chlapcami a dievčatami. Rozpoznať vhodné a nevhodné spôsoby správania voči osobám opačného pohlavia. Rozpoznať situácie, kde je potrebné ticho a počúvanie.	Dodržiavanie dohodnutých pravidiel správania sa a vytvorenie pravidiel vo svojej triede. Kvalita otvorenej komunikácie – pravdivosť, objektívnosť, prijímanie pravdy o sebe aj o iných. Asertívne správanie ako súčasť efektívnej komunikácie, nácvik bezpečného správania sa v rizikových situáciách (odmietnutie zla, postavenie sa proti šikanovaniu, vedieť povedať nie na negatívne ponuky. Triedenie informácií. Rizikové situácie v živote detí. Tolerancia a ústretovosť vo vzťahoch. Zlaté pravidlo mravnosti, rešpekt a úcta. Rovnoprávnosť mužov a žien. Komunikačné zručnosti v medziľudských vzťahoch. Kultivované správanie k osobám opačného pohlavia.
2. Vcítanie sa do prežívania iných – empatia	Vnímať situáciu iných ľudí. Porozumieť slovu „súciť“.	Uvedomiť si význam vlastných zážitkov ako prostriedku pre pochopenie situácii druhých. Vedieť prejaviť pochopenie voči spolužiakom a chorým, zdravotne postihnutým a núdznym ľuďom. Prejaviť radosť a vedieť sa vcítiť do smútku druhých.	Hľadanie dôvodov na radosť a smútok u seba u iných. Pochopenie situácie iných ľudí prostredníctvom vlastných zážitkov (u spolužiakov a členov rodiny...). Odvzdávanie radosti a zmierňovanie smútku najbližších. Záujem o zdravotne postihnutých, starých a chorých

			ľudí.
3. Riešenie konfliktov – výchova k zmierlivosti	Rozumieť významu odpúšťania a práva na omyl. Ovládať sa v ťažších situáciách.	Pri konflikte vedieť diskutovať, vnímať, počúvať dôvody druhej strany. Vedieť požiadať o odpustenie a vedieť odpustiť. Pri skupinovej práci spolupracovať, súťažiť. Uznať právo človeka na omyl. Rozlíšiť omyl od zákernosti.	Právo na omyl a možnosť nápravy. Význam odpúšťania v medziľudských vzťahoch. Rozvíjanie sebaovládania a jeho upevňovanie – prehlbovanie vzájomnosti i sebaúcty. Súťaživosť a kooperatíva. Právo na omyl. Omyl a zákernosť.
4. Pomoc, darovanie, delenie sa	Snažiť sa o spoluprácu a ochotne pomáhať druhým.	Vedieť vysvetliť slovo „pomoc“ a poznať rozdiel medzi duševnou (nemateriálnou) a materiálnou pomocou, vedieť uviesť ich príklady. Vedieť vyhodnotiť situácie kto - kedy prijal rôzne druhy pomoci a je ochotný pomáhať. Byť pripravený reagovať na neprijatie pomoci.	Vnímanie a prežívanie prosociálnosti /základy starostlivosti o prírodu, ochranu zvierat/. Zámerné robenie dobra iným, rozdiel medzi psychickou a materiálnou pomocou. Podelenie sa a darovanie v rámci rodiny a žiackeho kolektívu. Príprava žiakov na možné neprijatie dobra inými.
5. Naša trieda, naša škola	Vážiť si našu školu. Uvedomovať si kvality našej školy. Rozlíšiť medzi vhodným a nevhodným správaním v triede Pochopiť spolužiakov Vyjadriť svoje pozitívne prania formou kresby	Poznať kvality a prednosti školy a tešiť sa z nich. Vedieť prispieť k prezentácii školy, zaujímať sa o aktívnu účasť na živote školy. Rozlíšiť medzi vhodným a nevhodným správaním v triede. Predložiť návrhy na zlepšenie súdržnosti spoločenstva triedy. Prejaviť pochopenie so spolužiakmi. Prispieť k dobrej atmosfére v triede. Vyjadriť svoje pozitívne prania formou kresby.	Poznávanie kvalít a predností školy./Čo by som porozprával o našej škole priateľovi zo zahraničia?/ Rozvíjanie povedomia a príslušnosti k svojej škole – osobnosti, prostredie, atmosféra, učebné predmety /Čo sa mi na našej škole najviac páči?/ Účasť žiakov na živote a úspechoch školy. /Podieľam sa na vytváraní dobrej atmosféry na našej škole? Ktoré problémy na našej škole ma znepokojujú? Čo môžem urobiť ja pre vylepšenie života na našej škole?/ Naša trieda – spoločenstvo detí. Pozitíva a negatíva našej triedy.

			Vylepšovanie nášho spolužitia súdržnosť spoločenstva.
6. Tvorivosť	Vedieť zhotoviť darček pre spolužiaka Vedieť oceniť originalitu iných Vytvoriť príbeh o svojej triede	Zhotoviť originálny darček pre spolužiaka Zahrať pomocou pantomímy rôzne situácie. Vymyslieť spoločne príbeh o svojej triede. Oceniť originalitu iných. Pripraviť si iniciatívy na ochranu prírody.	Tvorivosť Vlastné talenty Pozornosť, fantázia, úsilie, vytrvalosť Prínos tvorivosti (úžitok, radosť, obohatenie iných) Tvorivosť, ktorá škodí a zarmucuje. Tvorivosť, iniciatívnosť a vytrvalosť pri riešení každodenných problémov.
7. Iniciatíva	Uviesť príklady iniciatívneho správania Určiť oblasť, v ktorej je iniciatívny Uviesť príklady vzájomnej užitočnosti, ochrany prírody a životného prostredia.	Uviesť príklady iniciatívneho správania. Určiť oblasť, v ktorej je iniciatívny. Uviesť príklady vzájomnej užitočnosti, ochrany prírody a životného prostredia.	Iniciatíva- ochota, prekonanie lenivosti a obáv, pri poznávaní nových vecí, pri vytváraní dobra. a zabráňovaní zlu. Záujmy rozvíjajúce osobnosť človeka. Kvality človeka, využité pre spoločné dobro.
8. Vyjadrovanie citov	Vedieť kultivovane vyjadriť svoje city	Vyjadriť kultivovane svoje city. Uviesť, ako vhodnou formou vie vyjadriť city spojené s nepríjemným prežívaním.	City, prežívanie citov. City v rodine, medzi rovesníkmi. Úcta k osobám opačného pohlavia. Úcta k citom iných.
9. Reálne a zobrazené vzory	Vedieť rozlíšiť pozitívne a negatívne vplyvy televízie a iných komunikačných	Rozlíšiť pozitívne a negatívne vplyvy televízie a iných komunikačných prostriedkov. Uviesť príklady prosocionálnych ľudí zo svojho okolia.	Vzor správania. Komunikačné prostriedky a ich úloha. Prosociálne vzory v okolí dieťaťa. Zdroj prosociálnych zdrojov- čitateľský návyk.

	prostriedkov. Uviest' príklady prosocionálnych ľudí zo svojho okolía. Vedieť vyjadriť svoj názor na prečítanú knihu.	Vyjadriť svoj názor na prečítanú knihu.	
10. Dohovor o právach dieťaťa	Vedieť vymenovať päť práv dieťaťa, rozpoznať, ktoré práva sa dodržiajú alebo porušujú v jeho prostredí. Vysvetliť potrebu solidarity s deťmi, ktoré trpia nedodržiavaním ich práv. Zapojiť sa do aktivity, ktorá podporuje solidaritu. Vedieť vymenovať päť povinností, ktoré má voči iným ľuďom.	Vymenovať päť práv dieťaťa, rozpoznať, ktoré práva sa dodržiajú alebo porušujú v jeho prostredí. Vysvetliť potrebu solidarity s deťmi, ktoré trpia nedodržiavaním ich práv. Zapojiť sa do aktivity, ktorá podporuje solidaritu. Vymenovať päť povinností, ktoré má voči iným ľuďom.	Ľudské práva, práva detí, detská práca. Solidarita a prijatie odlišností. Povinnosti detí, vyplývajúce z ich práv.
11. Naš región- naša vlasť	Priradiť svoje bydlisko do lokality regiónu. Pomenovať špecifiká, krásy i možnosti svojho	Priradiť svoje bydlisko do lokality regiónu. Pomenovať špecifiká, krásy i možnosti svojho regiónu. Napísať list priateľovi, v ktorom bude vykreslený jeho región.	Dedína, mesto, región, vlasť, Slovensko, vlastenectvo.

	regiónu. Napísať list priateľovi, v ktorom bude vykreslený jeho región. Vedieť zostaviť prezentáciu, v ktorej predstaví svoj región. Navrhnuť akciu na pomoc svojho regiónu.	Zostaviť prezentáciu, v ktorej predstaví svoj región. Navrhnuť akciu na pomoc svojho regiónu.	
--	--	---	--

4. Kľúčové kompetencie

- Tolerovať medziľudské vzťahy, prejavíť rešpekt a úctu voči všetkým ľuďom.
- Rozvíjať svoj štýl života, empatiu, asertivitu, reálne a zobrazené vzory.
- Vnímať človeka ako súčasť prírody, mať úctu k živým a j neživým veciam, ochraňovať prírodu, zaujímať sa o nové veci.
- Uvedomovať si dôležitosť ochrany svojho zdravia a jeho súvislosť s vhodným a aktívnym trávením voľného času.
- Dokázať odhadnúť dôsledky svojich rozhodnutí a činov, uvedomovať si svoje práva a povinnosti.
- Rozvíjať pozitívny vzťah k svojej vlasti a k svojmu regiónu.

5. Prierezové témy

Integrovanou súčasťou vzdelávacieho obsahu predmetu Etická výchova sú tieto **prierezové témy**:

- **Osobnostný a sociálny rozvoj** – Vytvárať prosociálne spoločenstvo žiakov. Osvojovať si sociálne zručnosti potrebné v sociálnych kontaktoch s inými ľuďmi. Vedieť prijať vzory s ich pozitívami i negatívami. Pochopiť význam pozitívnych ľudských hodnôt. Vedieť, čo znamená „mám právo“ a „mám povinnosť“. – uplatňuje sa v tematických celkoch: *Sociálne postoje a zručnosti v medziľudských vzťahoch, Reálne a zobrazené vzory, Naplnenie obsahu: Dohovoru o právach dieťaťa*.
- **Multikultúrna výchova** – Vychovávať empatických jedincov, ktorí pochopia a akceptujú kultúrnu rôznorodosť. Rozvíjať ohľadulosť a toleranciu k iným jedincom, národnostiam, národom. Učiť sa tolerovať odlišnosti. – uplatňuje sa v tematických celkoch: *Sociálne postoje a zručnosti v medziľudských vzťahoch, Naplnenie obsahu: Dohovoru o právach dieťaťa, Naš región, naša vlasť*.
- **Ochrana života a zdravia** – Uvedomovať si vlastné potreby, smerovať k pozitívnemu obrazu o sebe a sebadôvere. Rozvinúť morálne vlastnosti, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítenia. Rozvíjať schopnosti úspešne riešiť problémy. – uplatňuje sa v tematických celkoch: *Sociálne postoje a zručnosti v medziľudských vzťahoch, Naplnenie obsahu: Dohovoru o právach dieťaťa, Naš región, naša vlasť, Rozvoj tvorivosti a iniciatívy*.
- **Mediálna výchova** – Rozvíjať pozitívny vzťah k svojej vlasti. Poznať tradície v našom regióne, ich ochrana a rozvoj. Poznať svoje práva a povinnosti. – uplatňuje sa v tematických celkoch: *Naš región, naša vlasť, Rozvoj tvorivosti a iniciatívy*.
- **Výchova k manželstvu a rodičovstvu /VMR/**

Dôležitou súčasťou osobnostného rozvoja žiakov na 1. stupni je príprava na zodpovedné medziľudské vzťahy, manželstvo a rodičovstvo. Prierezová téma **Výchova k manželstvu a rodičovstvu** je zameraná na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami. Pri realizácii tém je nevyhnutné vychádzať zo životnej reality žiakov v konkrétnej triede,

ich veku, zrelosti, vývinového štádia. Podmienkou je taktný a citlivý prístup pedagóga. Škola môže využiť aj pomoc alebo služby relevantných odborníkov.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- osvojil základné poznatky o biologických, psychických a sociálnych zmenách, ktoré ovplyvňujú vývin jeho osobnosti v súčasnosti i v budúcnosti.
- získal základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti medziľudských vzťahov.
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom (každodennom) živote.

Uplatňuje sa v prvých troch tematických celkoch: ***Postoje a zručnosti v medziľudských vzťahoch, Vcítanie sa do prežívania iných, Vyjadrovanie citov, Riešenie konfliktov- výchova k zmierlivosti. V témach Prijímanie pravdy o sebe a iných, Nácvik bezpečného správania sa v rizikových situáciách, Odovzdávanie radosti a zmierňovanie smútku najbližších, Záujem o zdravotne postihnutých, starých a chorých ľudí, Empatické cítenie, Význam odpúšťania, Prehlbovanie vzájomnosti a sebaúcty, city v rodine, Úcta k osobám opačného pohlavia***

6. Stratégie

▪ **Metódy**

Ciele a obsah predmetu etická výchova sa realizuje cez stratégie výučby.

Vhodné metódy na dosahovanie stanovených cieľov etickej výchovy sú:

dialóg, diskusia v skupinách, zážitkové metódy, didaktické hry: /situačné hry, rolové hry, brainstorming /burza nápadov/, súťaže, metódy tvorivej dramatiky, scénky, tvorba príbehu, nastolenie problému, modelové situácie, učenie posilňovaním žiaduceho správania, učenie disciplinovaním, práca s obrázkami, praktické cvičenia.

▪ **Postupy**

Prvky verbálnej a neverbálnej komunikácii; počúvanie; pozitívne hodnotenie druhých; empatia; aktivity zamerané na sebaopoznanie, sebaúctu, sebareflexiu;

▪ **Formy**

Frontálna a individuálna práca žiakov; skupinová práca žiakov; práca s knihou; exkurzie; vychádzky; kreslenie; hry; scénky; improvizácie

7. Učebné zdroje

Literatúra

- PaedDr. Ivanová E.- PhDr. Kopinová Ľ.: **Etická výchova pre 4. roč. základných škôl, pracovné listy.** Bratislava, SPN
- PaedDr. Ivanová E.- PhDr. Kopinová Ľ.: **Etická výchova vo 4. roč. základnej školy. Metodická príručka pre učiteľov.** Bratislava, Metodicko- pedagogické centrum
- **motivačné texty** - výber konkrétnych textov je na rozhodnutí učiteľa, pričom je dôležité vyberať veku primerané vecné a umelecké texty z rôznych oblastí

Didaktická technika

- **IKT /vyučovanie pomocou interaktívnej tabule/-** s motivačnými, prípadne modelovými situáciami, z ktorých vychádzame pri určovaní výchovných požiadaviek, pravidiel a žiaduceho správania; magnetofón; internet, www.infovek.sk, www.modernaskola.sk, www.zborovna.sk a iné.

Ďalšie zdroje

- Knižnica, nástenná tabuľa, obrázkový materiál, encyklopédie, učebné pomôcky.

8. Hodnotenie predmetu

Na hodine etickej výchovy žiakov neklasifikujeme. Je vhodné a žiaduce jednotlivcov oceniť slovne počas hodiny a skupinu žiakov priebežne i na konci hodiny. Žiakom tiež poskytneme priestor na sebahodnotenie a reflexiu, ako sa cítili, ako sa im hodina a jednotlivé aktivity páčili, v čom by privítali zmenu.

Žiak je priebežne hodnotený slovne, /symbolmi/.

Priebežne hodnotiť individuálnu snahu žiaka o zlepšenie svojich schopností.

Predmet Etická výchova v ročníkoch 1.-4. ZŠ je neklasifikovaný. Namiesto klasifikačného stupňa, alebo slovného hodnotenia sa uvádza na polročnom a koncoročnom vysvedčení slovo /absolvoval, neabsolvoval/.

Spracovala: Mgr. Patrícia Hadžegová
ZŠ Jaroslava Simana
Októbrová 16, Valaská
2016

UČEBNÉ OSNOVY ISCED 1

Vzdelávacia oblasť: ČLOVEK A HODNOTY

Predmet: **NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA**

Ročník: štvrtý

Časový rozsah výučby: 1 hodina/týždeň (33 hodín/rok)

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Predmet náboženská výchova/náboženstvo v primárnom vzdelávaní podporuje základné predpoklady kresťanských životných postojov a konania žiakov. Rozvíja duchovný svet detí, umožňuje im prostredníctvom biblických príbehov poznávať Trojjediného Boha, Božiu Matku Máriu a svätých. Poznatky, ktoré získavajú žiaci v tomto období, sú predpokladom pre otvorenie sa životu s Ježišom Kristom aj prostredníctvom prijatia sviatosti Eucharistie. Na podklade Božích prikázaní ich učí rozlišovať dobro od zla. Náboženská výchova/náboženstvo v nich rozvíja komunikačné zručnosti, otvára ich chápaniu okolitého sveta a vďačnosti za prijaté dary. Ovplyvňuje hodnotovú orientáciu žiakov, ktorá im pomáha byť prospešnými rodine, spoločnosti a Cirkvi.

Ročníková téma: POZNÁVANIE NÁDEJE

Dieťa objavuje prostredníctvom viery rozmer nádeje. Táto v ňom prehĺbuje a rozvíja dôveru, ktorá mu umožňuje dôverovať sebe, ľuďom a Bohu. Nádej otvára dieťaťu dvere do sveta. Na jednej strane sa stáva nezávislé a na druhej pociťuje potrebu spoločenstva. Svoj spoločenský rozmer rozvíja v upevňovaní vzťahov medzi jednotlivcami ale aj spoločenstvom. Potreba spoločenstva je veľmi silná, prejavuje sa túžbou začleniť sa. Uvedomuje si potrebu spoločenstva s ľuďmi a s Bohom. Učí sa počúvať druhých, učí sa zriekať pre iných. Dokáže vnímať dobro, ktoré ho presahuje, čím rozvíja pozitívny postoj k životu.

2. Ciele vyučovacieho predmetu

- Žiaci
- • získajú vedomie jedinečnosti a neopakovateľnosti človeka ako originálneho Božieho stvorenia,
- • nadobudnú základné vedomosti o existencii a pôsobení Boha podľa učenia Katolíckej cirkvi,
- • získajú vedomosti o živote Panny Márie a svätých, ktoré sú predpokladom náležitej úcty k nim,
- • získajú vedomosti o vzniku a účinkovaní Cirkvi v dejinách i v dnešnom svete,
- • zorientujú sa v morálnych hodnotách, ktoré sú postavené na Desatore,
- • nadobudnú vhodné komunikačné zručnosti k vyjadrovaniu vlastných myšlienok a citov,
- • získajú spôsobilosť pre pravidelnú modlitbu, rozlišovanie dobra od zla, voľbu dobra pre seba i iných.

Ročníkový symbol: LOĎ

Ročníkový cieľ: Spoznávať dôvody kresťanskej nádeje. Oceniť potrebu nádeje pre osobný život. Formovať postoj nádeje ako základný predpoklad zmysluplného života.

2. Učebné zdroje

Učiteľ má k dispozícii metodický materiál v metodickej príručke katolíckeho náboženstva pre piaty ročník základných škôl „Cesta nádeje“, vydanú Katolíckym pedagogickým a katechetickým centrom, v Spišskej Novej Vsi. Metodická príručka obsahuje metodicky spracované témy, farebné obrazové prílohy a pracovné listy. Metodické materiály pre náboženskú výchovu obsahujú ku každej téme bohatú ponuku aktivít. Z nich si učiteľ vyberie tie, ktoré považuje za vhodné vzhľadom na svoje osobné dispozície, dispozície žiakov a iné okolnosti. K neodmysliteľným zdrojom patrí: Sväté písmo, Katechizmus Katolíckej cirkvi, Dokumenty Katolíckej cirkvi, biblické mapy.

3. Obsah vyučovacieho predmetu

Vyučovaciemu predmetu bola ponechaná hodinová dotácia i rozsah vzdelávacieho štandardu v takej forme, ako je uvedené v iŠVP.

Odkaz na vzdelávací štandard ŠVP:

www.statpedu.sk – iŠVP – iŠVP pre 1. stupeň - človek a hodnoty – náboženská výchova - rímskokatolícka cirkev

<i>Tematický celok</i>	<i>Výkonový štandard /žiak vie/</i>	<i>Obsahový štandard</i>
1. CESTA NÁDEJE	-identifikovať prvky, ktoré robia človeka jedinečným, -vysvetliť hodnotu priateľstva, - prerozprávať biblický príbeh o Noemovej arche, - opísať Božiu blízkosť cez biblické postavy Noema, Abraháma a Mojžiša,	- cesta k sebe – som jedinečný - cesta k druhým (kamarátstvo, priateľstvo) - esta do sveta, v ktorom žijem (Noemova archa) - cesta k Bohu (biblické obrazy Božej blízkosti)
2. BIBLIA – SLOVO O NÁDEJI	- rozlíšiť medzi Starým a Novým zákonom, - identifikovať sa s postojmi nádeje v živote biblických postáv, - reprodukovať biblický príbeh o povolání Gedeona, - interpretovať jednoduchým spôsobom biblické texty prorociev Micheáša a Izaiáša – ako posolstvo nádeje, - interpretovať biblické príbehy o Jánovi Krstiteľovi a Panne Márii ako naplnenie očakávanej nádeje na príchod Vykupiteľa, - vysvetliť podobenstvá o Božom kráľovstve, - uviesť tri Ježišove zázraky,	- Biblia – Kniha kníh - zasľúbená zem - odкрývanie nádeje v živote biblických postáv - očakávanie Mesiáša - príchod Mesiáša - Ježiš ohlasuje Božie kráľovstvo (podobenstvá o Božom kráľovstve) - Ježiš sprítomňuje Božie kráľovstvo (Ježišove zázraky)

3.NÁDEJ PRESAHUJÚC A SMRŤ	- opísať rôzne podoby utrpenia a bolesti, - zreprodukovať biblický príbeh o vzkriesení Lazára, - vysvetliť vlastnými slovami pojmy vykúpenie a spása, - charakterizovať jednoducho kresťanskú vieru vo vzkriesenie a jej dôležitosť, - vysvetliť pojem súcitiť, - naplánovať si konkrétnu pomoc trpiacemu človeku vo svojom okolí,	- skúsenosť – strachu, dôvery a nádeje - Bože, kde si? (Jób) - smrť a nádej (vzkriesenie Lazára) - Ježiš, silnejší ako smrť – vzkriesenie - sviatosť pomazania chorých
4.SVEDECTVO NÁDEJE	- vyjadriť dôležitosť úcty k iným cirkvám a náboženstvám, - vnímať odlišnosť chrámov podľa vierovyznaní, - porovnať základné odlišnosti katolíckych kostolov podľa doby, v ktorej vznikli, - vymenovať kresťanské cirkvi na Slovensku, - pomenovať na základe života svätých dva spôsoby, ako byť svedkom nádeje,	- rôzne veže - rôznosť vierovyznaní - kresťanské cirkvi pôsobiace v našej krajine (regióny) - kresťania – nádej pre svet
5.PRAMEŇ NÁDEJE	- zdôvodniť jednoduchým spôsobom potrebu modlitby, - vysvetliť význam ticha (stíšenia sa) pre stretnutie s Bohom v modlitbe, - zdôvodniť potrebu spoločnej modlitby doma s rodinou, s kamarátmi a veriacimi v kostole, - sformulovať osobnú modlitbu.	- modlitba – život v Božej prítomnosti - Boh – stred kresťanského spoločenstva

4. Kompetencie, ktoré žiak získa:

komunikačné kompetencie:

Žiak

- vlastnými slovami vie vyjadriť svoje vnútorné pocity, zapája sa do diskusie
- je schopný sa stíšiť
- objavuje zmysel symbolického spôsobu komunikácie
- rozumie reči podobenstiev
- konfrontuje sa s osobnou skúsenosťou strachu, dôvery a nádeje
- rozumie empatickej komunikácii
- rozumie asertívnej komunikácii medzi jednotlivcami a kresťanskými spoločenstvami
- rozumie potrebe ekumenického dialógu
- osvojuje si vhodnú argumentáciu

kompetencie k učeniu sa:

Žiak

- je otvorený pre tvorivé myslenie
- objavuje potrebu tvorivého učenia sa

kultúrne kompetencie:

Žiak

- objavuje jedinečnosť človeka
- objavuje krásu biblického posolstva pre svet
- váži si krásu kresťanských stavieb chrámov
- učí sa tolerancii

sociálne a interpersonálne kompetencie:

Žiak

- uvedomuje si hodnotu seba samého a každého človeka už od jeho počatia, prijíma sám seba
 - je schopný oceniť hodnotu kamarátstva
 - uvedomuje si hodnotu biblických vzorov
 - objavuje kresťanské posolstvo úcty k trpiacemu a umierajúcemu človeku
 - uvedomuje si zmysel ľudského utrpenia v kontexte veľkonočných udalostí
 - objavuje kresťanské posolstvo nádeje v živote kresťanov z rôznych cirkví
- buduje vzťah dôvery

kompetencie k riešeniu problémov:

Žiak

- hľadá spôsoby riešenia problému

existenciálne kompetencie:

Žiak

- objavuje duchovný rozmer človeka
- objavuje biblický rozmer nádeje
- objavuje kresťanské posolstvo nádeje presahujúcej smrť
- rozvíja duchovné hodnoty
- rozumie základným druhom kresťanskej modlitby a základnému správaniu spojenému s modlitbou
- rozumie základným kresťanským životným postojom viery, nádeje a lásky, je pripravený angažovať sa pre ich rozvoj

5. Prierezové témy

Osobnostný a sociálny rozvoj:

Žiak

- oceňuje jedinečnosť človeka a rešpektuje ju v životných situáciách - **Som jedinečný**
- vie vyjadriť radosť zo života a osvojuje si pozitívny postoj k životu – **Biblia kniha nádeje**
- je schopný vnímať smrť ako súčasť života a je otvorený pre kresťanské posolstvo nádeje – **Najväčšie obmedzenie človeka, Ježiš – silnejší ako smrť**
- vníma svoj duchovný rozmer – **Modlitba – prameň nádeje**
- je vnímavý pre sústredenie, stíšenie a načúvanie – **Modlitba – prameň nádeje**

Environmentálna výchova:

Žiak

- je schopný ekologického postoja – ochrany prírody – **Noe dôveruje Bohu**

Multikultúrna výchova:

Žiak

- je schopný vnímať vo svojom okolí inakosť iných denominácií a je schopný prijať túto skutočnosť
Veže v našom meste, Rôzne veže – rôzne vierovyznania

6. Stratégia vyučovania

• metódy:

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kľúčových kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť využívame *motivačné metódy*, ako je *motivačné rozprávanie* (približovanie obsahu učenia), *motivačný rozhovor* (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov), *motivačný problém* (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému), *motivačnú demonštráciu* (vzbudenie záujmu pomocou umeleckého diela).

Expozičné metódy využívame pri vytváraní nových poznatkov a zručností. *Rozprávanie* (vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie), *vysvetľovanie* (logické systematické sprostredkovanie učiva), *rozhovor* (verbálna komunikácia formou otázok a odpovedí na vyjadrenie faktov, konvergentných a divergentných otázok, otázok na pozorovanie, posúdenie situácie, hodnotenie javov, rozhodovanie), *demonštračná metóda* (demonštrácia obrazov), *pozorovanie* (cielené systematické vnímanie objektov a procesov), *manipulácia s predmetmi* (práca so symbolom, didaktická hra). Využívame i IKT zdroje.

Pre realizáciu cieľov využívame *aktivizujúce metódy*, ako *diskusia* (vzájomná výmena názorov, uvádzanie argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia daného problému), *didaktické hry* (sebarealizačné aktivity na uplatnenie záujmov, a spontánnosti), *dramatizácia* (plánovaný dramatizovaný prednes hry, príbehu a pod.) *simulácia* (simulovanie, napodobňovanie životných situácií, aktivity, ktoré vyžadujú interakciu medzi skupinou žiakov a jednotlivcami).

Fixačné metódy sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania, napr. metódy opakovania a precvičovania, (ústne opakovanie).

- **formy:** skupinová, samostatná, individuálna práca, vyučovanie v učebni IFV, práca s učebnými zdrojmi

Žiaci počas hodín NV sedia v kruhu, aby si videli navzájom do tváre, aby sa vzájomne poznávali. Je to východisková pozícia, ktorá nie je cieľom, ale prostriedkom. Samozrejme, je možné aj iné usporiadanie priestoru v závislosti od metódy, ktorú učiteľ pre danú aktivitu zvolí. Domáce úlohy (transfer) sa netýkajú písomného vypracovávania, ale konkrétnych jednoduchých cvičení či predsavzatí orientovaných na požadované správanie. Dôležitou súčasťou každej hodiny je rozdelenie sa s niekým so získanou skúsenosťou v bežnom živote.

7. Učebné zdroje

Literatúra:

- Sväté písmo, Katechizmus Katolíckej cirkvi, Dokumenty Katolíckej cirkvi, biblické mapy, internet – www.stranky

Učiteľ má k dispozícii metodický materiál v metodickej príručke katolíckeho náboženstva pre prvý ročník základných škôl „Cesta nádeje“, vydanú Katolíckym pedagogickým a katechetickým centrom, v Spišskej Novej Vsi. Metodická príručka obsahuje metodicky spracované témy, farebné obrazové prílohy a pracovné listy. Metodické materiály pre náboženskú výchovu obsahujú ku každej téme bohatú ponuku aktivít. Z nich si učiteľ vyberie tie, ktoré považuje za vhodné vzhľadom na svoje osobné dispozície, dispozície žiakov a iné okolnosti.

Didaktická technika:

- notebook, dataprojektor, interaktívna tabuľa, počítače v učebni informatiky

Materiálne výučbové prostriedky:

- biblické mapy
- CD s pesničkami, DVD s prezentáciami
- Obrazový a vykladací materiál

8. Hodnotenie predmetu

Na hodine náboženskej výchovy žiakov učiteľ nehodnotí známku. Pri praktických aktivitách je vhodné slovné hodnotenie praktických zručností s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh. Optimálne je slovné hodnotenie so stručným komentárom k výkonu žiaka. Úroveň kombinovaných verbálnych, písomných, výtvarných, literárnych prejavov a komunikatívnych zručností je vhodné kontrolovať a hodnotiť prostredníctvom prezentácie projektov. Žiakom tiež poskytneme priestor na sebahodnotenie a reflexiu.

Na polročnom a koncoročnom vysvedčení žiakov hodnotíme slovom /absolvoval – neabsolvoval/.

Spracovala: Mgr. Katarína Paprčková
ZŠ Jaroslava Simana
Októbrová 16, Valaská
2016

UČEBNÉ OSNOVY ISCED 1

Vzdelávacia oblasť: ČLOVEK A SVET PRÁCE

Predmet: PRACOVNÉ VYUČOVANIE

Ročník: štvrtý

Časový rozsah výučby: 1 hodina/týždeň (33 hodín/rok)

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Oblasť Človek a svet práce zahŕňa široké spektrum pracovných činností a technológií, vedie žiakov k získaniu základných užívateľských zručností v rôznych oblastiach ľudskej činnosti a prispieva k vytváraniu životnej a profesijnej orientácie žiakov.

Koncepcia vzdelávacej oblasti Človek a svet práce vychádza z konkrétnych životných situácií, v ktorých žiaci prichádzajú do priameho kontaktu s ľudskou činnosťou a technikou v jej rozmanitých podobách a širších súvislostiach.

Vzdelávacia oblasť Človek a svet práce sa zameriava na praktické pracovné návyky a dopĺňa celé základné vzdelávanie o dôležitou zložku nevyhnutnú pre uplatnenie človeka v ďalšom živote a v spoločnosti. Tým sa odlišuje od ostatných vzdelávacích oblastí a je ich určitou protiváhou. Je založená na tvorivej spolupráci žiakov.

2. Ciele vyučovacieho predmetu

Pri vymedzení cieľov primárneho vzdelávania pre oblasť Človek a svet práce vychádzame zo všeobecných požiadaviek vedecko-technickej gramotnosti i zo všeobecných cieľov primárneho vzdelávania. V tejto vzdelávacej oblasti môžeme uvažovať z hľadiska troch navzájom prepojených komponentov:

1. výchova vzťahu k technike (**hodnoty, postoje**),
2. výchova o technike (**vedomosti**),
3. výchova prostredníctvom techniky (**skúsenosti, pracovné činnosti, zručnosti**).

Základný vzťahový rámec pre určenie cieľov elementárneho vzdelávania oblasti Človek a svet práce vychádza z uvedených komponentov:

V rovine hodnôt a postojov smeruje k:

- poňatiu úlohy techniky v spoločnosti,
- uvedomenia si toho, ako technika ovplyvňuje náš život v rôznych životných situáciách
- (doma, v škole, pri cestovaní, pri hre, športe atd.),
- bipolárnemu vnímaniu techniky (technika môže pomáhať, ale aj ohrozovať zdravie život),
- rozvíjaniu mravného vedomia a konania v súvislosti s využitím techniky,
- rozvíjaniu osobnostných vlastností,
- uplatňovaní tvorivosti a vlastných nápadov,
- vytváraniu postojov k hodnotám vo vzťahu k práci človeka,

- zodpovednosť za kvalitu svojich i spoločných výsledkov práce,
- rozvoju morálnych a vôľových vlastností (vytrvalosť a sústavnosť pri plnení zadaných úloh,
- vynakladanie úsilia na dosiahnutie kvalitného výsledku),
- rozvoju asertivity pri presadzovaní vlastných názorov, postojov a citov,
- rozvoju autonómnej pozície človeka (seberealizácie, sebadôvery, sebazvedelávania atd.).

V rovine vedomostí smeruje k:

- porozumeniu základným technickým problémom v kľúčových oblastiach techniky (materiály a technológie, komunikačné systémy, doprava a konštruovanie) na
- veku primeranej úrovni,
- poznaniu základných životných potrieb rastlín v rámci pestovateľských prác,
- poznaniu základnej techniky v domácnosti a bezpečnej manipulácii s ňou,

V rovine pracovných činností a zručností smeruje k:

- získavaní pracovných skúseností a zručností v kľúčových oblastiach techniky
- spôsobilosti kriticky používať informačné a komunikačné technické prostriedky
- získaniu pracovných zručností pri opracovaní technických materiálov
- spôsobilosti v oblasti konštruovania počnúc plánovaním až po prezentáciu produktu
- osvojenia si bezpečného využívania techniky v domácnosti
- pestovaniu a ošetrovaní základných druhov rastlín
- získavaní všeobecne využívaných pracovných skúseností
- využívaní vhodných pracovných prostriedkov v bežnom živote
- naučení sa pracovať v tíme
- poznaniu pravidiel bezpečnosti práce a k schopnosti poskytnúť pomoc pri úraze.

3. Obsah vyučovacieho predmetu

<i>Tematický celok</i>	<i>Výkonový štandard (Žiak vie)</i>	<i>Obsahový štandard</i>
Človek a práca	• uviesť príklady technických vynálezov • vyhľadať informácie o pracovných možnostiach vo svojom regióne • zrealizovať jednoduchý projekt	• technické vynálezy a ich vplyv na výber povolania • povolania budúcnosti v súvislosti s novými vynálezmi • pracovné príležitosti v regióne, najžiadanejšie povolania
Technické materiály	• uviesť základné vlastnosti vybraných druhov technických materiálov • zhotoviť ľubovoľný výrobok z technického materiálu • uviesť základné suroviny na výrobu papiera • preskúmať ďalšie vlastnosti papiera • zhotoviť výrobok podľa návodu s požadovanou presnosťou • vyšiť ozdobné stehy • uviesť zásady starostlivosti o textil • zhotoviť výrobok z textilu • preskúmať vlastnosti textilných materiálov • uviesť rozdiel medzi kríkmi a stromami • zistiť výskyt stromov v okolí • navrhnuť projekt ošetrovania poškodených stromov	• technické materiály (papier, textil, drevo,...)vlastnosti technických materiálov • výrobky z papiera, textilu, dreva alebo ich vzájomná kombinácia • výroba papiera, základné suroviny na výrobu papiera • priesvitnosť, priehľadnosť, krčivosť, nasiakavosť, pevnosť a pod. • výrobky-priestorové, vystrihovačky, masky z papiera, origami, koláž, priestorové výrobky z kartónu • textil–vlastnosti textilu, nasiakavosť, farebná kombinovateľnosť a pod. • údržba textilu- stehy (krížikový, stonkový, a iné)

	• zhotoviť výrobok z dreva.	• výrobok podľa strihu- vrecúško, puzdro, odev pre bábiku a pod. • oprava odevu (spínadlá, gombíky, ozdobné záplaty) • dreviný (stromy – ihličnaté, listnaté), kríky, vlastnosti drevín • drevené predmety, poškodené dreviný ohýbanie, oddeľovanie, spájanie a úprava povrchu dreva • výrobky: zvieratka, postavy, príbytky, krmidla a pod
Základy konštruovania	• zhotoviť konštrukcie zo stavebníc alebo zo škatúl • opísať konštrukcie stavieb vo svojom okolí • uviesť zdroje elektrickej energie • prezentovať zásady bezpečnej práce s elektrickými zariadeniami • vysvetliť význam šetrenia elektrickou energiou • zhotoviť výrobky s využitím zapojenia jednoduchého elektrického obvodu • porovnať komunikáciu na diaľku v minulosti a v súčasnosti • napísať správu prostredníctvom SMS alebo cez e-mail • vysvetliť výhody a nevýhody moderných komunikačných prostriedkov • vypracovať jednoduchý projekt o ochrane životného prostredia.	• konštrukcie okolo nás a ich spoločenský význam • výrobky: obydlia, mosty, pohyblivé detaily strojov, vrtuľka, šarkan..., • stavebnice, alebo rôznych technických materiálov (papier, kartón, lepenka, koženka, plasty, drôtky, drevo) za použitia dostupných nástrojov a náradí • elektrická energia, zdroje (obnoviteľné a neobnoviteľné) a ich vplyv na životné prostredie, výroba elektrickej energie, význam a šetrenie bezpečné zaobchádzanie s elektrickými zariadeniami elektrický prúd, elektrický obvod, zdroj, spotrebič • výrobky: hračka (lampión, betlehem...) s využitím jednoduchého elektrického obvodu - žiarovka E 10, tenký vodič, spínač, batéria 4,5V • technické komunikačné prostriedky, historické a moderné, ich výhody a

		nevýhody
Príprava pokrmov	• navrhnuť úpravu stola na slávnostnú príležitosť • vytvoriť menu na slávnostnú príležitosť • uviesť príklady vhodných potravín na špecifické udalosti • pripraviť jednoduché pohostenie.	• stôl na slávnostnú príležitosť • pokrmy na oslavu (napr. nepečená ovocno-smotanová torta, ovocná šťava) • vhodné pokrmy na kúpalisko, výlet a pod. • kultúra stolovania na Slovensku a vo svete
Ľudové tradície a remeslá	• navrhnuť ozdoby a doplnky súvisiace s ľudovými tradíciami • vytvoriť ozdoby a doplnky • vymenovať ľudové remeslá • zhotoviť produkty súvisiace s ľudovými remeslami.	• ľudové tradície (napr. na sv. Mikuláša, Luciu) • ľudové remeslá (napr. tkáčstvo, výšivkárstvo, hrnčiarstvo) • výrobky-mikulášsky darček, tkáčsky výrobok, ľudová výšivka a iné

4. Kľúčové kompetencie

Vzdelávanie v tejto oblasti smeruje k vytváraniu a rozvíjaniu **kľúčových kompetencií** žiakov tým, že vedie žiakov k:

- pozitívnemu vzťahu k práci a k zodpovednosti za kvalitu svojich i spoločných výsledkov práce
- osvojeniu základných pracovných zručností a návykov z rôznych pracovných oblastí, k organizácii a plánovaniu práce a k používaniu vhodných nástrojov, náradia a pomôcok pri práci i v bežnom živote
- vytrvalosti a sústavnosti pri plnení zadaných úloh, k uplatňovaniu tvorivosti a vlastných nápadov pri pracovnej činnosti a k vynakladaniu úsilia na dosiahnutie kvalitného výsledku
- autentickému a objektívnemu poznávaniu okolitého sveta, k potrebnej sebadôvere, k novému postoju a hodnotám vo vzťahu k práci človeka, technike a životnému prostrediu
- chápaniu práce a pracovnej činnosti ako príležitosti k sebarealizácii, sebavzdelávaniu a k rozvíjaniu podnikateľského myslenia.
- orientácii v rôznych oboroch ľudskej činnosti, formách fyzickej a duševnej práce a osvojeniu potrebných poznatkov a zručností významných pre možnosť uplatnenia, pre voľbu vlastného profesijného zamerania a pre ďalšiu životnú a profesijnú orientáciu
- schopnosti bezpečne sa správať v doprave a na komunikáciách
- rešpektovaniu environmentálnych hodnôt a chápaniu recyklácie materiálov a produktov.

Obsah vyučovacieho predmetu Pracovné vyučovanie vedie k postupnému osvojovaniu a rozvíjaniu týchto **kľúčových kompetencií**:

Sociálne komunikačné kompetencie - uplatňuje ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi.

Kompetencia v oblasti matematického a prírodovedného myslenia - používa základné matematické myslenie na riešenie rôznych praktických problémov v každodenných situáciách a je schopný (na rôznych úrovniach) ich používať.

Kompetencie v oblasti informačných a komunikačných technológií - vie používať vybrané informačné a komunikačné technológie pri vyučovaní a učení sa, ovláda základy potrebných počítačových aplikácií, dokáže primerane veku komunikovať pomocou elektronických médií, dokáže adekvátne veku aktívne vyhľadávať informácie na internete.

Kompetencia učiť sa učiť sa - vyberá a hodnotí získané informácie, spracováva ich a využíva vo svojom učení a v iných činnostiach, uvedomuje si význam vytrvalosti a iniciatívy pre svoj pokrok.

Kompetencia riešiť problémy - vníma a sleduje problémové situácie v škole a vo svojom najbližšom okolí, adekvátne svojej úrovni navrhuje riešenia podľa svojich vedomostí a skúseností z danej oblasti, pri riešení problémov hľadá a využíva rôzne informácie, skúša viaceré možnosti riešenia problému, overuje správnosť riešenia a osvedčené postupy aplikuje pri podobných alebo nových problémoch, pokúša sa problémy a konflikty vo vzťahoch riešiť primeraným (chápaným a spolupracujúcim) spôsobom.

Osobné, sociálne a občianske kompetencie - má základy pre smerovanie k pozitívnemu sebaobrazu a sebadôvere, uvedomuje si vlastné potreby a tvorivo využíva svoje možnosti, dokáže odhadnúť svoje silné a slabé stránky ako svoje rozvojové možnosti, uvedomuje si dôležitosť ochrany svojho zdravia, má osvojené základy pre efektívnu spoluprácu v skupine, dokáže prijímať

nové nápady alebo aj sám prichádza s novými nápadmi a postupmi pri spoločnej práci, uvedomuje si význam pozitívnej sociálno-emočnej klímy v triede a svojim konaním prispieva k dobrým medziľudským vzťahom.

Kompetencia vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry - dokáže sa vyjadrovať na úrovni základnej kultúrnej gramotnosti prostredníctvom umeleckých a iných vyjadrovacích prostriedkov, uvedomuje si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote, cení si a rešpektuje kultúrno-historické dedičstvo a ľudové tradície, rešpektuje vkus iných ľudí a primerane veku dokáže vyjadriť svoj názor a postoj, ovláda základné pravidlá, normy a zvyky súvisiace s úpravou zovňajšku človeka, pozná bežné pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu), správa sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám.

5. Prierezové témy

Integrovanou súčasťou vzdelávacieho obsahu predmetu Pracovné vyučovanie sú tieto **prierezové témy**:

- Osobnostný a sociálny rozvoj – uplatňuje sa v temat. celkoch *Človek a práca, Technické materiály, Základy konštruovania, Stravovanie a príprava pokrmov, Ľudové tradície a remeslá*
- Environmentálna výchova – uplatňuje sa v temat. celkoch *Človek a práca, Tvorivé využitie technických materiálov, Základy konštruovania, Príprava pokrmov, Ľudové tradície a remeslá*
- Regionálna výchova – uplatňuje sa v temat. celkoch *Človek a práca, Technické materiály, Ľudové tradície a remeslá*
- Mediálna výchova – uplatňuje sa v temat. celkoch *Technické materiály, Základy konštruovania, Ľudové tradície a remeslá*
- Multikultúrna výchova – uplatňuje sa v tem. celku *Ľudové tradície a remeslá, Príprava pokrmov*
- Ochrana života a zdravia – uplatňuje sa v temat. celkoch *Človek a práca, Technické materiály, Základy konštruovania, Príprava pokrmov*
- Výchova k manželstvu a rodičovstvu – uplatňuje sa v tem. celkoch *Človek a práca, Príprava pokrmov, Ľudové tradície a remeslá*

6. Stratégie

Vo výchovno–vzdelávacom procese pracovného vyučovania je možné voliť a uplatňovať rôzne metódy a formy práce, ktoré u mladších žiakov vzbudzujú záujem o preberané učivo, sústredia ich pozornosť na obsahové prvky, ovplyvnia postup myslenia každého žiaka a umožnia im čo najlepšie si ozrejmiť a dokonale osvojiť príslušné vedomosti a zručnosti.

Metódy:

Pri realizácii cieľov a úloh pracovného vyučovania sa najčastejšie uplatňujú tieto **metódy**:

- didaktické hry, súťaže, dramatizácia, vychádzka, exkurzia
- frontálne vyučovanie
- skupinové vyučovanie
- kooperatívne učenie
- diferencované vyučovanie
- pozorovanie
- rozhovor

- rozprávanie
- vysvetľovanie
- beseda
- práca s demonštračným materiálom
- práca s diafilmom a videozáznamom
- práca s internetom a IKT
- práca s encyklopédiou
- práca s modelmi
- využitie čítania a reprodukcie zvukovej nahrávky
- pokus, projekt
- práca s PZ, s kalendárom a pod.
- domáca – individuálna práca žiakov – projekty.

Postupy:

- analýza
- syntéza
- indukcia
- porovnávanie
- dedukcia.

Formy:

Organizačné formy si volí učiteľ podľa charakteru učiva, cieľa vyučovacej hodiny, špecifických potrieb žiakov, tiež od ich individuálnych schopností, zručností a možností.

Ako veľmi efektívny spôsob zámerného rozširovania sociálnych zručností sa pokladá proces kooperatívneho učenia.

7. Učebné zdroje

Literatúra:

- učebnica Pracovného vyučovania pre 4. ročník.

Didaktická technika:

- využitie IKT v elektronických médiách a využitie internetu
- interaktívna tabuľa
- dataprojektor.

Ďalšie zdroje:

- rôzne texty a obrázky
- knihy, encyklopédie

8. Hodnotenie predmetu

Žiaci sú hodnotení podľa *Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy a Vnútroškolskej stupnice na hodnotenie písomných prác a diktátov*.

Podstatou kontroly a hodnotenia je zisťovanie vedomostí, schopností, zručností a postojov žiaka podľa cieľa výučby. Je to súbor činností, ktoré vykonávajú súčasne žiak aj učiteľ. Žiak zapájaný do hodnotenia sa stáva viac subjektom, ako objektom (úlohy na sebareflexiu,

sebakontrolu a sebahodnotenie). Je zamerané na poskytovanie spätnej väzby a odkrývanie možností ďalšieho zlepšovania. Ide o rozvoj hodnotenia ako personálnej kompetencie žiaka.

Žiak vie:

- hodnotiť seba
- hodnotiť svet
- prijať hodnotenie iných.

Používa sa hodnotenie:

1. ústne, písomné, symbolmi, denníkovými záznamami
2. žiakovými prácami priebežne (po každej hodine, po ukončení práce), prácami uvedenými ako portfólio na výstupe 4. ročníka,
3. záverečným hodnotením na polroka a na konci školského roka.

Spracovala: Mgr. Silvia Paulovičová
ZŠ Jaroslava Simana
Októbrová 16, Valaská
2016

UČEBNÉ OSNOVY ISCED 1

Vzdelávacia oblasť: UMENIE A KULTÚRA

Predmet: HUDOBNÁ VÝCHOVA

Ročník: štvrtý

Časový rozsah výučby: 1 hodina / týždeň (33 hodín/rok)

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Vyučovaciemu predmetu bola ponechaná hodinová dotácia i rozsah vzdelávacieho štandardu v takej forme, ako je uvedené v iŠVP.

Odkaz na vzdelávací štandard ŠVP: www.statpedu.sk – iŠVP – iŠVP pre 1. stupeň – umenie a kultúra – hudobná výchova.

Primárna hudobná edukácia predstavuje kontinuálne, systémové a cieľavedomé pokračovanie predprimárnej hudobnej výchovy. Hudobná výchova v základnej škole je predmetom umelecko-výchovným, činnostným, kde sa na báze hudobných hrových činností žiaci učia orientovať vo svete hudby, prebúdzajú sa v nich záujem o elementárne muzicírovanie a postupne aj záujem o hlbšie vzdelanie v oblasti hudby a umenia. Na primárnom stupni vzdelávania sa prirodzene a plynule nadväzuje na vrodené predpoklady detí ich spontánnosť, sklony k hravosti, na ich schopnosť celostného vnímania obrazov a modelov okolitého sveta. Hudba má byť pre žiakov súčasne hrou a predmetom detského experimentovania,

zdrojom objaviteľských prístupov k hudobnému poznávaniu a prostriedkom žiakovej hudobnej expresie, ktorá podporuje ich hudobnú sebarealizáciu v komplexe aktívnych aj receptívnych hudobných činností. Hudobné činnosti predstavujú najrozmanitejšie formy

kontaktu žiaka s hudbou, dávajú možnosť spájať hudbu so slovom, obrazom, pohybom, hrou na elementárnych hudobných nástrojoch. Hudobné činnosti tvoria základný prostriedok na rozvíjanie hudobných i kľúčových kompetencií žiakov. Hudobné činnosti nie sú izolované, ale v reálnej praktickej podobe sa vzájomne dopĺňajú, podporujú aj s inými mimo hudobnými činnosťami a zmysluplne sa integrujú. Hudobný materiál a hudobné činnosti

sú kľúčovým prostriedkom na osvojenie si hudobno-teoretických poznatkov. Tie si však žiaci osvojujú postupne a nadobudnuté vedomosti sú výsledkom aktívnych hudobných činností, z ktorých vyplývajú. Teoretické poznatky a vedomosti sú dôležité len do tej miery, do akej sú nevyhnutné pre aktívny hudobný prejav žiakov, chápanie základných zákonitostí hudby a prácu s hudobným materiálom.

2. Ciele vyučovacieho predmetu

- rozvíjať hudobné kompetencie dieťaťa mladšieho školského veku,
- rozvíjať kultivovaný rečový, hlasový, pohybový prejav v spojení s hudbou,
- vychovávať aktívneho a vnímavého interpreta a percipienta hudby,
- naučiť žiaka orientovať sa vo svete hudobného umenia,
- rozvíjať emocionálny sveta hudobný vkus žiaka mladšieho školského veku,
- v rámci stanovených cieľov z hudobnej výchovy využívať integratívne prístupy a prieniky s ostatnými vyučovacími predmetmi v primárnej edukácii,

- viesť žiakov k samostatnej práci a hudobnej tvorivosti.

3. Obsah vyučovacieho predmetu

Obsahom hudobnej výchovy je:

- *Hudobný materiál*- detské, umelé a ľudové piesne z folklórnych oblastí Slovenska
- *Inonárodné piesne* s primeranou tematikou
- *Hudobné rozprávky*
- *Ľudové a umelé detské hudobno – pohybové hry*
- *Hudobný materiál zameraný na jednotlivé ročné obdobia*
- *Sústava hudobných činností vokálnych, inštrumentálnych, percepčných, hudobno – pohybových, hudobno – dramatických*
a hudobných pojmov vyvedených z hudobného materiálu

<i>Tematický celok</i>	<i>Výkonový štandard (žiak vie)</i>	<i>Obsahový štandard</i>
<i>Učivo 4. ročníka primárneho stupňa vzdelávania nie je rozdelené do tematických celkov.</i>	- používať hlas vedome na dosiahnutie špecifického hudobného cieľa (rytmus, melódia, dynamika, výraz, nálada) - prirodzene aplikovať správnu hlasovú techniku - spievať čisto arytmiicky správne, - poznať špecifiká ľudovej hudobnej kultúry vlastného regiónu, - spievať jednoduchý dvojhlas (udržia svoju umeleckú líniu), - intonovať podľa notového zápisu melodické modely,	Hlasové činnosti Vokálne činnosti v rámci rozsahu b-d2.
		Detské piesne, ľudové piesne, regionálne ľudové piesne, autorské piesne, vokálne dialogické hry, dychové a hlasové cvičenia, hry s hlasom, zvukomalebné hlasové hry, deklamácia, rytmizácia reči, artikulácia – článkovanie reči.
		kánon, burdón, ostinátny druhý hlas
		Melodické modely napr. s-m; l-s-m; l-s-m-d; d'-l-s-m-d; m-r-d; s-f-m-r-d; d'-t-l-s-f-m-r-d; a i .
		Taktovacie gestá 2/4, 3/4, 4/4 taktu, gestá pre zmeny tempa a dynamiky.
	hlas používať v improvizácii a elementárnej kompozícii,	Improvizácia a elementárna kompozícia

	• hrať na elementárnych hudobných nástrojoch, • hrať na tele, • hrať na objektoch, • vytvoriť elementárne hudobné nástroje, • hrať rytmické modely, • hrať podľa zápisu jednoduché melodicko-rytmické útvary, • vytvoriť inštrumentálny sprievod, • inštrumentálne improvizovať, • reagovať pri hre na hudobných nástrojoch na gestá učiteľa, adekvátne meniť tempo, dynamiku, dirigovať,	Inštrumentálne činnosti
		Orffove nástroje rytmické: paličky, drevený blok, rámový/ručný bubon, tamburína, triangel, spiežovce, činely, prstové činelky, zvonček, chrastidlá a melodické hudobné nástroje (xylofón, zvonkohra, metalofón), hra na tele, okolité objekty triedy, rozličné objekty, prírodniny.
		Samostatne zhotovené elementárne hudobné nástroje
		Rytmické modely napr. tá; ti-ti; tá-ja; tá-ja-ja-ja; ti-ri-ti-ri; nič; es; pau-za; veľ-ká pau-za; atď.
		Melodicko-rytmické schémy, cvičenia, piesne
		Inštrumentálny sprievod, burdón, ostináto, tóny 1. a5. stupňa (tonika, dominant), voľný zvukomalebný sprievod predohra, medzihra a dohra
		Improvizácia
		Dirigentské a individuálne gestá učiteľa, dirigovanie –intuitívne výrazové pohyby, štandardizované taktovacie schémy (2/4;3/4;4/4)

	• aktívne počúvať piesne , hudobné skladby, ako aj vlastné hudobné prejavy, • vyjadriť pocity z počúvanej hudby verbálne, pohybom a inými umeleckými prostriedkami, • identifikovať funkcie hudby a jej spoločenský význam,	Percepčné činnosti - aktívne počúvanie Skladby slovenských a svetových skladateľov. Piesne, spev a interpretácia učiteľa/ky; vlastný hudobný prejav, hudobný prejav triedy (skupiny), hry so zvukom.
		Funkcie hudby: estetická, umelecká, spoločenská, zábavná, úžitková. Melódia, tempo, rytmus, zvuková farba, dynamika, forma. Melódia stúpajúca, klesajúca; tempo pomalé, stredné, rýchle; Rytmus –taktová schéma a rytmické modely. Dynamika –piano, mezzoforte, forte, crescendo, decrescendo. Forma –kontrastné časti .
		Nástroje skupiny symfonického orchestra, niektoré konkrétne hudobné nástroje. Komorný orchester, symfonický orchester, orchester ľudových nástrojov, skupiny populárnej hudby.
		Pieseň, koncert, opera, muzikál, komorná hudba, hudba klasická, ľudová, tanečná, zábavná, populárna.
	• identifikovať obsadenie interpretovanej hudobnej skladby, • identifikovať hudobné formy a žánre • rozpoznáť formotvorné prvky, počúvať sústredene, dešifrovať a vlastnými slovami vyjadriť atmosféru, emócie, asociácie, predstavy, príp. konkrétny program	Motív, veta (predvetie, závetie), opakovanie, kontrast.

	vyjadriť pocity z počúvanej hudby pohybom a inými umeleckými prostriedkami,	Hudobno –pohybové činnosti Pohybová improvizácia, pohybová interpretácia. Gesto, mimika, improvizácia.
	- adekvátne reagovať na rytmus, metrum a tempo, - pohybom adekvátne vyjadriť hudobno - výrazové prostriedky, - realizovať tanečné prvky a pohyb v jednoduchých choreografiách, - pohybom rozlíšiť kontrastné časti hudobnej formy, - pohybom rozlíšiť formotvorné prvky, - realizovať kultivovaný estetický pohyb,	Polkový krok, prísunové kroky, podupy, točenie v pároch, čapáše, valčík, mazurkový krok, valašský krok, tanec, ľudový tanec, moderný tanec.
	- vyjadriť dej, náladu, charakteristiku postáv príbehu rytmickými a melodickými nástrojmi alebo inými zdrojmi zvuku, - vytvoriť hudobno – dramatický celok, - realizovať hudobné činnosti podľa voľného i štandardizovaného grafického vyjadrenia hudobných dejov,	Hudobno –dramatické činnosti Vizualizácia: - integrácia s výtvarnou výchovou (kostýmy, rekvizity, kulisy, farby), - integrácia so slovenským jazykom aliteratúrou (rozprávky, príbehy, básne), - integrácia s telesnou výchovou (základné pohybové schémy), - integrácia s inými predmetmi. Tvorivá dramatika.

4. Kľúčové kompetencie

Úlohou predmetu je rozvíjať **kľúčové kompetencie** tak, aby sa:

- formoval a rozvíjal emocionálny svet žiakov,
- formovali mravné vzťahy žiakov k prostrediu v škole a v rodine, pozitívne vzťahy k prírode, ku všetkým prejavom života,
- vychovali žiaci hrdí na vlastné slovenské kultúrne bohatstvo a históriu, s kladným vzťahom ku kultúrnemu životu spoločnosti a podieľaním sa na ňom,
- vhodne a nenásilne spájala hudba s prejavmi iných umení – s poéziou, výtvarnými dielami, tancom, filmom, videom a modernými komunikačnými technológiami,
- vychovávali vnímaví, aktívni poslucháči, tolerantní k iným kultúram a názorom, bez nekritického podliehania módnym vlnám, reklame a subkultúre, ale aj bez predsudkov k nim,
- hudobná výchova participuje na rozvíjaní osobnostnej, sociálnej, občianskej, komunikačnej kompetencie.

5. Prierezové témy

Integrovanou súčasťou vzdelávacieho obsahu predmetu Hudobná výchova sú tieto **prierezové témy**:

Osobnostný a sociálny rozvoj

Rozvíjať sebareflexiu žiakov, prispievať k utváraniu dobrých medziľudských vzťahov v triede prostredníctvom piesní : *B. Félix: Pre mamičku, slovenskými ľudovými piesňami: Lístočku dubový, Hrajte, muzikanti ,Tancovala a neznala, hymnou Slovenskej republiky.* Za pomoci učiteľa pokúsiť sa vytvoriť projekt prostredníctvom hudobno – dramatického príbehu.

Ochrana života a zdravia

Cieľom je pripraviť každého jednotlivca na život v prostredí, v ktorom sa nachádza. Nevyhnutným predpokladom k tomu je poznávanie aj prostredníctvom hudby. Uplatňujeme to prostredníctvom piesne: *Na Kráľovej holi .*

Environmentálna výchova

Aj prostredníctvom piesní a počúvania hudby viesť žiakov k ochrane prírodného prostredia. Uplatňujeme to *v počúvaní skladieb: Eugen Suchoň Aká si mi krásna, Išli hudci horou, Alexander Moyzes Trávnice.*

Mediálna výchova:

Je potrebné viesť žiakov k tomu, aby si uvedomovali a rozlišovali mravné a estetické hodnoty, otvorenosť a tvorivosť, aby postupne chápali umenie v jeho mnohorakých podobách a v súvislostiach, nielen ako ušľachtilý spôsob využitia voľného času, ale aj ako prostriedok skvalitnenia a skultúrnienia svojho života. Uplatňujeme to prostredníctvom skladieb *Eugen Suchoň: Aká si mi krásna, Kto za pravdu horí, a tiež opakovaním na konci školského roka: Čo sme sa naučili a Zaspievajme a zahrajme si .*

Multikultúrna výchova:

Poznať slovenské zvykoslovie, jeho umelecké spracovanie hudobnými skladateľmi rôznych dôb a takto získať pevný základ národnej identity a vlastenectva aj prostredníctvom *slovenských ľudových piesní :Boli sme na priadkach, , inonárodných piesní Jozefa co scece, Keť komára ženili, vianočných piesní: Vstávajú pastieri, Dobrý večer vám vinšujem, fašiangových piesní: Fašiang sa krátia,*

Výchova k manželstvu a rodičovstvu

Dôležitou súčasťou osobnostného rozvoja žiakov je utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva aj realizáciou piesní *Vretienko mi padá*, *Zbohom ostávajúce*, M. Schneider -Trnavský: *Uspávanka*

6. Stratégie

Metódy

Na hodinách sa uplatňujú metódy:

slovné– *monologické* (rozprávanie, vysvetľovanie),

dialogické (metódy rozhovoru, dialóg),

názorné,

praktických činností s hudobnými a rytmickými nástrojmi.

Ďalej medzi odporúčané metódy patria **zážitkové**, **kognitívne**, **skúsenostné** metódy , metódy **pozorovania** , **problémové** metódy , **projektová** metóda , metódy **hrania rol**;

špecifické metódy: *vokálno-intonačná metódu* s použitím relatívnej solmizácie, *imitačná a kombinovaná* metódu osvojovania piesní, *riadené objavovanie hudby*, *informačno-receptívnu metódu*, *improvizáciu*

Postupy:

- sprostredkovanie hudby a hudobných poznatkov učiteľom
- osvojovanie hudby spoluprácou U a Ž - hudobný dialóg
- relatívne samostatné objavovanie hudby a utváranie hudobných činností žiakom

Formy:

Vo vyučovaní hudobnej výchovy budeme využívať tieto organizačné formy:

skupinové, projektové, diferencované vyučovanie; návštevu hudobných podujatí, besedy ,využívanie rozhlasu a televízie.

7. Učebné zdroje

Literatúra

Učebnica hudobnej výchovy pre 4. ročník základnej školy

Iné hudobné materiály podľa uváženia učiteľa

Didaktická technika

IKT , ktoré sú aplikovateľné v rámci predmetu

Ďalšie zdroje

hudobný materiál (detské, umelé a ľudové piesne z folklórnych oblastí Slovenska)

CD a DVD nahrávky

Orffov inštrumentár

8. Hodnotenie predmetu

K dosahovaniu cieľov v predmete Hudobná výchova prispieva vhodný spôsob hodnotenia.

Ťažiskovou formou hodnotenia je slovné hodnotenie výkonu a vedomostí žiakov. Hodnotíme úroveň zvládnutia výkonového štandardu.

Koncepcia slovného hodnotenia predpokladá :

- dobré poznanie žiaka
- **formatívne hodnotenie** v rôznych formách (ústne, písomné, symbolické, grafické, prezentácia výsledkov práce žiaka). Formatívne hodnotenie poskytuje žiakovi spätnú väzbu, poukazuje na klady, resp. nedostatky, aby bolo možné cielene ovplyvňovať priebeh hodnotenej činnosti
- **sebahodnotenie** žiakov v rôznych formách
- **záverečné hodnotenie žiaka** podľa *Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy a Vnútroškolskej stupnice na hodnotenie diktátov a písomných prác.*

Spracovala: Mgr. Alena Kubaliaková
ZŠ Jaroslava Simana,
Októbrová 16, Valaská
2016

UČEBNÉ OSNOVY ISCED 1

Vzdelávacia oblasť: Umenie a kultúra

Predmet: **VÝTVARNÁ VÝCHOVA**

Ročník: štvrtý

Časový rozsah výučby: 1hodina /týždeň (33 hodín / rok)

Vyučovaciemu predmetu bola ponechaná hodinová dotácia i rozsah vzdelávacieho štandardu v takej forme, ako je uvedené v iŠVP.

Odkaz na vzdelávací štandard ŠVP:

www.statpedu.sk – iŠVP – iŠVP pre 1. stupeň – Umenie a kultúra- výtvarná výchova

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Výtvarná výchova /ďalej VYV/ je predmet, ktorý prostredníctvom autentických skúseností získaných výtvarnou činnosťou – intenzívnych zážitkov dobrodružstva tvorby a sebaujadravania – rozvíja osobnosť žiaka v úplnosti jej cítenia, vnímania, intuície, fantázie i analytického myslenia – vedomých i nevedomých duševných aktivít.

Výtvarné aktivity predstavujú širokú škálu činností, ktorú na jednej strane vymedzuje prirodzený detský záujem, duševný, citový rozvoj a rozvoj schopnosti vyjadrovať svoje predstavy – a na druhej strane bohatosť vyjadrovacích foriem /jazyka/, ktorú ponúkajú rôzne druhy vizuálnych umení súčasnosti /zahŕňajúc intermediálnosť aj interdisciplinárnosť /.

Predmet VYV v sebe zahŕňa okrem tradičných a nových výtvarných disciplín aj ďalšie druhy vizuálnych umení – **dizajn** v jeho rôznych polohách / výrobkový, komunikačný, odevný, textilný, telový, vizuálnu reklamu /, **fotografiu, architektúru, elektronické médiá a multimédiá /video a film /**

Na primárnom stupni VYV plynulo nadväzuje na prirodzený záujem dieťaťa o výtvarné vyjadrovanie svojich predstáv, na bohatosť detskej fantázie a obrazotvornosti, zvedavosť a prít'azlivosť objavovania nových možností, pretože výtvarné činnosti predstavujú pre väčšinu detí hravú činnosť a priamy prostriedok materializácie vlastných predstáv.

Edukačný proces VYV vedie žiaka od detskej spontánnosti k svojbytnému vyjadrovaniu –formuje vlastné spôsoby sebaujadravania / štýl / a vlastné postoje a hodnotiace názory.

Edukačný proces pozostáva zo zložky vyjadrovacej a interpretačnej, výchovnej a vzdelávacej. Tieto zložky sa vo VYV prelínajú. Výtvarné činnosti predstavujú zároveň poznávanie umenia a chápanie jeho zmyslu. Otvárajú tak žiakovi možnosti jeho aktívneho začleňovania sa do kultúry.

Výtvarná výchova v primárnom vzdelávaní vychádza zo spontánneho detského prejavu. Žiaci prostredníctvom výtvarných činností, hrovou formou spoznávajú vyjadrovacie prostriedky vizuálnych umení (kresby, maľby, plastiky). Formou výtvarných činností (kreslenia, maľovania, priestorového a objektového vytvárania) sa stretávajú so svetom navrhovania dizajnu, architektúry, fotografie, videa a filmu. Aktívnu prácu s materiálom a nástrojmi nie je možné nahradiť formou pracovných zošitov – všetky ostatné didaktické formy, ako používanie učebnice, edukačných materiálov, premietanie filmov a pod. sú len doplnkovými aktivitami (v rámci motivácie alebo následných ukážok). Výtvarná výchova zahŕňa aj prácu s vizuálnymi prostriedkami prostredníctvom počítača. Od žiakov očakávame najmä uplatnenie jeho predstavivosti a fantázie; nie napĺňanie dopredu očakávaných výsledkov. Výtvarná výchova je založená na tvorivosti žiaka – na rozvíjaní jeho vlastných nápadov a koncepcií. Zručnosti (ovládanie nástrojov a techník) sú podriadené tvorivosti – prednosť má vymýšľanie, od námetu až po realizáciu formy. Očakávané sú vlastné riešenia žiakov, nie presné plnenie úloh.

Výtvarná výchova obsahuje aj prvky, ktoré ju prepájajú s inými vyučovacími predmetmi, napr. s pracovným vyučovaním (zručnosti v ovládaní nástrojov a v spracovaní materiálov), s hudobnou výchovou (tvorivé reagovanie na zvukové podnety), prírodovedou a vlastivedou (reakcie na prostredie, prírodné javy, históriu a pod.), s IKT, s matematikou (porovnávanie, mierka, počet a pod.) s geometriou (tvar). Niektoré témy je možné, podľa uváženia učiteľa prepájať s témami týchto predmetov.

Žiaci sú veku prístupnou formou uvádzaní do znalosti súčasného umeleckého vyjadrovania sveta, do súčasnej vizuálnej kultúry i kultúrnej tradície. Získavajú dôležité kompetencie porozumenia svetu, ktorý je ich každodennou skúsenosťou.

2. Ciele vyučovacieho predmetu

HLAVNÝ CIEĽ PREDMETU:

Žiaci v nadväznosti na detský výtvarný prejav rozvíjajú svoju vizuálnu kultúru na úrovni poznania i vyjadrovania.

Žiaci

- ☐ rozvíjajú svoju predstavivosť a fantáziu,
- ☐ rozvíjajú si pozorovacie schopnosti,
- ☐ spoznávajú základné prostriedky výtvarného vyjadrovania,
- ☐ rozvíjajú tvorbu vlastných myšlienkových konceptov a ich formálnu a technickú realizáciu,
- ☐ osvojujú si základné zručnosti pri práci s nástrojmi a materiálmi,
- ☐ poznávajú umelecké diela a svoj zážitok z nich výtvarne vyjadrujú,
- ☐ osvojujú si základné kultúrne postoje.

Kognitívne ciele

Učiť jazyk vizuálnych médií učiť ho poznať používať jazykové prostriedky, základné kompozičné princípy, vybrané techniky a procesy vizuálnych médií. Poznávať a vedieť pomenovať pôsobenie umeleckých diel. Poznávať vybrané typické diela vizuálnej kultúry

Senzomotorické ciele

Umožniť žiakovi rozvíjať a kultivovať vnímanie, predstavivosť, fantáziu, podporovať jeho nápaditosť a tvorivú seberealizáciu. Formovať a rozvíjať gramotnosť žiaka v oblasti vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami.

Socioafektívne ciele

Vychovávať žiaka smerom k vytváraniu si primeraných kultúrnych postojov, názorov a hodnotových kritérií. Formovať celistvú osobnosť. Rozvíjať cítenie, vnímanie, intuíciu, fantáziu, analytické myslenie a poznávanie.

3. Obsah vyučovacieho predmetu

Obsah predmetu tvorí sústava edukačných tém. Každá z tém zodpovedá riešeniu určitého výtvarného problému. Témy sú zoradené v metodických radoch. Metodický rad predstavuje riešenie príbuzných výtvarných problémov. Takéto zoradenie sleduje stupňovanie náročnosti pri štruktúrovaní osobnosti žiaka. Siet' edukačných tém predstavuje model, s ktorým môže učiteľ dynamicky pracovať – podľa potreby preradovať témy v časovom pláne jedného ročníka. Témy dopĺňa konkrétnymi úlohami / zadaniami pre žiakov / učiteľ. Niektoré edukačné témy sú alternatívne .

Tematický celok	Výstup smerom ku kompetencii	Výkonový štandard /žiak vie/	Obsahový štandard
1. Výtvarný jazyk <i>/Základné prvky výtvarného vyjadrovania/</i>	Skladať tvar z plošných geometrických prvkov Rozlíšiť v škvrne čitateľný tvar, svetlé a tmavé farebné tóny Vedieť vytvoriť figurálnu kresbu, pomenovať tóny základných farieb Vedieť vytvoriť obraz s použitím bodov Skladať tvar z priestorových geometrických prvkov Konštruovať novotvar Zosvetľovať a stmavovať farebné tóny	• Usporiadať plošné geometrické tvary do kompozície • Skladať tvar z rozmanitých geometrických prvkov • Rozlíšiť v škvrne významovo čitateľný tvar • Vyhľadať v textúre čiar tvary podľa svojich predstáv • Pomenovať objavené tvary • Pomenovať tóny základných farieb • Vytvoriť figuratívnu kresbu z geometrických tvarov (alt. objekt zo stereometrických tvarov) • Vytvoriť obraz s použitím bodov • Vyjadriť priestorový tvar podľa fantázie • Zosvetľovať a stmavovať farebné tóny • Miešať farebné hmoty	Škvrna (vytvorená napr. odtláčaním farby (dekalk), rozlievaním, zapúšťaním do mokrého podkladu, rozfúkavaním) – náhodný tvar, jeho dopĺňanie na významový, zobrazujúci tvar (podľa predstavivosti žiaka) Náhodné čiary alebo tvary (dokresľovanie alebo domal'ovávanie škvrny, odtlačku farby, čarbanice, pokrčeného papiera – krkváže a pod.) Obrys (výtvarné zobrazenie obrysov tvarov predmetov, figúr) Farba – zosvetľovanie a stmavovanie farieb, farebný valér Svetlostná škála jednotlivých farieb, tóny sivej farby Daný motív vo svetlých a v tmavých farbách Plošné geometrické tvary a stereometrické telesá Spájanie geometrických tvarov do kompozície podľa predstavy Skladanie, lepenie, strihanie, spájanie, komponovanie Vlastnosti bodov, textúra bodov, maľba bodmi <u>Priestorové geometrické tvary</u> <i>/ 3 D objekt z geometrických tvarov/</i>
2. Výtvarný jazyk <i>/Kompozičné princípy a možnosti kompozície/</i>	Transformovať predmetný tvar na iný predmetný tvar, skladať tvar z rozmanitých prvkov, konštruovať novotvar	• Skladať tvar z rozmanitých prvkov, konštruovať novotvar	Tvar / komponovanie novotvaru na základe prienikov rôznych obrysov (kumulácia) tvarov

	Analyticko – synteticky posudzovať rozdielnosť mierky Vyjadriť priestor prostredníctvom mierky zobrazených prvkov	• Zvládnuť základné operácie s mierkou / veľkosťou zobrazených tvarov – vzťah väčšie – menšie, vedľa seba – za/pred sebou	<u>Mierka</u> Zoskupovanie predmetných tvarov v rôznych variáciách, Vytvoriť variácie tvarov pomocou zmeny proporcií.
3. Podnety moderného výtvarného umenia	Dať základné poznatky o princípoch paketáže Dať prvé znalosti reliéfu, základných sochárskych a maliarskych žánrov Vedieť vytvoriť objekt zo zvolených materiálov Vedieť vyjadriť výtvarné stopy Vedieť maľovať prostredníctvom škvŕn Vedieť v maľbe vyjadriť zmenu atmosféry	• Má základné poznatky o princípoch paketáže • Má znalosť základných maliarskych a sochárskych žánrov, znalosť reliéfu, použiť rôzne kresliarske (maliarske) nástroje • Vyjadriť výtvarné stopy (nástroja, materiálu, gesta) prostredníctvom hravej akcie • Vytvoriť objekt zo zvolených materiálov, vytvoriť objekt (výtvarnú realizáciu) v krajine • Vytvoriť objekt (asambláž) zbieraním, ukladáním, vrstvením, lepením z rôznych prírodných materiálov podľa vlastnej fantázie, vytvoriť tvar paketážou, • Opísať vybrané dielo z umenia paketáže • Namaľovať obraz prostredníctvom bodov alebo škvŕn • Vyjadriť v maľbe zmenu atmosféry	<u>Paketáž</u> /tvar ako obal/ <u>Materiálový reliéf</u> /odtláčanie do hliny, odlievanie do sádry/ Frkanie, liatie, odtlačanie, kvapkanie, rozotieranie, rozfúkavanie... farebnej hmoty Stopa kresliaceho (maliarskeho) nástroja (využitie vlastností rôznych nástrojov) Stopa gesta (rôzne druhy stôp/čiar/táhov) Odpadový materiál Objekt ukážky: akčná maľba Land art Prírodná/mestská krajina Prírodné materiály/umelé materiály Surrealizmus Fantastický portrét Asambláž ukážky: umenie land artu ukážky: umenie paketáže (obalovanie tvaru), presáže (stláčanie a lisovanie tvarov) a akumulácie (hromadenie tvarov) Baliace materiály; balenie, lepenie, viazanie Skrytý tvar Impresionizmus

4. Rozvoj fantázie a synestetické podnety	Výtvarne zobrazit' predstavy a fantáziu Vedieť namaľovať farebnú stupnicu	• Výtvarne zobrazit' svoje predstavy a fantáziu na zadanú tému • Nakresliť predmety na základe hmatového vnemu, pomenovať charakter rôznych povrchov • V kresbe vyjadriť hudobné podnety • Variovať grafické stereotypy • Namaľovať farebnú stupnicu tónov	<u>Fantazijné kreslenie, maľovanie, modelovanie</u> Tvar a hmat, povrch predmetu Rytmy v hudobnej skladbe, v kresbe, v maľbe, v prírode Možnosti zobrazovania zvoleného motívu, pluralita tvarov motívu Výraz, psychická vlastnosť Hudba ako obraz z tónov
5. Podnety výtvarného umenia/Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia/	Oboznámiť sa s umením pravekých ľudí, umením starovekého Egypta Oboznámiť sa s inými kultúrami	• Spoznať život, materiálové a technické možnosti ľudí danej doby • Maľovať svoju predstavu inšpirovanú pravekým umením • Vytvoriť vlastnú verziu obrázkového písma • Výtvarne interpretovať artefakt umenia vybranej kultúry	Praveké jaskynné maľby (motívy), materiál, nástroje, poklad v tvorbe pravekých ľudí, hra na pravekého umelca Umenie Egypta, rôzne druhy písma Odlišnosti a podobnosti iných kultúr s našou kultúrou (Indiánov, Číny, Japonska)
6. Podnety fotografie	Doplňať neúplné tvary /Doplňať a dokresľovať fotografiu/ Vedieť zostaviť koláž Vedieť vytvoriť roláž, montáž z dvoch fotografií	• Prirad'ovať príbuzné tvary • Vyjadriť plošný tvar a obrys podľa videnej skutočnosti • Doplniť fotografický podklad podľa vlastnej fantázie • Zostaviť koláž z častí rôznych fotografií • Spojiť časti fotografie do novej kompozície	<u>Dolňanie časti fotografie</u> /kresbou, maľbou, reliéfom, kolážou/ Fotografia, (napr. z časopisu) Zásah do kompozície, doplnenie, prekreslenie, premaľovanie, kolorovanie, dokomponovanie Rôzne žánre fotografie (z časopisov) – portrét, krajina, architektúra, mikro/makrofotografia, reportáž ... Koláž, montáž Strihanie a spájanie častí fotografií do nových kompozičných súvislostí Kompozícia z rôznych žánrov a rôzneho tvaroslovia Roláž, montáž z dvoch fotografií

7. Podnety filmu a videa	Získavať prvé vedomosti o vzniku filmu – o pohybe obrazu, akcii, filmovej postave Výtvarne interpretovať akciu z filmu Navrhnuť kostým, kulisy Navrhnuť vymysleného tvora	• Má prvé vedomosti o vzniku filmu • Zobraziť/kresbou, maľbou/situáciu z ukážok pozeraného filmu, spoznať vlastnosti pohyblivého obrázka • Aktívne reagovať na premietaný film porozprávať o akcii v uvedenej ukážke filmu • Navrhnuť kostým pre filmovú postavu • Vytvoriť kulisu, navrhnuť vymysleného tvora	Priestor filmu, rám, filmová scénografia Filmová rozkresba, krátka ukážka z vybraného filmu, (groteska) Pohyblivý obraz – akcia vo filme (videu) Výtvarné spracovanie akcie/pohybu Filmový kostým Filmové triky, kulisy vytvárajúce ilúziu Fantastické tvory vo filmoch
8. Podnety architektúry	Hľadať tvarové a funkčné analógie medzi živými organizmami a architektúrou Zobraziť architektúru podľa vlastnej fantázie, porozprávať Vedieť skonštruovať architektonický tvar Vedieť navrhnuť architektúru podľa vlastnej fantázie	• Má prvé vedomosti o architektonickom priestore a tvare • Zobraziť architektúru podľa vlastnej fantázie, porozprávať o nej • Skonštruovať architektonický tvar zo stavebnice • Navrhnuť architektúru podľa vlastnej fantázie	<u>Výraz architektúry</u> Rozprávková architektúra, fantastické motívy, architektúra v rozprávke (objekt- strihanie, lepenie, animácie) Architektonické prvky, spájanie, modelovanie, architektúra ako skladačka Architektúra zo zvieracích, rastlinných tvarov... Postava ako budova
9. Podnety dizajnu a remesiel	Oboznámiť sa so symbolmi, znakmi pomocou internetu Vytvoriť fantazijný dizajn Vedieť vytvoriť jednoduchú kresbu z mäkkého drôtu	• Vytvorí symbol, znak podľa vlastnej fantázie • Nakresliť dizajn podľa vlastnej fantázie, porozprávať o ňom • Nakresliť vmyslený dizajn predmetu inšpirovaný organickými tvarmi • Vytvoriť jednoduchú kresbu z mäkkého drôtu	<u>Grafický dizajn</u> Nezvyčajný, fantastický nábytok, odevný doplnok, stroj Dizajn inšpirovaný organickými tvarmi Výber oblasti dizajnu Ľudové remeslo, drotárstvo

10. Podnety rôznych oblastí poznávania sveta	Vytvoriť kompozíciu z tvarov písmen Vedieť zhotoviť vlastnú mapu s fantazijnou symbolikou, k mape vytvoriť legendu	• Výtvarne reagovať na písmená abecedy • Interpretovať prírodné tvary • Zhotoviť vlastnú mapu s fantazijnou symbolikou, k mape vytvoriť legendu	<u>Oživené písmená</u> - tvary písmen, figuratívna kompozícia z tvarov písmen <u>Príroda</u> - práca s prírodnými materiálmi Vlastiveda- mapa, prvky a symboly mapy, ich výtvarné vlastnosti
11. Škola v galérii /galéria v škole/	Výtvarne vyjadriť rôzne výrazy tváre Interpretovať sochy Zahrať scénu videnú na obraze, vytvoriť rekvizity k scéne z obrazu	• Vedieť výtvarne znázorniť svoje meno /výraz tváre – portrét.../ Výtvarne vyjadriť rôzne výrazy tváre • Napodobniť sochy postojom, výrazom alebo performanciou (akciou) • Vedieť zahrať scénu videnú na obraze • Vytvoriť rekvizity k scéne z obrazu	<u>Atribúty ikonografie</u> /čo znamená moje meno/ výraz portrétnu (maľba, socha, fotografia) – v priestoroch galérie Alternatívne vo virtuálnej galérii na internete Akčné napodobnenie výrazu portrétnu (grimasa, performance ...) Výtvarná interpretácia výrazu (kresba, maľba živá socha (ukážky) Sochy v galérii (alt. virtuálnej galérii) Sochy v kostole Sochy na verejnom priestranstve Výtvarná interpretácia sochy v inom médiu (maľba, koláž, performance) alebo v inej technike (napr. modelovanie z plastelíny...) Tradičné žánre obrazov Svet a móda v období, ktoré obraz zobrazuje
12. Elektronické médiá	Vedieť nakresliť lineárnu kresbu a namaľovať jednoduchý motív počítačovým nástrojom Vedieť použiť nástroj osová súmernosť Vedieť uložiť kresbu alebo maľbu ako novú pečiatku	• Nakresliť lineárnu kresbu počítačovým nástrojom • Namaľovať jednoduchý motív počítačovým nástrojom • Použiť nástroj osová súmernosť v kompozícii • Uložiť kresbu alebo maľbu ako novú pečiatku	Pokročilé digitálne kresliace nástroje, vzory písmen, vytvorenie pečiatky

4. Kľúčové kompetencie

1) v oblasti komunikačných schopností:

- používať vhodné argumenty a vyjadriť svoj názor,
- uplatňovať ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi,
- na základnej úrovni vyžívať rôzne technické prostriedky,
- chápať význam kultúrnej rozmanitosti,
- rozlišovať hlavné umelecké druhy, opisovať svoje estetické zážitky z vnímania umeleckých diel,
- dokázať tvorivo vyjadrovať svoje predstavy a myšlienky vybranými prostriedkami výtvarného umenia

2) v oblasti identifikácie problémov, navrhovania riešenia a schopnosti ich riešiť:

- navrhovať rôzne riešenia úloh, postupov a techník,
- využívať tvorivosť a nápaditosť,
- rozvíjať poznatky o súčasnej umeleckej tvorbe,
- rozlišovať hlavné umelecké druhy,

3) v oblasti sociálnych kompetencií:

- vytvárať si vlastné názory a postoje – uplatňovať kritické myslenie v súčasnej kultúre,
- pracovať individuálne, vo dvojiciach alebo v skupinách,
- prezentovať a zhodnotiť výsledky svojej alebo skupinovej činnosti,
- dokázať chápať význam umenia a estetickej činnosti v každodennom živote,

4) v oblasti získavať, osvojovať si a rozvíjať manuálne zručnosti:

- používať správne postupy a techniky pri praktických činnostiach,
- získať poznatky o súčasnej umeleckej tvorbe a kultúre,
- dodržiavať pravidlá bezpečnosti a ochrany zdravia,
- využívať rôzne učebné pomôcky.

5. Prierezové témy

1. Na úrovni primárneho vzdelávania zavádza ŠvKP tieto prierezové témy:

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA - cieľom je rozvoj chápania iných kultúr, akceptácia a rozvoj medziľudských vzťahov, tolerancie. **Uplatňuje sa v témach :**

- Podnety filmu a umenia – filmová postava, kostým
- Škola v galérii – socha
- Podnety výtvarného umenia – umenie Egypta
- Podnety inšpirované dejinami umenia – umenie iných kultúr

2. OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ - cieľom je rozvíjať sebareflexiu, sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru, seba vzdelávanie a zodpovednosť za svoje konanie, prevencia sociálnopatologických javov v škole. Patrí sem tvorba projektu a prezentačné zručnosti žiakov. **Uplatňuje sa v témach:**

- vo všetkých témach
3. ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA – cieľom je rozvíjať vzťah medzi človekom a jeho životným prostredím. **Uplatňuje sa v témach:**
- Podnety dizajnu a tradičných remesiel – klobučnícke remeslo, drotárstvo
 - Podnety výtvarného umenia – prírodná, mestská krajina, prírodné materiály, asambláž z prírodných materiálov, mapa
 - Podnety architektúry – stavebnica, stavba (využitie odpadových materiálov)
 - Podnety moderného výtvarného umenia – vyjadriť v malbe zmenu počasia
4. OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA – cieľom je sebaochrana, poskytnutie prvej pomoci, rozvoj telies, zdatnosti, civilná ochrana, zdravotná príprava.
- Uplatňuje sa v témach :**
- Podnety z moderného výtvarného umenia
 - Podnety fotografie - koláž
5. VÝCHOVA K MANŽELSTVU A RODIČOVSTVU – je zameraná na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami. Cieľom je osvojiť si základné poznatky o biologických, psychologických a sociálnych zmenách, získať základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti medziľudských vzťahov, uprednostňovať základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania v bežnom živote. **Uplatňuje sa v témach :**
- Podnety moderného výtvarného umenia- fantastický portrét
 - Podnety filmu a umenia – filmová postava
 - Podnety fotografie – koláž
 - Škola v galérii - socha

6. Stratégie

Metódy a formy práce si volí učiteľ. Zvolené formy a metódy majú byť veku primerané

Medzi metódy, ktoré prispievajú k rozvoju výtvarných zručností patria tradičné aj netradičné vyučovacie metódy .

V procese vyučovania výtvarnej výchovy majú veľký význam tieto metódy:

- metóda praktickej činnosti
- výkladovo - ilustratívne metódy
- metódy výkladovo - problémové
- heuristické metódy

výskumné metódy

Mnohé aktivity tvorí hra, súťaž, dramatizácia .

Organizačné formy, ktoré môže učiteľ použiť vo vyučovaní:

- frontálne vyučovanie
- skupinové vyučovanie
- diferencované a individualizované vyučovanie

Postupy:

analýza, syntéza, porovnanie, dedukcia, aplikácia

7. Učebné zdroje

Internet, výstavy, časopisy, fotografie, detské ilustrácie, umelecké diela, IKT,

8. Hodnotenie predmetu

Žiaci sú hodnotení podľa *Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy a Vnútroškolskej stupnice na hodnotenie písomných prác a diktátov* .

Hodnotenie má v prvom rade funkciu **pozitívne motivovať žiaka a usmerniť jeho osobnostný vývoj**.

Učiteľ musí brať ohľad na jeho schopnosti, nadanie, ambície a vkus. Pri hodnotení žiaka má prednosť porovnávanie jeho výkonu s jeho predchádzajúcimi výkonmi a s nastavenými kritériami pre porovnávanie s výkonmi iných žiakov. Pri zohľadnení **osobitostí každého žiaka** poskytuje obraz o rozvrstvení škály kvality prístupu, výkonu, poznania, schopnosti zaujať stanovisko a výsledku činnosti v porovnaní medzi jednotlivými žiakmi. **Nehodnotíme teda len/ ale v prvom rade/ výsledok činnosti/vytvorený artefakt/,ale celý proces a prístup žiaka v rámci tohto procesu.**

Forma hodnotenia

- ťažiskovou formou hodnotenia je **osobný rozhovor so žiakom**
- túto formu príležitostne kombinovať so **sebahodnotením**

škálovanie – 4 stupne slovného hodnotenia

Kritéria hodnotenia

Učiteľ berie ohľad na to, že výtvarný prejav súvisí s fantáziou, seba projekciou, záujmami a intímny svetom žiaka

- uprednostňovať osobný, diferencovaný prístup
- hodnotiť žiaka primerane veku
- hodnotiť výtvarný prejav na každej vyučovacej hodine

Orientačný opis naplnenia kritérií vo vzťahu ku škále hodnotenie výtvarnej výchovy v 4.–8.roč. ZŠ – viď. http://www.statpedu.sk/buxus/docs/kurikularna_transformacia/vytvyach.pdf

Spracovala: Mgr. Patrícia Hadžegová,
ZŠ Jaroslava Simana,
Októbrová 16, Valaská
2016

UČEBNÉ OSNOVY ISCED 1

Vzdelávacia oblasť: ZDRAVIE A POHYB

Predmet: TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA

Ročník: štvrtý

Časový rozsah výučby: 2 hodiny/týždeň (66 hodín/rok)

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Vyučovaciemu predmetu bola ponechaná hodinová dotácia i rozsah vzdelávacieho štandardu v takej forme, ako je uvedené v iŠVP.

Odkaz na vzdelávací štandard ŠVP: www.statpedu.sk – iŠVP – iŠVP pre 1. stupeň – zdravie a pohyb – telesná a športová výchova.

Zameranie telesnej a športovej výchovy v primárnom vzdelávaní je dominantne upriamené na telesné, funkčné a pohybové zdokonaľovanie, čím prispieva k upevňovaniu zdravia, zdravotne orientovanej zdatnosti a pohybovej výkonnosti. Telesná a športová výchova poskytuje elementárne teoretické a praktické vzdelanie z oblasti pohybových aktivít a športu, významne prispieva k psychickému, sociálnemu a morálnemu vývinu žiakov, k formovaniu kladného vzťahu k pohybovej aktivite a plní aj dôležitú kompenzačnú funkciu v procese edukácie. Svojím zameraním má telesná a športová výchova výnimočné a špecifické postavenie v rámci vzdelávania žiakov mladšieho školského veku.

Využíva predovšetkým široké spektrum pohybových prostriedkov, ktoré prispievajú k celkovému formovaniu osobnosti s akcentom na hrubú i jemnú motoriku. Prostredníctvom pohybových cvičení, hier a súťaží pozitívne ovplyvňuje zdravotný stav žiakov. Vzdelávací štandard má tri základné časti:

- Zdravie a zdravý životný štýl
- Telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť
- Športové činnosti pohybového režimu

Tieto časti zohľadňujú pohybovo a zdravotne orientovanú koncepciu telesnej a športovej výchovy. Časť s názvom Športové činnosti pohybového režimu je členená na základné tematické celky a pre jednoduchšiu orientáciu učiteľa je navrhnutá odporúčaná časová dotácia:

Časová dotácia

Tematický celok (TC)	1.ročník	2.ročník	3.ročník	4.ročník
Základné pohybové zručnosti	30%	30%	30%	30%
Manipulačné, prípravné a športové hry	30%	30%	30%	30%
Hudobno-pohybové a tanečné činnosti	15%	15%	15%	15%
Psychomotorické a zdravotne orientované cvičenia	10%	10%	10%	10%
Aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti	15%	15%	15%	15%

Základnou organizačnou formou je 45 minútová vyučovacia hodina a zúčastňujú sa jej všetci žiaci zaradení do I. a II. zdravotnej skupiny, prípadne III. zdravotnej skupiny (integrované vyučovanie).

Žiaci so zdravotným oslabením, zdravotným postihnutím (III. zdravotná skupina) sa môžu vyučovať samostatne v oddelení zdravotnej telesnej výchovy, pričom obsah vyučovania sa realizuje podľa samostatných vzdelávacích programov.

2. Ciele vyučovacieho predmetu

Žiaci:

- získajú poznatky o vplyve pohybu na zdravie a vnímajú pohybovú aktivitu ako prostriedok upevňovania zdravia,
- osvoja si základné vedomosti a poznatky z telesnej výchovy a športu,
- majú vytvorenú elementárnu veku primeranú predstavu o vlastných pohybových možnostiach,
- nadobudnú pozitívny vzťah k telesnej výchove, pohybovým aktivitám a športu,
- uplatňujú zásady hygieny a bezpečnosti pri pohybovej činnosti,
- majú kultivovaný pohybový prejav s akcentom na správne držanie tela,
- osvoja si základné pohybové zručnosti súvisiace s vykonávaním základných lokomócií, nelokomočných pohybových zručností a vybraných športov,
- prostredníctvom vhodných telesných cvičení si rozvíjajú pohybové schopnosti pre optimálny rozvoj zdravotne orientovanej telesnej zdatnosti,
- chápu význam diagnostiky v telesnej výchove ako prostriedku pre získanie informácií o úrovni vlastnej telesnej zdatnosti

3. Obsah vyučovacieho predmetu

<i>Tematický celok</i>	<i>Výkonový štandard (žiak vie)</i>	<i>Obsahový štandard</i>
Zdravie a zdravý životný štýl	- identifikovať znaky zdravého životného štýlu, - rozlišovať zdravú a nezdravú výživu, - rozpoznať nebezpečenstvo návykových látok a ich negatívny vplyv na zdravie človeka, - vysvetliť význam pohybovej aktivity pre zdravie človeka, - rozpoznať základné spôsoby a význam otužovania organizmu, - dodržiavať hygienické požiadavky pri vykonávaní pohybovej činnosti,	Zásady zdravého životného štýlu (pravidelný pohyb v dennom režime, pitný režim, zdravé a nezdravé potraviny, stravovanie pri zvýšenej telesnej záťaži, práca a odpočinok v dennom režime). Význam príjmu a výdaja energie, zachovanie rovnováhy pre udržanie hmotnosti . Negatívne vplyvy fajčenia, alkoholu, nedovolených látok a iných závislostí na zdravie človeka. Význam pohybu pre zdravie človeka, adaptácia organizmu na zaťaženie, dôležité fyziologické zmeny vplyvom telesného zaťaženia. Spôsoby otužovania – vzduchom, vodou, slnkom. Hygienické zásady pred, pri a po cvičení hygiena úborov, význam dodržiavania základných hygienických zásad.

Telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť	• aplikovať zásady bezpečnosti pri cvičení, • opísať zásady poskytovania prvej pomoci v rôznom prostredí, • popísať znaky správneho držania tela v rôznych polohách, • aplikovať osvojené pohybové zručnosti v režime dňa,	Organizácia cvičenia, dopomoc a záchrana pri cvičení. Prvá pomoc pri drobných poraneniach, praktické poskytnutie prvej pomoci. Zásady správneho držania tela, správne držanie tela v stoj, v sede, v ľahu, chybné držanie tela, odchýlky v držaní tela, cvičenia pre správne držanie tela. Pohybový režim, aktívny odpočinok, základné poznatky o formách pohybovej aktivity v režime dňa (ranné cvičenie, spontánna pohybová aktivita, racionálne využívanie voľného času a pod.) .
	• vysvetliť význam diagnostiky pohybovej výkonnosti pre zdravie a osobný telesný, motorický a funkčný vývin, • individuálne sa zlepšiť v stanovených ukazovateľoch vybraných testov, • odmerať pulzovú frekvenciu na krčnej tepne, • rozpoznať základné prejavy únavy pri fyzickej záťaž, i, • využívať prostriedky na rozvoj pohybových schopností,	Poznatky o rozvoji a diagnostikovaní pohybovej výkonnosti, zdravotne orientovaná zdatnosť. Odporúčané testy pre posudzovanie individuálnych výkonov: skok do diaľky z miesta, člnkový beh 10x5 m, výdrž v zhybe, ľah–sed za 30 sek, vytrvalostný člnkový beh. Meranie pulzovej frekvencie na krčnej tepne pred zaťažením a po zaťažení. Vysvetlenie rozdielov v pulzovej frekvencii, príčiny zmien. Poznatky o vonkajších prejavoch únavy pri zaťažení (potenie, dýchanie, farba pokožky, koordinácia pohybov).

Športové činnosti pohybového režimu Základné pohybové zručnosti	• pomenovať základné povely a útvary poradových cvičení realizovaných vo výučbe, • používať základné povely a správne na ne reagovať pohybom, • vysvetliť význam a potrebu rozcvičenia pred vykonávaním pohybovej činnosti • pomenovať základné pohybové zručnosti, • zvládnuť techniku behu, skoku do diaľky a hodu tenisovou loptičkou, • pomenovať a vykonať základné polohy tela a jeho častí, • zvládnuť techniku základných akrobatických cvičení v rôznych obmenách a väzbách a skokov,	Pohybové prostriedky na rozvoj kondičných a koordinačných schopností. Základné povely, postoje, obraty a pochodové útvary – pozor, pohov, vpravo vbok, vľavo vbok, čelom vzad rad (dvojrad, 3–rad ap.), zástup (dvojstup, 3-stup ap.) kruh, polkruh. Jednotlivec, dvojica, trojica, družstvo, skupina, kolektív na značky, čiara, priestor, ihrisko. Cvičenia a hry s prvkami poradovej prípravy ako prostriedky účelnej organizácie činností v priestore. Úloha rozcvičenia pred vykonávaním pohybových činností ako prevencia pred zranením. Rôzne spôsoby rozcvičení bez náčinia, s náčiním, s hudobným doprovodom a pod. Bežecká abeceda, beh rýchly, beh vytrvalostný, beh akceleračný, beh z rôznych polôh, beh so zmenami smeru hod loptičkou, hod plnou loptou, skok do diaľky, skok do diaľky znožmo z miesta. Pojmy – štart, cieľ, súťaž, pravidlá, dráha. Cvičenia základnej gymnastiky, cvičenia spevňovacie, odrazové, rotačné. Cvičenia okolo rôznych osí tela cvičiaceho (prevaly, obraty, kotúle).
---	--	--

Manipulačné, prípravné a športové hry	• vykonať ukážku z úpolových cvičení, • charakterizovať základné pojmy súvisiace s hrami, • pomenovať základné herné činnosti jednotlivca, • vymenovať názvy hier realizovaných vo výučbe, • aplikovať v hre dohodnuté pravidlá a rešpektovať ich, • zvládnuť techniku manipulácie s náčiním, • uplatniť manipuláciu s náčiním v pohybovej alebo prípravnej športovej hre, • zvládnuť herné činnosti jednotlivca v hrách realizovaných vo výučbe, • využívať naučené zručnosti z hier v rôznom prostredí (telocvičňa, príroda, voda), • vymenovať základné pojmy rytmickej a modernej gymnastiky,	Stojka na lopatkách, stojka na hlave. Cvičenie a manipulácia s náčiním a pomôckami – gymnastickým náčiním (lopta, stuha, obruč, krátka tyč, overbal, fitbal, švihadlo, lano, expander ap.) Cvičenie na náradí (lavičky, rebriny, debna, preliezky, lezecké a prekážkové dráhy). Preskoky a skoky na švihadle, skoky na pružnom mostíku a trampolíne. Úpolové cvičenia a hry zamerané na: odpory, pretláčanie , Preťahovanie. Základné pojmy – pohybová hra, športová hra, hráč, spoluhráč, súper, kapitán, rozhodca, útočník – útok, útočná činnosť, obranca – obrana, obranná činnosť. Ihrisko (hrací priestor, hracia plocha), stredová čiara, bránka, kôš, hracie náčinie (lopta, pálka, hokejka a pod.) gól, bod, prihrávka, hod, streľba, dribling . Hry so zameraním na manipuláciu s rôznym tradičným, ale aj netradičným náčiním a s inými pomôckami. Pravidlá realizovaných hier, ich význam a sankcie za porušenie, pravidlá fair-play.
Hudobno-pohybové a tanečné činnosti		

Psychomotorické a zdravotne orientované cvičenia a hry	• pomenovať tanečné kroky realizované vo výučbe, • vykonať ukážku rytmických cvičení, • zladať pohyby tela, chôdzu, skoky a beh s rytmom navodeným potleskom, zvukovým signálom, hudbou, • zvládnuť základné tanečné kroky, tanečné motívy v rôznych obmenách realizovaných vo výučbe, • vytvoriť krátke väzby a motívy z naučených tanečných krokov ľudových i moderných tancov, • uplatniť prvky rytmiky a tanca v hudobno-pohybových, tanečných a dramatických hrách, • improvizovať na zadanú tému alebo hudobný motív, • postupne uvoľniť pri slovnom doprovode svalstvo končatín i celého tela, • opísať základné spôsoby dýchania,	Pohybové hry zamerané na rozvoj pohybových schopností (kondičných, koordinačných a hybridných). Prípravné športové hry zamerané na futbal, basketbal, volejbal, hádzanú, tenis. Pohybové hry zamerané na precvičovanie osvojovaných pohybových zručností rôzneho charakteru (gymnastického, atletického, plaveckého). Základné pojmy a poznatky – rytmická gymnastika (rytmus, takt, tempo, dynamika), moderná gymnastika – náčinie a cvičenia s ním (lopta, švihadlo, stuha, kužele, obruč), rovnovážne výdrže – pózy, poskoky a skoky (nožnicový, čertík, kadetkový). Tanec – ľudový, moderný, tanečný krok (prísunný, cval, poskočný, polkový, valčíkový, mazurkový), tanečný motív, tanečná väzba, pohybová skladba. Rytmické cvičenia spojené s vytlieskavaním, vydupávaním, hrou na telo. Cvičenia a hry na rozvoj rytmickej schopnosti. Tanečná a štylizovaná chôdza, beh, skoky, poskoky, so zameraním na správne a estetické držanie tela ako celku i jeho častí v rôznych polohách.
--	---	---

Aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti	• vykonať jednoduché strečingové cvičenia, • charakterizovať cvičenia z psychomotoriky, • vysvetliť podstatu psychomotorických cvičení a ich význam, • aplikovať naučené zručnosti v cvičeniach a hrách, • vymenovať základné druhy realizovaných sezónnych pohybových aktivít, • zvládnuť pohybové zručnosti vybraných sezónnych aktivít, • uplatniť prvky sezónnych pohybových činností v hrách, súťažiach, v škole i vo voľnom čase,	Tanečné kroky a motívy regionálnych ľudových tancov. Tanečné kroky a motívy vybraných moderných tancov aerobik, zumba, brušné tance a iné formy cvičení s hudobným sprievodom. Rytmizované pohyby s využitím hudby alebo rôznych jednoduchých hudobných nástrojov. Imitačné pohyby so slovným navádzaním, napodobňovacie pohyby (napr. zvierat, športovcov, činností človeka) . Tanečná improvizácia, pohybová improvizácia na hudobné motívy, alebo zadané témy. Tanečná improvizácia na základe naučených tanečných krokov, motívov, väzieb. Pantomíma. Relaxačné (uvolňovacie) cvičenia a hry (vyklepávanie, vytriasanie, automasáž a pod.) . Cvičenia so zameraním na riadené spevňovanie a uvoľňovanie svalstva (svalové napätie a uvoľnenie). Aktivity zamerané na rozvoj dýchania, dýchacie cvičenia – cvičenia zamerané na nácvik správneho dýchania v rôznych polohách. Naťahovacie (strečingové) cvičenia. Kompenzačné (vyrovnávajúce) cvičenia Cvičenia na rozvoj flexibility(ohybnosť, pohyblivosť) , rozvoj rovnovážových schopností: statickej r. (cvičenia zamerané na stabilitu a labilitu v rôznych polohách), dynamickej r.(balansovanie na fit lopte, cvičenia na
--	---	--

	• bezpečne sa pohybovať v rôznom priestore a v rôznych podmienkach, • prekonať pohybom rôzne terénne nerovnosti, • vysvetliť význam a zásady ochrany prírody počas pohybových aktivít v nej.	balančných pomôckach – bosu, go-go šliapadlo a pod.) Balansovanie s predmetmi (žongľovanie, prenášanie predmetov rôznym spôsobom a pod.) . Cvičenia telesnej schémy zamerané na uvedomovanie si vlastného tela – pohybových možností jeho jednotlivých častí. Cvičenia spájajúce zmyslové vnímanie s pohybovým (napr. pohybové reakcie na zmyslové podnety). Psychomotorické hry, cvičenia a hry s neštandardným náčiním (balóny, štipce, noviny a pod.) Základné pojmy a poznatky zo sezónnych aktivít realizovaných vo výučbe. Korčuľovanie (in-line a na ľade) – jazda vpred, vzad, zastavenie, obrat, hry a súťaže na korčuľoch. Lyžovanie – lyže zjazdové, bežecké, skokanské, zjazd, slalom, beh na lyžiach, základná manipulácia s lyžami a palicami, chôdza, obraty, výstupy, padanie, zjazdy (po
--	--	---

		spádnicí), brzdenie jazdy, jazda šikmo svahom, prívrat (oboma lyžami, jednou lyžou, v pokoji a v pohybe), odvrát, oblúky. Cvičenia a hry zamerané na oboznámenie sa s vodným prostredím, splývanie, dýchanie a orientáciu vo vode, skoky do vody z rôznych polôh, nácvik techniky jedného plaveckého spôsobu, plavecký spôsob (kraul, znak, prsia), štartový skok, obrátka. Chôdza a jej rôzne druhy a spôsoby vzhľadom na povrch a terén, turistika – jej druhy a formy, turistický výstroj, turistický chodník, turistická značka, mapa, buzola. Zásady a význam otužovania, pohybu a pobytu v prírode v každom ročnom období a počasí. Jazda, hry a súťaže na kolobežke, bicykli
--	--	--

4. Kľúčové kompetencie

Obsah vyučovacieho predmetu Telesná a športová výchova v 3. ročníku vedie k postupnému osvojovaniu a rozvíjaniu týchto **kľúčových kompetencií**:

- **Pohybové kompetencie**
 - osvojené pohybové zručnosti, ktoré vie žiak aplikovať a tvorivo rozpracovať v pohybových aktivitách v škole i vo voľnom čase,
 - má na veku primeranej úrovni rozvinuté pohybové schopnosti, ktoré vytvárajú predpoklad pre optimálnu zdravotne orientovanú zdatnosť.
- **Kognitívne kompetencie**
 - žiak má vytvorený základný pojmový aparát na veku primeranej úrovni prostredníctvom poznatkov z realizovaných pohybových aktivít, aktuálnych skúseností a športových záujmov,
 - flexibilita, konštruktívne riešenie problémov, objavovanie optimálnych riešení v danej situácii, poznatky o pravidlách pohybových a prípravných športových hier,
 - žiak vie zostaviť a používať rozcvičenie pred vykonávaním pohybovej činnosti,
 - žiak pozná negatívne účinky návykových látok na organizmus
- **Komunikačné kompetencie**
 - žiak sa vie vyjadrovať veku primeranou športovou terminológiou, dokáže komunikovať o aktuálnych športových udalostiach v škole, obci, regióne ale i významných športových súťažiach a sviatkoch(OH, MS, ME a pod.) ,
 - schopnosť byť objektívnym divákom, optimálnym partnerom pri športovej činnosti,
 - je tolerantný k súperom pri súťažiach, vie kooperovať v skupine, akceptuje práva a povinnosti účastníkov hry, súťaže a svojím správaním prispieva k nerušenému priebehu športovej akcie.
- **Učebné kompetencie**
 - schopnosť motivovať sa pre dosiahnutie cieľa a najlepšieho osobného výkonu,
 - byť motivovaný o ďalšie vzdelávanie v oblasti športu.
- **Interpersonálne kompetencie**
 - pozitívny vzťah k sebe a iným,
 - objektívne zhodnotenie predností a nedostatkov,
 - sebaovládanie, asertivita, empatia ako prostriedok interpersonálnej komunikácie, práca v kolektíve
 - odstraňovanie sociálnych, zdravotných a výkonnostných bariér.
- **Postojové kompetencie**
 - pociťovať pozitívne zážitky z pohybovej činnosti,
 - vedieť víťaziť a prehrávať,
 - uznať kvality súpera,
 - dodržiavať princípy fair-play,
 - vedieť prezentovať osobný výkon na verejnosti v súťaži,
 - rozvíjať hodnotovú orientáciu, tvorivosť, socializáciu, estetický prejav.

5. Prierezové témy

Integrovanou súčasťou vzdelávacieho obsahu predmetu Telesná a športová výchova sú tieto **prierezové témy**:

- **Dopravná výchova - výchova k bezpečnosti v cestnej premávke**
 - jej úlohou je postupne pripraviť žiakov na samostatný pohyb v cestnej premávke – ako chodcov
 - zvládnuť techniku chôdze
 - nadobudnúť spôsobilosť pozorovať svoje okolie, vyhodnocovať situáciu z hľadiska bezpečnosti a aplikovať návyky bezpečného správania v cestnej premávke a v praktickom živote

- uplatňuje sa v témach - pohyb v zimnej prírode, turistika v prírode
- **Osobnostný a sociálny rozvoj**
 - rozvoj sebareflexie žiaka, sebaúcty a sebadôvery
 - vedieť rešpektovať názory a práva ostatných, pestovať kvalitné medziľudské vzťahy
 - poznať svoje dobré ale aj slabé stránky
 - uplatňuje sa v témach – poradové cvičenia, atletika, športové a pohybové hry akrobacia, turistika v prírode
- **Environmentálna výchova**
 - chápať potrebu ochrany životného prostredia na celom svete
 - chrániť rastliny, zvieratá v prírode
 - uplatňuje sa v témach - pohyb v zimnej prírode, turistika v prírode
- **Mediálna výchova**
 - porozumieť pravidlám fungovania mediálneho sveta a primerane veku sa v ňom orientovať
 - uvedomovať si negatívne mediálne vplyvy na svoju osobnosť
 - vedieť tvoriť mediálne produkty so športovou tematikou
 - uplatňuje sa v témach - atletika, športové a pohybové hry, akrobacia, pohyb v zimnej prírode, turistika v prírode
- **Multikultúrna výchova**
 - jej cieľom je výchovné a vzdelávacie pôsobenie zamerané na rozvoj poznania rozličných tradičných aj nových kultúr, akceptáciu kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality
 - rozvoj tolerance, rešpektu a prosociálneho správania a konania
 - uplatňuje sa v témach - pohybové a športové hry, atletika, akrobacia
- **Ochrana života a zdravia**
 - cieľom je pripraviť žiaka na život v prostredí, v ktorom sa nachádza, neustále ho poznávať prostredníctvom pohybu a pobytu v prírode
 - túto prierezovú tému naplňa obsah :
 - riešenie mimoriadnych situácií – civilná obrana
 - zdravotná príprava
 - pohyb a pobyt v prírode
 - uplatňuje sa v témach - pohyb v zimnej prírode, turistika v prírode, plavecký výcvik
- **Výchova k manželstvu a rodičovstvu**

Dôležitou súčasťou osobnostného rozvoja žiakov je utváranie základných poznatkov, princípov zdravého životného štýlu, nerizikového správania sa vo svojom každodennom živote realizáciou telesnej a športovej výchovy, prostredníctvom pohybových činností, pohybových hier.

6. Stratégie

• **Metódy**

Pri vyučovaní predmetu Telesná a športová výchova by sa mali využívať nasledovné **metódy**:

- motivačné metódy : motivačný rozhovor, motivačný výklad, motivačné rozprávanie, besedy, motivačné demonštrácie
- expozičné metódy : výklad, vysvetľovanie, opis, demonštrácia, metóda ukážky, metóda pozorovania, napodobňovania, metóda hry, metódy s heuristickou funkciou, samostatná práca žiakov
- fixačné metódy : napodobňovanie, opakovanie, metódy pasívneho pohybu a pohybové kontrasty, tiež herné a súťaživé metódy
- diagnostické metódy : metódy pozorovania, testy, metódy rozhovoru

• **Postupy**

- analýza
- syntéza

- **Formy práce**

- vyučovacia hodina (hlavná organizačná forma),
- ranné cvičenia (denne na začiatku 1. vyučovacej hodiny),
- telovýchovné chvíľky počas vyučovacích hodín (denne niekoľkokrát na všetkých predmetoch, keď učiteľ pozoruje u žiakov únavu resp. nekoncentrovanosť),
- rekreačné využívanie prestávok (denne predovšetkým cez veľkú prestávku využívať možnosti školského dvora) ,
- pohybové aktivity v školskom klube (ako dôležitá súčasť popoludňajšej činnosti),
- záujmové krúžky na škole s pohybovým zameraním (výberová forma aktivít),
- školské športové súťaže – pravidelné i jednorazové,
- pobyt v prírode (v rôznom ročnom období s aktívnym využitím sezónnych športových aktivít v prírode),
- cvičenia v prírode.

7. Učebné zdroje

- **Literatúra** – učebné osnovy z telesnej výchovy pre 4.ročník ZŠ, športové encyklopédie, časopisy, odborné metodiky pre jednotlivé športy
- **Didaktická technika** – dataprojektor, CD - prehrávač, interaktívna tabuľa
- **Ďalšie zdroje** – internet, IKT, video

8. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia žiakov je súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu a bude realizovaná v súlade s *Metodickým pokynom č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy a Vnútroškolskej stupnice na hodnotenie diktátov a písomných prác.*

Hodnotenie – slovné, štyrmi stupňami :

- a) dosiahol veľmi dobré výsledky,
- b) dosiahol dobré výsledky,
- a) dosiahol uspokojivé výsledky,
- b) dosiahol neuspokojivé výsledky.

K dosiahnutiu cieľov telesnej a športovej výchovy je v popredí záujmu:

- optimálne pre život potrebné množstvo vedomostí a zručností,
- zdravé, nenásilné rozvíjanie prirodzených daností jedinca so zreteľom na citlivý prístup k výkonnostnému chápaniu telesnej výchovy, najmä v medziosobnostnom porovnávaní motorických výkonov žiakov.

Pri hodnotení výsledkov sa v súlade s požiadavkami učebných osnov a vzdelávacích štandardov hodnotí:

1. **Úroveň rozvoja všeobecnej pohybovej výkonnosti**, ktorú zisťujeme podľa úrovne základných pohybových schopností (rýchlosť, sila, obratnosť, vytrvalosť) prostredníctvom nasledovných motorických testov, ktoré robíme na začiatku a na konci školského roku ako vstupné a výstupné testy.

- skok do diaľky z miesta - úroveň výbušnej sily dolných končatín
- vytrvalostný beh na 5 min.- všeobecná vytrvalosť
- hod kriketovou loptičkou
- hod plnou loptou - úroveň výbušnej sily paží a trupu
- beh na 60 m - úroveň bežeckej rýchlosti

2. **Stupeň zvládnutia základného učiva zo športových hier (vybíjaná) a z gymnastiky** prostredníctvom testov pohybových zručností a prevedením jednoduchej tanečnej alebo gymnastickej zostavy.

Test pohybových zručností

- vedenie lopty
- prihrávka lopty obojručne zhora
- chytanie lopty
- prehodenie lopty jednoručne

3. **Prístup žiaka a jeho aktivita na hodine, reprezentácia školy**

- žiak je povinný nosiť si úbor na cvičenie, ktorý zodpovedá podmienkam hodiny (cvičenie v telocvični a na školskom dvore),
- vplyv na celkové hodnotenie má opakované a bezdôvodné necvičenie

Každodenné **sebahodnotenie** žiakov v rôznych formách:

- sebahodnotenie pri výbere činnosti na základe vlastných možností a schopností,
- sebahodnotenie počas činnosti: záverečné sebahodnotenie žiaka po ukončení činnosti, tematického celku i po dlhšom časovom období.

Spracovala: Mgr. Alena Kubaliaková
ZŠ Jaroslava Simana
Októbrová 16, Valaská
2016